

W. H. R. 176779

Matthias - Redem

176779

TAGBLATT - BIBLIOTHEK

Nr. 776/779

Vierfache Nummer

Dr. L. L. Zamenhofs

Esperanto- Reden

**gehalten bei Eröffnung der
Esperanto-Kongresse 1905—1912**

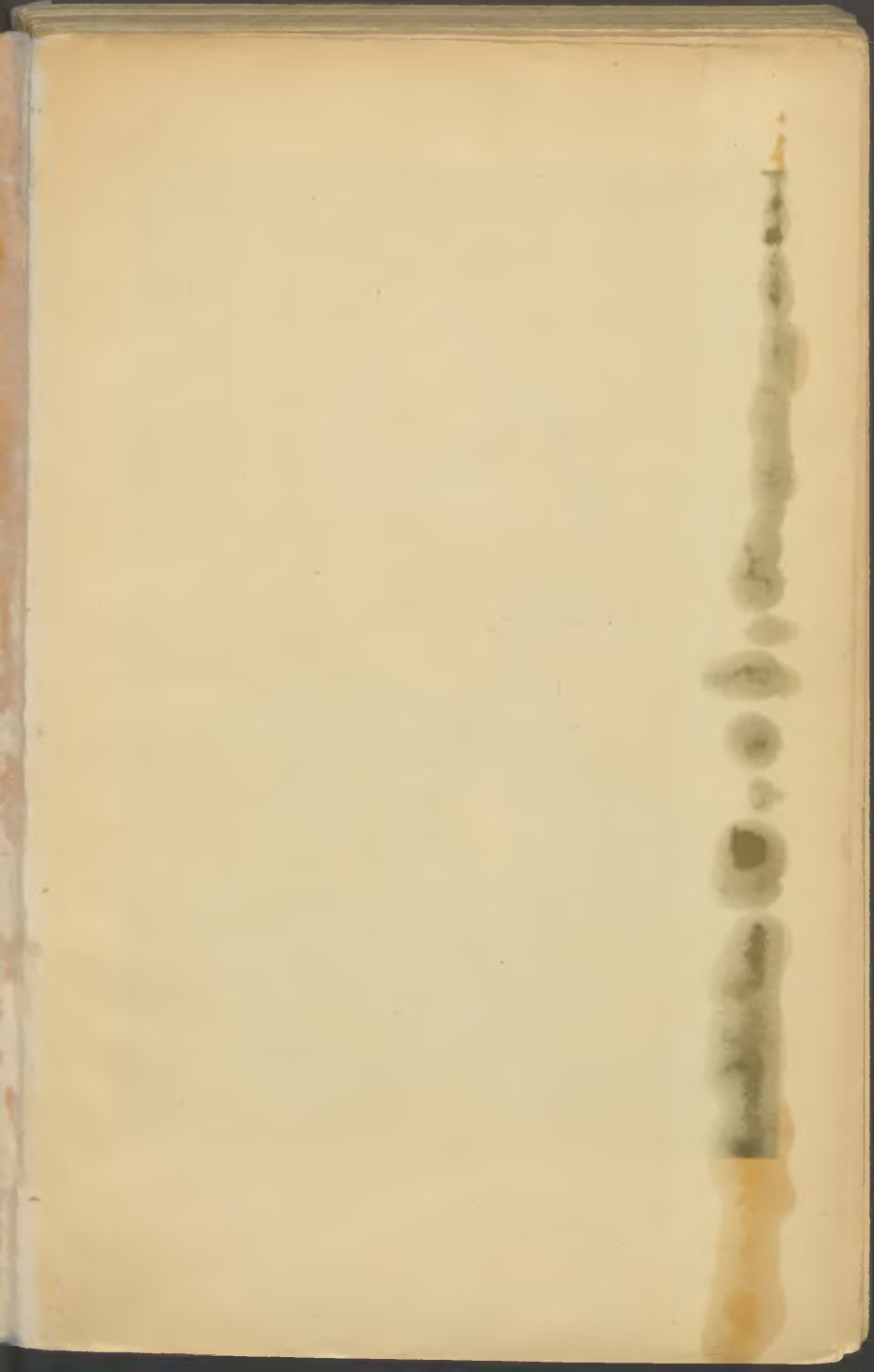
Mit Einleitung über Programm und Ursprung des
Esperantismus, begleitender deutscher Übersetzung
und Anmerkungen.

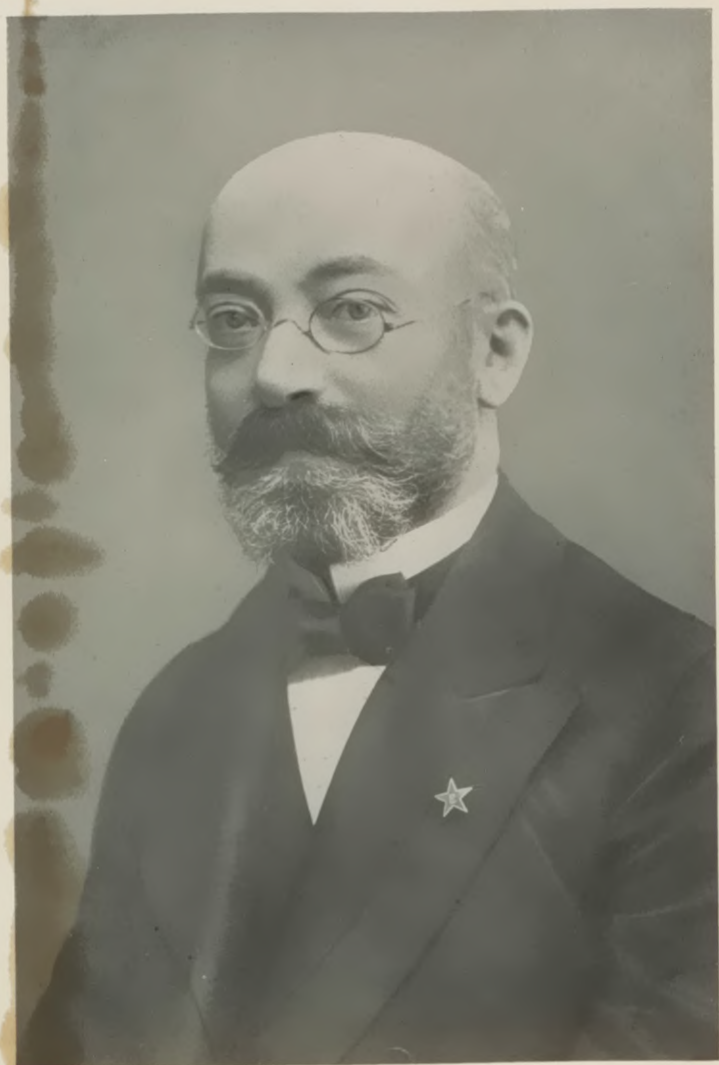
Herausgegeben von

Dr. Emil Pfeffer

STYRERMÜHL **VERLAG/WIEN**

L. L. Zernenthof

12 M 108094

D-ro L. L. Zamenhof

Esperanto-Paroladoj

faritaj ĉe la malfermo de universalaj
kongresoj de Esperanto 1905—1912

Kun enkonduko pri programo kaj deveno de l'
Esperantismo, akompananta germana traduko
kaj rimarkoj

Eldonis

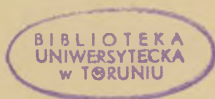
D-ro Emil Pfeffer

Gazetara gvidanto de Aŭstria Esperanto-Delegitaro

Tagblatt-Biblioteko, Steyrermühl-Eldonejo

Vieno I, Wollzeile 20.

2.

702784

Druck: Buch- und Kunstdruckerei „Steyrermühl“
(verantwortlich Hans Mahler).
Wien, 6. Bezirk, Gumpendorfer Straße Nr. 42.

M. 136/94

Enhavo.

	Paĝo
Antaŭparolo de la Eldo- nanto	4
I. Enkonduko	6
Deklaracio pri Esperan- tismo	6
Letero pri la deveno de Esperanto	10
Mia penso	28
II. Esperanto-paroladoj de D-ro L. L. Zamenhof ĉe la	
Unua kongreso en Bou- logne sur Mer (1905)	30
Dua kongreso en Genève (1906)	48
Tria kongreso en Cam- bridge (1907)	66
Tria kongreso en la Londona Guildhall .	86
Kvara kongreso en Dres- den (1908)	94
Kvina kongreso en Barcelona (1909) . . .	112
Sesa kongreso en Washington (1910) .	118
Sepa kongreso en Ant- werpen (1911)	140
Oka kongreso en Kra- kóv (1912)	150

Inhalt.

	Seite
Vorrede des Herausgebers	5
I. Einleitung	7
Öffentliche Erklärung über den Esperantis- mus	7
Brief über den Ur- sprung des Esperanto	11
Mein Gedanke	29
II. Dr. L. L. Zamenhofs Esperanto-Reden beim	
Ersten Kongreß in Bou- logne sur Mer (1905)	31
Zweiten Kongreß in Genf (1906)	49
Dritten Kongreß in Cambridge (1907) . .	67
Dritten Kongreß in der Londoner Guildhall .	87
Vierten Kongreß in Dresden (1908)	95
Fünften Kongreß in Barcelona (1909) . . .	113
Sechsten Kongreß in Washington (1910) . .	119
Siebenten Kongreß in Antwerpen (1911) . .	141
Achten Kongreß in Krakau (1912)	151

Antaŭparolo de la Eldonanto.

Por ĉiu deziranta pli detale konatiĝi kun Esperanto kaj Esperantismo, kun la internacia lingvo, ĝia historio kaj movado, la paroladoj de la aŭtoro mem, d-ro Ludoviko Lazaro Zamenhof, estas fonto de unua kvalito.

Jam laŭ pure lingva vidpunkto ili vekas nian admiron, montrante al ni, kiel sur la modesta bazo de „Fundamento de Esperanto“ leviĝas la lingva konstruo kun stilo harmonia, ekstreme klara, modela en sia simpleco kaj logikeco — laŭ vidpunkto *idea* ili malfermas niajn spiritajn okulojn je la bonfaraj konsekvencoj, kiujn la enkonduko de Esperanto alportos al la tuta homaro; ili pritraktas diversajn problemojn, lingvajn, sociajn kaj etikajn, kunligitajn kun la Esperantismo, problemojn, kiuj — malgraŭ ke pasis jam vico da jaroj — vivas kaj vibras en la Esperantista movado plu, neniom perdinte de sia aktualeco.

Al tiuj ĉi paroladoj aldonita germana traduko servos al la Esperantistoj por lingva komparo kaj helpos popularigi la ideojn de l'Esperantismo en la vastaj rondoj de la germanlingva publiko.

Ĉe la redaktado de tiu ĉi libro helpis al mi konstante kaj servis per sia klera konsilo sinjorino *Amalie Berger*, lernejestrino, kaj parte ankaŭ sinjoro *Ernst Werner*, por kio, al ili ambaŭ, mi esprimas mian plej koran dankon.

D-ro *Emil Pfeffer*.

Vorwort des Herausgebers.

Für jeden, der das Esperanto und den Esperantismus kennen lernen will, die zwischenvölkische Sprache, ihre Geschichte und Bewegung, sind die Reden des Urhebers selbst, Dr. Ludwig Lazarus Zamenhof, eine Quelle erster Güte.

Schon in rein sprachlicher Hinsicht wecken sie unsere Bewunderung, indem sie uns zeigen, wie sich auf der bescheidenen Grundlage des „Fundamento de Esperanto“ der sprachliche Bau erhebt mit einem Stile, der in sich vollendet, äußerst klar und vorbildlich ist in seiner Einfachheit und Logik — vom ideellen Standpunkt erschließen sie unserem geistigen Auge die segensreichen Folgen, welche die Einführung des Esperanto der ganzen Menschheit zu bringen berufen ist; sie behandeln verschiedene Fragen sprachlicher, sozialer und ethischer Natur, die mit dem Esperantismus zusammenhängen, Fragen, welche — obschon eine Reihe von Jahren verflossen ist — in der esperantistischen Bewegung weiter leben und weben, ohne etwas von ihrer einstigen Bedeutung eingebüßt zu haben.

Die diesen Reden beigeetzte deutsche Übersetzung soll den Esperantisten zum sprachlichen Vergleiche dienen und dazu verhelfen, daß die Ideen des Esperantismus in den weiten Kreisen der deutschsprachigen Öffentlichkeit volkstümlich werden.

Bei der Abfassung dieses Buches hat mir dauernd beigestanden und mit ihrem einsichtsvollen Rate gedient Frau Amalie Berger, Schulleiterin, und zum Teile auch Herr Ernst Werner, wofür ich ihnen beiden meinen herzlichsten Dank ausspreche.

Dr. Emil Pfeffer.

Enkonduko.

Deklaracio pri Esperantismo.

(Oficiala teksto de la Boulogne'a kongreso.)

Ĉar pri la esenco de la Esperantismo multaj havas tre malveran ideon, tial ni subskribintoj, reprezentantoj de la Esperantismo en diversaj landoj de la mondo, kunvenintaj al la internacia Kongreso Esperantista en Boulogne-sur-Mer, trovis necesa laŭ la propono de la aŭtoro de la lingvo Esperanto doni la sekvantan klarigon:

1. La Esperantismo estas penado disvastigi en la tuta mondo la uzadon de lingvo neŭtrale homa, kiu „ne entrudante sin en la internan vivon de la popoloj kaj neniom celante elpuŝi la ekzistantajn lingvojn naciajn“, donus al la homoj de malsamaj nacioj, la eblon kompreniĝadi inter si, kiu povus servi kiel paciga lingvo de publikaj institucioj en tiuj landoj, kie diversaj nacioj batalas inter si pri la lingvo, kaj en kiu povas esti publikigataj tiuj verkoj, kiuj havas egalan intereson por ĉiuj popoloj. Ĉiu alia ideo aŭ espero, kiun tiu aŭ alia Esperantisto ligas kun la Esperantismo, estos lia afero pure privata, por kiu la Esperantismo ne respondas.

2. Ĉar en la nuna tempo neniu esploranto en la tuta mondo jam dubas pri tio, ke lingvo internacia povas esti nur lingvo arta, kaj ĉar el ĉiuj multegaj provoj faritaj en la daŭro de la lastaj du jarcentoj, ĉiuj prezentas nur teoriajn projektojn, kaj lingvo efektive finita, ĉiuflanke elprovita, perfekte vivipova kaj en ĉiuj rilatoj plej taŭga montriĝis nur unu sola lingvo, Esperanto, tial la amikoj de la ideo de lingvo inter-

Einleitung.

Öffentliche Erklärung über den Esperantismus.

(Amtlicher Wortlaut des Boulogner Kongresses.)

Da vom Wesen des Esperantismus viele eine ganz unrichtige Vorstellung haben, haben wir Unterzeichneten, Vertreter des Esperantismus in verschiedenen Ländern der Erde, versammelt im internationalen Kongreß der Esperantisten in Boulogne-sur-Mer, es für notwendig gefunden, nach dem Vorschlage des Verfassers der Sprache Esperanto folgende Erklärung abzugeben:

1. Der Esperantismus ist die Bestrebung, in der ganzen Welt den Gebrauch einer für alle Menschen neutralen Sprache zu verbreiten, welche, ohne sich in das innere Leben der Völker einzumengen und ohne auch nur im geringsten die bestehenden Nationalsprachen verdrängen zu wollen, den Menschen verschiedener Nationalität die Möglichkeit geben würde, sich untereinander zu verständigen, welche als Vermittlungssprache bei den öffentlichen Einrichtungen in jenen Ländern dienen könnte, wo sich verschiedene Nationen der Sprache wegen bekriegen, und in welcher Werke veröffentlicht werden könnten, die für alle Völker das gleiche Interesse haben. Jede andere Idee oder Hoffnung, welche der eine oder der andere Esperantist mit dem Esperantismus verbindet, wird seine rein *p r i v a t e* Angelegenheit sein, für welche der Esperantismus nicht verantwortlich ist.

2. Weil heute kein Forscher in der ganzen Welt mehr daran zweifelt, daß eine internationale Sprache nur eine künstliche Sprache sein kann und weil die unzähligen Versuche, die im Laufe der letzten zwei Jahrhunderte gemacht wurden, alle nur theoretische Entwürfe darstellen, und sich als wirklich fertig, allseits erprobt, vollkommen lebensfähig und in jeder Beziehung höchst geeignet nur eine einzige

nacia, konsciante ke teoria disputado kondukas al nenio kaj ke la celo povas esti atingita nur per laborado praktika, jam de longe ĉiuj grupiĝis ĉirkaŭ la sola lingvo Esperanto kaj laboras por ĝia disvastigado kaj riĉigado de ĝia literaturo.

3. Ĉar la aŭtoro de la lingvo Esperanto tuj en la komenco rifuzis unu fojon por ĉiam ĉiujn personajn rajtojn kaj privilegiojn rilate tiun lingvon, tial Esperanto estas „nenies propraĵo“, nek en rilato materiala, nek en rilato morala.

Materiala mastro de tiu ĉi lingvo estas la tuta mondo kaj ĉiu deziranto povas eldonadi en aŭ pri tiu ĉi lingvo ĉiajn verkojn kiajn li deziras kaj uzadi la lingvon por ĉiaj eblaj celoj; kiel spiritaj mastroj de tiu lingvo estos ĉiam rigardataj tiuj personoj, kiuj de la mondo esperantista estos konfesataj kiel la plej bonaj kaj plej talentaj verkistoj en tiu ĉi lingvo.

4. Esperanto havas neniun personan leĝdonanton kaj dependas de neniu aparta bomo. Ĉiuj opinioj kaj verkoj de la kreinto de Esperanto havas, simile al la opinioj kaj verkoj de ĉiu alia Esperantisto, karakteron absolute privatan kaj por neniu devigan. La sola unu fojon por ĉiam deviga por ĉiuj Esperantistoj fundamento de la lingvo Esperanto estas la verketo „Fundamento de Esperanto“, en kiu neniu havas la rajton fari ŝanĝon. Se iu dekliniĝas de la reguloj kaj modeloj donitaj en la dirita verko, li neniam povas pravigi sin per la vortoj „tiel deziras aŭ konsilas la aŭtoro de Esperanto“. Ĉiun ideon, kiu ne povas esti oportune esprimata per tiu materialo, kiu troviĝas en la „Fundamento de Esperanto“, ĉiu Esperantisto havas la rajton esprimi en tia maniero, kiun li trovas la plej ĝusta, tiel same, kiel estas farate en ĉiu alia lingvo. Sed pro plena unueco de la lingvo al ĉiuj Esperantistoj estas rekomendate imitadi kiel eble plej multe tiun stilon, kiu troviĝas en la verkoj de la kreinto de Esperanto, kiu la plej multe laboris por kaj en Esperanto kaj (la) plej bone konas ĝian spiriton.

?

Sprache, nämlich Esperanto, erwiesen hat, deshalb haben sich die Freunde des Gedankens einer internationalen Sprache, bewußt dessen, daß theoretische Auseinandersetzungen zu nichts führen und das Ziel nur durch praktische Arbeit erreicht werden kann, schon seit langem alle um die eine Sprache Esperanto gesammelt und arbeiten für ihre Verbreitung und für die Bereicherung ihrer Literatur.

3. Da sich der Verfasser der Esperanto-Sprache gleich zu Anfang aller persönlichen Rechte und Vorrechte auf diese Sprache begeben hat, ist Esperanto „niemandes Eigentum“, weder in sachlicher, noch in geistiger Hinsicht.

In sachlicher Hinsicht ist Eigentümer dieser Sprache die ganze Welt, und jeder, der es wünscht, kann in ihr oder über sie jegliche Werke nach seinem Belieben herausgeben und die Sprache zu allen möglichen Zwecken gebrauchen; in geistiger Hinsicht werden als Eigentümer dieser Sprache immer jene angesehen werden, welche von der esperantistischen Welt als die besten und begabtesten Schriftsteller dieser Sprache anerkannt werden.

4. Esperanto hat keinen persönlichen Gesetzgeber und hängt von keinem einzelnen Menschen ab. Alle Meinungen und Werke des Schöpfers des Esperanto sind, gleich den Meinungen und Werken jedes anderen Esperantisten, durchaus persönlicher Art, für niemand verpflichtend. Die einzige Grundlage der Esperanto-Sprache, die ein für allemal bindend ist für alle Esperantisten, ist das Werk „Fundamento de Esperanto“, in welchem niemand das Recht hat, eine Änderung vorzunehmen. Wenn jemand von den Regeln und Mustern abweicht, die in dem besagten Werke gegeben sind, so kann er sich niemals mit den Worten rechtfertigen: „So wünscht oder rät es der Verfasser des Esperanto“. Jeden Gedanken, der sich mit dem im „Fundamento de Esperanto“ enthaltenen Sprachschätze nicht passend ausdrücken läßt, kann jeder Esperantist in der Weise ausdrücken, die er für die richtigste hält, genau so, wie es in jeder anderen Sprache geschieht. Doch wird behufs vollständiger Einheitlichkeit der Sprache für alle Esperantisten empfohlen, so viel als möglich jenem Stile zu folgen, welcher sich in den Werken des Urhebers des Esperanto findet, der am meisten für und in Esperanto gearbeitet hat und am besten seinen Geist kennt.

5. Esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu scias kaj uzas la lingvon Esperanto tute egale, por kiaj celoj li ĝin uzas. Apartenado al ia aktiva societo esperantista por ĉiu Esperantisto estas rekomendinda, sed ne deviga.

Letero pri la deveno de Esperanto.

Eltiro el privata letero de D-ro L. Zamenhof al
N. Borovko. *)

Vi demandas min, kiel aperis ĉe mi la ideo krei lingvon internacian, kaj kia estis la historio de la lingvo Esperanto de la momento de ĝia naskiĝo ĝis tiu ĉi tago? La tuta publika historio de la lingvo, t. e. komencante de la tago, kiam mi malkaŝe eliris kun ĝi, estas al vi pli-malpli konata; cetere tiu ĉi periodon de la lingvo estas nun, pro multaj kaŭzoj, ankoraŭ neoportune tuŝadi; mi rakontos al vi tial en ĝeneralaj trajtoj sole la historion de la naskiĝo de la lingvo.

Estos por mi malfacile, rakonti al vi ĉion ĉi tion detale, ĉar multon mi mem jam forgesis.

La ideo, al kies efektivigo mi dediĉis mian tutan vivon, aperis ĉe mi — estas ridinde ĝin diri — en la plej frua infaneco kaj de ĉi tiu tempo neniam min forlasadis; mi vivis kun ĝi kaj eĉ ne povas imagi min sen ĝi. Ĉi tiu cirkonstanco parte klarigos al vi, kial mi kun tiom da obstineco laboris super ĝi kaj kial mi, malgraŭ ĉiuj malfacilaĵoj kaj maldolĉaĵoj, ne forlasadis ĉi tiun ideon, kiel tion faris multaj aliaj, laborintaj sur la sama kampo.

Mi naskiĝis en Bjelostoko, gubernio de Grodno (en Rusujo). Ĉi tiu loko de mia naskiĝo kaj de miaj infanaj jaroj donis la direkton al ĉiuj miaj estontaj celadoj. En Bjelostoko la loĝantaro konsistas el kvar diversaj elementoj: Rusoj,

*) Unuafoje publikigita en la Esperanta gazeto „Lingvo Internacia“, julio 1897, n-ro 6/7.

5. Esperantist wird jedermann genannt, der die Esperanto-Sprache kann und gebraucht, gleichviel, zu was für Zwecken er sie benutzt. Irgendeiner esperantistischen Gesellschaft anzugehören, ist für jeden Esperantisten empfehlenswert, aber nicht erforderlich.

Brief über den Ursprung des Esperanto.

(Auszug aus einem Privatschreiben Dr. L. L. Zamenhofs an N. Borovko.) *)

Sie fragen mich, wieso ich auf den Gedanken kam, eine zwischenvölkische Sprache zu schaffen und wünschen die Geschichte der Sprache Esperanto vom Augenblicke ihrer Entstehung bis zum heutigen Tage kennen zu lernen? Die eigentliche Geschichte der Sprache, die von dem Tage datiert, an dem ich diese der Öffentlichkeit übergab, ist Ihnen ja mehr oder weniger bekannt; auch empfiehlt es sich aus vielen Gründen derzeit noch nicht, diesen Zeitabschnitt in der Geschichte der Sprache zu berühren; deshalb werde ich Ihnen nur die Geschichte von der Entstehung der Sprache erzählen.

Es wird mir schwer fallen, Ihnen von allem, was dazu gehört, im einzelnen zu berichten, denn vieles davon habe ich selbst schon vergessen.

Die Idee, deren Verwirklichung ich mein ganzes Leben widmete, tauchte bei mir — es ist fast lächerlich, es auszusprechen — bereits in meiner frühesten Kindheit auf und hat mich von jener Zeit an nie mehr verlassen; ich lebte mit ihr und kann mir gar nicht vorstellen, wie ich ohne sie je hätte sein können. Dieser Umstand wird Ihnen wenigstens teilweise klar machen, warum ich mit so großer Beharrlichkeit an dieser Idee arbeitete und trotz aller Schwierigkeiten und Bitternisse niemals davon abließ, wie dies viele andere taten, die vor mir auf demselben Gebiet gearbeitet hatten.

Ich wurde in Bjelostok im Gouvernement Grodno (Rußland) geboren. Daß ich gerade in diesem Orte das Licht der Welt erblickte und dort meine Kinderjahre verbrachte, sollte für alle meine künftigen Bestrebungen richtunggebend wer-

*) Zum erstenmal veröffentlicht in der Esperanto-Zeitschrift „Lingvo Internacia“, Juli 1897, Nr. 6/7.

Poloj, Germanoj kaj Hebreoj. Ĉiu el ĉi tiuj elementoj parolas apartan lingvon kaj neamike rilatas la aliajn elementojn. En tia urbo pli ol ie impresiĝema naturo sentas la multepezan malfeliĉon de diverslingveco kaj konvinkigas ĉe ĉiu paŝo, ke la diverseco de lingvoj estas la sola, aŭ almenaŭ la ĉefa kaŭzo, kiu disigas la homan familion kaj dividas ĝin en malamikajn partojn. Oni edukadis min kiel idealiston: oni min instruis, ke ĉiuj homoj estas fratoj, kaj dume sur la strato kaj sur la korto, ĉio ĉe ĉiu paŝo igis min senti, ke homoj ne ekzistas: ekzistas sole Rusoj, Poloj, Germanoj, Hebreoj k. t. p. Ĉi tio ĉiam forte turmentis mian infanan animon, kvankam multaj eble ridetos pri ĉi tiu „doloro pro la mondo“ ĉe la infano. Ĉar al mi tiam ŝajnis, ke la „grandaĝaj“ posedas ian ĉiopovan forton, mi ripetadis al mi, ke kiam mi estos grandaĝa, mi nepre forigos ĉi tiun malbonon.

Iom post iom mi konvinkigis, kompreneble, ke ĉio ne fariĝas tiel facile, kiel ĝi prezentigis al la infano; unu post la alia mi forĵetadis diversajn infanajn utopiojn, kaj nur la revon pri unu homa lingvo mi neniam povis forĵeti. Malklare mi iel min tiris al ĝi, kvankam, kompreneble, sen iaj difinitaj planoj. Mi ne memoras kiam, sed en ĉiu okazo sufiĉe frue, ĉe mi formigis la konscio, ke la sola lingvo internacia povas esti nur ia neŭtrala, apartenanta al neniu el la nun vivantaj nacioj. Kiam el la Bjelostoka reala lernejo (tiam ĝi estis ankoraŭ gimnazio) mi transiris en la Varsovia duan klasikan gimnazion, mi dum kelka tempo estis forlogata de lingvoj antikvaj kaj revis pri tio, ke mi iam veturado en la tuta mondo kaj per flamaj paroloj inklindos la homojn revivigi unu el ĉi tiuj lingvoj por komuna uzado. Poste, mi ne memoras jam kiamaniere, mi venis al firma konvinko, ke ĉi tio estas nebla, kaj mi komencis malklare revii pri nova, arta lingvo.

den. In Bielostok besteht nämlich die Einwohnerschaft aus vier verschiedenen Volksstämmen: Russen, Polen, Deutschen und Juden. Jedes dieser Elemente hat seine eigene Sprache und steht zu den übrigen in nichts weniger als freundschaftlichen Beziehungen. Eine empfängliche Natur aber empfindet in einer solchen Stadt mehr als irgendwo sonst den Sprachewirrwarr als ein schweres Unglück und wird bei jedem Schritte aufs Neue davon überzeugt, daß dieser als einziger oder doch zumindest als hauptsächlichster Grund für den Zerfall der großen Menschenfamilie in einander feindliche Teile angesehen werden muß. Ich wurde zum Idealisten erzogen; man lehrte mich, daß alle Menschen Brüder seien, während jeder Schritt, den ich auf der Straße oder im Hofe tat, in mir das Gefühl erweckte, daß es Menschen überhaupt nicht gebe, sondern nur: Russen, Polen, Deutsche, Juden usw. Dies quälte heftig und unablässig meine kindliche Seele, wenn auch vielleicht viele über diesen „Weltschmerz“ bei einem Kinde lächeln werden. Da ich mir damals einbildete, daß die Erwachsenen eine Art von Allmacht besäßen, so wiederholte ich mir beständig, daß ich dieses Übel unbedingt beseitigen würde, sobald ich nur groß wäre.

Natürlich kam ich allmählich zu der Überzeugung, daß nicht alles so leicht durchführbar ist, wie es einem Kinde erscheint; ich verwarf meine kindlichen Utopien eine nach der anderen, und nur den Traum von einer gemeinsamen Sprache für alle Menschen vermochte ich nicht aus meiner Seele zu verbannen. Fast unbewußt fühlte ich mich zu ihm hingezogen, ohne daß ich natürlich irgendwelche bestimmte Pläne gehabt hätte. Ich weiß nicht mehr wann, doch jedenfalls ziemlich frühzeitig, reifte in mir das Bewußtsein heran, daß als einzige zwischenvölkische Sprache nur eine neutrale, keinem der lebenden Völker angehörige Sprache in Betracht käme. Als ich aus der Bjelostoker Realschule (sie war damals noch Gymnasium) in das zweite klassische Gymnasium in Warschau übertrat, ließ ich mich eine Zeitlang von den alten Sprachen verlocken; damals träumte ich davon, daß ich dereinst die ganze Welt bereisen und mit flammenden Reden die Menschen dazu bestimmen würde, für den gemeinsamen Gebrauch eine jener Sprachen wiederzubeleben. Später — ich erinnere mich nicht mehr auf welche Weise — gelangte ich zu der festen

Mi ofte tiam komencadis iaĵn provojn, elpensadis artifikajn riĉegajn deklinaciojn kaj konjugaciojn, k. t. p. Sed homa lingvo kun sia, kiel ŝajnis al mi, senfina amaso da gramatikaj formoj, kun siaj centoj da miloj da vortoj, per kiuj min timigis la dikaj vortaroj, ŝajnis al mi tia artifa kaj kolosa maŝino, ke mi ne unufoje diradis al mi: „for la revojn! ĉi tiu laboro ne estas laŭ homaj fortoj“, — kaj tamen mi ĉiam revenadis al mia revo.

Germanan kaj Francan lingvojn mi ellernadis en infaneco, kiam oni ne povas ankoraŭ kompari kaj fari konkludojn; sed kiam, estante en la 5-a klaso de gimnazio, mi komencis ellernadi la lingvon Anglan, la simpleco de la Angla gramatiko ĵetiĝis en miajn okulojn, precipe danke al la kruta transiro al ĝi de la gramatikoj Latina kaj Greka. Mi rimarkis tiam, ke la riĉeco de gramatikaj formoj estas nur blinda historia okazo, sed ne estas necesa por la lingvo. Sub tia influo mi komencis serĉi en la lingvo kaj forĵetadi la senbezonaĵojn, kaj mi rimarkis, ke la gramatiko ĉiam pli kaj pli degelas en miaj manoj, kaj baldaŭ mi venis al la gramatiko plej malgranda, kiu okupis sen malutilo por la lingvo ne pli ol kelkajn paĝojn. Tiam mi komencis pli serioze fordoniĝadi al mia revo. Sed la grandegulaj vortaroj ĉiam ankoraŭ ne lasadis min trankvila.

Unu fojon, kiam mi estis en la 6-a aŭ 7-a klaso de la gimnazio, mi okaze turnis la atenton al la surskribo „Švejcarskaja *)“, kiun mi jam multajn fojojn vidis, kaj poste al la elpendaĵo „Konditorskaja **)“. Tiu ĉi „skaja“ ekinteresis min kaj montris al mi, ke la sufiksoj donas la eblon, el unu vorto fari aliajn vortojn, kiujn oni ne devas aparte ellernadi. Ĉi tiu penso ekposedis min tute, kaj mi subite eksentis la teron sub la piedoj. Sur la terurajn grandegulajn vortarojn falis radio de lumo, kaj ili komencis rapide malgrandiĝadi antaŭ miaj okuloj.

*) Drinkaĵo. — **) Sukeraĵejo.

Überzeugung, daß dies unmöglich ist und ich begann undeutlich von einer neuen, künstlichen Sprache zu träumen.

Damals stellte ich wiederholt alle möglichen Versuche an, dachte mir gekünstelte, überreiche Deklinationen und Konjugationen aus usw. Allein eine menschliche Sprache mit ihrer, wie mir schien, unendlichen Menge von grammatischen Formen, ihren Hunderttausenden von Wörtern, mit denen mich die dicken Wörterbücher schreckten, erschien mir als eine so komplizierte, gewaltige Maschine, daß ich mir mehr als einmal sagte: „Weg mit den Träumen, diese Arbeit geht über Menschenkraft!“ — Und dennoch kehrte ich immer wieder zu meinem Traum zurück.

Die deutsche und französische Sprache lernte ich in meiner Kindheit, als ich noch nicht vergleichen und Schlüsse ziehen konnte; als ich aber in der 5. Gymnasialklasse die englische Sprache zu lernen begann, da sprang mir die Einfachheit ihrer Grammatik besonders deshalb in die Augen, weil ich so jäh von der lateinischen und griechischen zu ihr übergegangen war. Damals bemerkte ich, daß der Reichtum an grammatischen Formen nur ein blinder geschichtlicher Zufall ist, für die Sprache aber keine Notwendigkeit bedeutet. Unter dem Einflusse dieser Wahrnehmung begann ich nach überflüssigen Formen in der Sprache zu suchen, um sie auszuscheiden; ich merkte, daß die Grammatik in meinen Händen mehr und mehr zusammenschmolz, und bald gelangte ich zu einem Mindestmaß von Grammatik, die nun, ohne Nachteil für die Sprache, nur wenige Seiten füllte. Von da an begann ich ganz meinem Traume zu leben. Aber die riesenhaften Wörterbücher ließen mich noch immer nicht zur Ruhe kommen.

Einmal — ich war damals in der 6. oder 7. Gymnasialklasse — wandte ich meine Aufmerksamkeit ganz zufällig der schon oft gesehenen Aufschrift „Svejcarskaja *)“ und gleich darauf einem Aushängeschild mit „Konditorskaja **“ zu. Dieses „skaja“ erweckte mein Interesse, denn es zeigte mir, daß die Nachsilben die Möglichkeit geben, aus einem Wort andere Wörter zu bilden, die man nicht besonders zu lernen braucht. Dieser Gedanke bemächtigte sich meiner ganz und gar, und ich begann plötzlich festen Grund unter meinen Füßen zu fühlen. Auf die schrecklichen Riesenwörterbücher war ein

*) Schenke. — **) Konditorei.

„La problemo estas solvita!“ diris mi tiam. Mi kaptis la ideon pri sufiksoj kaj komencis multe laboradi en ĉi tiu direkto. Mi komprenis, kian grandan signifon povas havi por la lingvo konscie kreata la plena uzado de tiu forto, kiu en lingvoj naturaj efikas nur parte, blinde, neregule kaj neplene. Mi komencis komparadi vortojn, serĉadi inter ili konstantajn, difinitajn rilatojn, kaj ĉiutage mi forĵetadis el la vortaro novan grandegan serion da vortoj, anstataŭigante ĉi tiun grandegon per unu sufikso, kiu signifis certan rilaton. Mi rimarkis tiam, ke tre granda amaso da vortoj pure radikaj (ekz. „patrino“, „mallarĝa“, „tranĉilo“, k. t. p.) povas esti facile transformitaj en vortojn formitajn kaj malaperi el la vortaro. La meĥaniko de la lingvo estis antaŭ mi kvazaŭ sur la manplato, kaj mi nun komencis jam laboradi regule, kun amo kaj espero. Baldaŭ post tio mi jam havis skribitan la tutan gramatikon kaj malgrandan vortaron.

Ĉi tie mi diros ĝustatempe kelkajn vortojn pri la materialo por la vortaro. Multe pli frue, kiam mi serĉis kaj elfetadis ĉion senbezonan el la gramatiko, mi deziris uzi la principojn de la ekonomio ankaŭ por la vortoj, kaj, konvinkita, ke estas tute egale, kian formon havos tiu aŭ alia vorto, se ni nur konsentos, ke ĝi esprimas la donitan ideon, mi simple elpensadis vortojn, penante, ke ili estu kiel eble plej mallongaj kaj ne havu senbezonan nombron da literoj. Mi diris al mi, ke anstataŭ ia 11-litera „interparoli“ ni tute bone povas esprimi la saman ideon per ia ekz. 2-litera „pa“. Tial mi simple skribis la matematikan serion da plej mallongaj, sed facile elparoleblaj kunigoj de literoj kaj al ĉiu el ili mi donis la signifon de difnita vorto (ekz. a, a b, a c, a d, ... b a, c a, d a, ... e, e b, e c, ... b e, c e, ... a b a, a c a, ... k. t. p.).

Lichtstrahl gefallen und sie begannen vor meinen Augen zusehends zusammenzusehrumpfen.

„Das Problem ist gelöst!“ sagte ich mir damals. Ich griff sogleich die Idee von den Nachsilben auf und begann nach dieser Richtung hin eifrig zu arbeiten. Ich begriff, von welcher großen Bedeutung für die bewußt geschaffene Sprache der uneingeschränkte Gebrauch dieser Macht sein kann, die sich in den natürlichen Sprachen nur teilweise, blind, unregelmäßig und unvollkommen ausgewirkt hat. Ich begann Wörter zu vergleichen, nach ständigen bestimmten Beziehungen zwischen ihnen zu suchen und Tag für Tag warf ich aus dem Wörterbuch eine neue große Reihe von Wörtern hinaus, indem ich diese Riesenmenge durch eine einzige, ein bestimmtes Verhältnis bezeichnende Anhängesilbe ersetzte. Da bemerkte ich, daß eine große Zahl von reinen Wurzelwörtern [z. B. „Mutter“, „schmal“, „Messer“ usw.*)] mit Leichtigkeit in abgeleitete Wörter verwandelt werden und somit aus dem Wörterbuch verschwinden könnten. Die Mechanik der Sprache lag gewissermaßen auf der Handfläche vor mir und ich begann nunmehr regelmäßig und voll Liebe und Zuversicht daran zu arbeiten. Bald nachher hatte ich die ganze Grammatik und ein kleines Wörterbuch fertig.

Es ist nun an der Zeit, daß ich einige Worte über das zu dem Wörterbuch verwendete Material sage: Um vieles früher, damals, als ich noch in der Grammatik nach allem Überflüssigen suchte, um es auszuseheiden, war es schon mein Wunsch gewesen, den Grundsatz der größtmöglichen Sparsamkeit auch auf den Wortschatz anzuwenden. Und überzeugt, daß es ganz gleichgültig ist, welche Form dieses oder jenes Wort erhält, wofern man sich nur über seinen Sinn einigt, dachte ich mir damals einfach Wörter aus, wobei ich bemüht war, sie möglichst kurz zu gestalten (d. h., ihnen auch nicht einen Buchstaben mehr, als unbedingt nötig, zu geben). Ich sagte mir, daß man statt eines Wortes, wie „interparoli“ (Zwiesprache halten), das aus 11 Buchstaben besteht, ganz gut etwa das aus 2 Buchstaben bestehende „pa“ gebrauchen könnte, um den-

*) Im Esperanto: **patrino** — von **patr-o** Vater und **ino** weibliches Geschlecht; **mallarĝa** — von **larĝa** breit und **mal** Gegenteil; **tranĉilo** — von **tranĉ-i** schneiden und **ilo** Werkzeug.

Sed ĉi tiun penson mi tuj forĵetis ĉar la provoj kun mi mem montris al mi, ke tiaj elpensitaj vortoj estas tre malfacile ellerneblaj kaj ankoraŭ pli malfacile memoreblaj. Jam tiam mi konvinkigis, ke la materialo por la vortaro devas esti Romana-Germana, ŝanĝita nur tiom, kiom ĝin postulas la reguleco kaj aliaj gravaj kondiĉoj de la lingvo.

Estante jam sur ĉi tiu tero, mi baldaŭ rimarkis, ke la nunaj lingvoj posedas grandegan provizon da pretaj vortoj jam internaciaj, kiuj estas konataj al ĉiuj popoloj kaj faras trezoron por estonta lingvo internacia, — kaj mi kompreneble utiligis ĉi tiun trezoron.

En la jaro 1878 la lingvo estis jam pli-malpli preta, kvankam inter la tiamaj „lingve uniwersala“ kaj la nuna Esperanto estis ankoraŭ granda diferenco. Mi komunikis pri ĝi al miaj kolegoj (mi estis tiam en 8-a klaso de la gimnazio). La plimulto da ili estis forlogitaj de la ideo kaj de la frapinta ilin neodinara facileco de la lingvo, kaj komencis ĝin ellernadi. La 5-an de decembro 1878 ni ĉiuj kune solene festis la sanktigon de la lingvo. Dum ĉi tiu festo estis paroloj en la nova lingvo, kaj ni entuziasme kantis la himnon, kies komencaj vortoj estis la sekvantaj:

„Malamikete de las nacjes
Kadó, kadó, jam temp' está!
La tot' homoze in familje
Konunigare so debá.“

selben Begriff auszudrücken. Deshalb schrieb ich einfach die mathematische Reihe von kürzesten und dabei leicht auszusprechenden Buchstabenverbindungen auf und gab jeder von ihnen die Bedeutung eines bestimmten Wortes (z. B. a, ab, ac, ad ... ba, ca, da ... e, eb, ec ... be, ce ... aba, aca ... usw.) *). Allein gar bald verwarf ich diese Gedanken, denn die mit mir selbst angestellten Versuche zeigten mir, daß solche erfundene Wörter sehr schwer zu erlernen und noch viel schwerer zu behalten sind. Schon damals gelangte ich zu der Überzeugung, daß die Wörter der neuen Sprache romanisch-germanischer Herkunft sein müßten, und nur insoweit abzuändern wären, als es die Regelmäßigkeit und andere wichtige Bedingungen der Sprache erfordern würden.

Von dieser Grundlage ausgehend, gelangte ich bald zu der Wahrnehmung, daß die Sprachen der Jetztzeit einen gewaltigen Vorrat von fertigen und bereits internationalen Wörtern besitzen, welche, da sie allen Völkern bereits bekannt sind, für die künftige zwischenvölkische Sprache einen wahren Schatz bedeuten mußten — einen Schatz, den ich mir selbstredend zunutze machte.

Im Jahre 1878 war die Sprache bereits mehr oder weniger fertig, obgleich sich die damalige „lingwe uniwersala“ von dem heutigen Esperanto noch wesentlich unterschied. Nun machte ich meinen Mitschülern (wir waren damals in der 8. Gymnasialklasse) Mitteilung davon. Die meisten von ihnen lockte der Gedanke und die augenfällige Leichtigkeit der Sprache und sie machten sich daran, dieselbe zu lernen. Am 5. Dezember 1878 begingen wir alle miteinander feierlich das Fest ihrer Einweihung. Dabei wurden Reden in der neuen Sprache gehalten und wir sangen begeistert die Hymne, deren erste Zeilen folgendermaßen lauteten:

Malamikete de las nacjes
 Kadó, kadó, jam temp' está!
 La tot' homoze in familje
 Konunigare so debá.

*) Diese Idee wurde später aufgegriffen und auf ihr beruhen die heutigen allgemein verbreiteten Handels- und Privat-Codes, die für den telegraphischen Verkehr eine ungeheure Ersparnis bedeuten.

En la nuna Esperanto ĉi tio signifas: „Malamikeco de la nacioj falu, falu, jam estas temp'! La tut-homaro en familion devas kununuigi sin.“

Sur la tablo, krom la gramatiko kaj vortaro, kuŝis kelkaj tradukoj en la nova lingvo.

Tiel finiĝis la unua periodo de la lingvo. Mi estis tiam ankoraŭ tro juna por eliri publike kun mia laboro, kaj mi decidis, atendi ankoraŭ 5—6 jarojn kaj dum ĉi tiu tempo zorgeme elprovi la lingvon kaj plene prilabori ĝin praktike. Post duonjaro post la festo de 5-a de decembro, ni finis la gimnazian kurson kaj disiris. La estontaj apostoloj de la lingvo provis paroleti pri „nova lingvo“ kaj, renkontinte la mokojn de homoj maturaj, ili tuj rapidis malkonfesi la lingvon, kaj mi restis tute sola.

Antaŭvidante nur mokojn kaj persekutojn, mi decidis, kaŝi antaŭ ĉiuj mian laboron. Dum 5½ jaroj de mia estado en la universitato, mi neniam parolis kun iu pri mia afero. Ĉi tiu tempo estis por mi tre malfacila. La kaŝeco turmentis min; devigita zorgeme kaŝadi miajn pensojn kaj planojn, mi preskaŭ nenie estadis, en nenio partoprenadis, kaj la plej bela tempo de la vivo — la jaroj de studento — pasis por mi plej malgaje. Mi provis iafoje min distri en la societo, sed sentis min ia fremdulo, sopiris kaj foriradis, kaj de tempo al tempo faciligadis mian koron per ia versaĵo en la lingvo, prilaborata de mi. Unu el ĉi tiuj versaĵoj („Mia penso“) mi metis poste en la unuan broŝuron eldonitan de mi; sed al la legantoj, kiuj ne sciis, en kiaj cirkonstancoj ĉi tiu versaĵo estis skribita, ĝi ekŝajnis, kompreneble, stranga kaj nekomprenebla.

Dum ses jaroj mi laboris perfektigante kaj provante la lingvon — kaj mi havis sufiĉe da laboro, kvankam en la jaro 1878 al mi jam ŝajnis, ke la lingvo estas tute preta. Mi multe tradukadis en mian lingvon, skribis en ĝi verkojn originalajn, kaj vastaj provoj montris al mi, ke tio, kio ŝajnis al mi tute

Das heißt: „Völkerfeindschaft falle, falle, es ist schon Zeit! Zu einer Familie soll sich die ganze Menschheit vereinigen.“

Auf dem Tische lagen neben der Grammatik und dem Wörterbuch einige Übersetzungen in der neuen Sprache.

Damit endete der erste Abschnitt in der Geschichte der Sprache. Ich war damals noch zu jung, um mit meiner Arbeit vor die Öffentlichkeit zu treten, und so beschloß ich, noch 5 bis 6 Jahre zu warten, während dieser Zeit die Sprache sorgfältig zu erproben und sie bis in ihre Einzelheiten zu bearbeiten. Ein halbes Jahr nach dem Feste vom 5. Dezember war unsere Gymnasialzeit zu Ende und wir gingen auseinander. Die angehenden Apostel der Sprache versuchten, ein wenig von einer „neuen Sprache“ zu reden, allein nachdem sie dem Spott reifer Menschen begegnet waren, beeilten sie sich, die Sprache zu verleugnen und ich blieb damit allein.

Da ich nichts als Spott und Verfolgungen voraussah, beschloß ich, meine Arbeit vor jedermann zu verbergen. Während der fünfzehn Jahre, die ich an der Universität zubrachte, sprach ich niemals und mit niemandem über meine Sache. Es war für mich eine furchtbar schwere Zeit. Die Heimlichkeit quälte mich, denn da ich gezwungen war, meine Gedanken und Pläne sorgfältig zu verbergen, suchte ich keinerlei Geselligkeit, nahm an nichts teil und die schönste Zeit des Lebens — die Studentenjahre — schlich für mich als die traurigste dahin. Versuchte ich es ja einmal, mich in Gesellschaft zu zerstreuen, so kam ich mir da wie ein Fremdling vor und immer wieder stahl ich mich seufzend von dannen. Von Zeit zu Zeit aber erleichterte ich mir das Herz, indem ich einige Verse in der neuen Sprache verfaßte. Eines dieser Gedichte („Mein Gedanke“) nahm ich in die erste von mir herausgegebene Broschüre auf; den Lesern aber, welche nicht wußten, unter welchen Umständen jenes Gedicht entstanden war, erschien es begreiflicher Weise seltsam und unverständlich.

Sechs Jahre lang arbeitete ich an der Verbesserung und Erprobung der Sprache — und es gab genug zu tun, obwohl ich schon im Jahre 1878 gemeint hatte, daß die Sprache ganz fertig sei. Ich übersetzte viel in meine Sprache, schrieb Originalwerke in ihr und ausgedehnte Versuche zeigten mir,

preta teorie, estas ankoraŭ ne preta praktike. Multon mi devis ĉirkaŭhaki, anstataŭigi, korekti kaj radike transformi. Vortoj kaj formoj, principoj kaj postuloj puŝis kaj malhelpis unu la alian, dume en la teorio, ĉio aparte kaj en mallongaj provoj, ili ŝajnis al mi tute bonaj.

Tiaj objektoj, kiel ekz. la universala prepozicio „je“, la elasta verbo „meti“, la neŭtrala, sed difnita finiĝo „aŭ“, k. t. p., kredeble neniam enfalus en miau kapon teorie. Kelkaj formoj, kiuj ŝajnis al mi riĉaĵo, montriĝis nun en la praktiko senbezona balasto, tiel ekz. mi devis forĵeti kelkajn nebezonaĵojn sufiksojn. En la jaro 1878 al mi ŝajnis, ke estas al la lingvo sufiĉe, havi gramatikon kaj vortaron; la multepecon kaj malgraciecon de la lingvo mi alskribadis nur al tio, ke mi ankoraŭ ne sufiĉe bone ĝin posedas; sed la praktiko ĉiam pli kaj pli konvinkadis min, ke la lingvo bezonas ankoraŭ ian nekapteblan „ion“, la kunligantan elementon, donantan al la lingvo vivon kaj difinitan, tute formitan spiriton.

(La nesciado de la spirito de la lingvo estas la kaŭzo, kial kelkaj Esperantistoj, tre malmulte legiutaj en la lingvo Esperanto, skribas senerare, sed per multepeza, malagrabra stilo, dume la Esperantistoj pli spertaj skribas per stilo bona kaj tute egala, al kiu ajn nacio ili apartenas. La spirito de la lingvo sendube ~~kun~~ la tempo multe, kvankam iom post iom kaj nerimarkite, ŝanĝiĝos; sed se la ~~la~~ unuaj Esperantistoj, homoj de diversaj nacioj, ne renkontus en la lingvo tute difnitan fundamentan spiriton, ĉiu komencus tiri en sian flankon kaj la lingvo restus eterne, aŭ almenaŭ dum tre longa tempo, malgracia kaj senviva kolekto da vortoj.) — Mi komencis tiam evitadi laŭvortajn tradukojn el tiu aŭ alia lingvo kaj penis, rekte pensi en la lingvo neŭtrala. Poste mi

daß, was sich in der Theorie als durchaus vollendet zeigt, es noch lange nicht in der Praxis ist. Vieles mußte ich noch bearbeiten, ersetzen, verbessern oder von Grund auf umbilden. Worte, Formen, Grundsätze und Erfordernisse behinderten einander oder schlossen sich gegenseitig aus, während mir in der Theorie jedes für sich und bei kurzen Versuchen sehr gut erschienen war.

Dinge, wie z. B. das allgemeine Verhältniswort „je“, das dehnbare Zeitwort „meti“ (stellen, setzen, legen, geben etc.), die neutrale, aber bestimmte Endung „aŭ“ u. a. m. wären mir in der Theorie wahrscheinlich nie eingefallen. Manche Formen, die mir als eine Bereicherung der Sprache erschienen, erwiesen sich nun in der Praxis als unnötiger Ballast; so mußte ich beispielsweise einige Wortbildungssilben verwerfen. Im Jahre 1878 hatte ich geglaubt, daß es für die Sprache schon genüge, wenn sie eine Grammatik und ein Wörterbuch habe; ihre Schwerfälligkeit und Plumpheit schrieb ich einzig dem Umstande zu, daß ich sie noch zu wenig meisterte; aber die Praxis überzeugte mich immer zwingender davon, daß die Sprache auch noch ein unfaßbares *Et was* benötige, das bindende Element, welches ihr Leben und einen ganz bestimmten, von vorneherein feststehenden Geist verleihen sollte.

(Daß ihnen der Geist der Sprache entgeht, ist der Grund, warum einige Esperantisten, die in der Esperantosprache sehr wenig gelesen haben, zwar fehlerlos, aber in einem plumpen, ungefälligen Stil schreiben, während die erfahrenen unter ihnen, welcher Nation immer sie angehören mögen, sich eines guten und allen gleichmäßigen Stiles bedienen. Der Geist der Sprache wird sich zweifellos mit der Zeit bedeutend, wenn auch nur allmählich und unmerklich, ändern; doch, wenn die ersten Esperantisten, als Angehörige verschiedener Nationen, nicht einen ganz bestimmten grundlegenden Geist in der Sprache vorfänden, so würde jeder anfangen, nach seiner Seite hinzuziehen, und die Sprache bliebe in alle Ewigkeit oder doch zumindest auf sehr lange Zeit hinaus eine plumpe und leblose Ansammlung von Wörtern.) So begann ich denn, wörtliche Übersetzungen aus der einen oder anderen Sprache mehr und mehr zu vermeiden und bemühte mich, unmittelbar in der neutralen Sprache zu

rimarkis, ke la lingvo en miaj manoj ĉesas jam esti senfundamenta ombro de tiu aŭ alia lingvo, kun kiu mi havas la aferon en tiu aŭ alia minuto, kaj ricevas sian propran spiriton, sian propran vivon, la propran difinitan kaj klare esprimitan fizionomion, ne dependantan jam de iaj influoj. La parolo fluis jam mem, flekseble, gracie kaj tute libere, kiel la viva patra lingvo.

Ankoraŭ unu cirkonstanco igis min por longa tempo prokrasti mian publikan eliron kun la lingvo: Dum longa tempo restis nesolvita unu problemo, kiu havas grandegan signifon por neŭtrala lingvo. Mi sciis, ke ĉiu diros al mi: „Via lingvo estos por mi utila nur tiam, kiam la tuta mondo ĝin akceptos; tial mi ne povas ĝin akcepti ĝis tiam, kiam ĝin akceptos la tuta mondo“. Sed ĉar la „mondo“ ne estas ebla sen antaŭaj apartaj „unuoj“, la neŭtrala lingvo ne povis havi estontecon ĝis tiam, kiam ĝia utileco fariĝos por ĉiu aparta persono sendependa de tio, ĉu jam estas la lingvo akceptita de la mondo aŭ ne.

Pri ĉi tiu problemo mi longe pensadis. Fine la tiel nomataj sekretaj alfabetoj, kiuj ne postulas, ke la mondo antaŭe ilin akceptu, kaj donas al tute nedediĉita adresato la eblon, kompreni ĉion skribitan de vi, se vi nur transdonas al la adresato la ŝlosilon, — alkondukis min al la penso, aranĝi ankaŭ la lingvon en la maniero de tia „ŝlosilo“, kiu, enhavante en si ne sole la tutan vortaron, sed ankaŭ la tutan gramatikon en la formo de apartaj, tute memstaraj kaj alfabete ordigitaj elementoj, donus la eblon al la tute nedediĉita adresato de kia ajn nacio, tuj kompreni vian leteron.

Mi finis la universitaton kaj komencis mian medicinan praktikon. Nun mi ekpensadis jam pri la publika eliro kun mia laboro.

Mi pretigis la manuskripton de mia unua broŝuro (D-ro Esperanto. „Lingvo internacia. Antaŭparolo kaj plena lerno-

denken. Da merkte ich, daß die Sprache in meinen Händen aufhörte, nur der wesenlose Schatten der einen oder anderen Sprache zu sein, mit der ich es im Augenblicke zu tun hatte, daß sie vielmehr ihren eigenen Geist, ihr eigenes Leben, ihre eigenen, bestimmten und deutlich erkennbaren Züge erhielt, die von keinerlei fremden Einflüssen mehr abhängig waren. Und ganz von selbst floß nun meine Sprache geschmeidig, anmutig und nicht minder frei als die lebendige Muttersprache.

Ein weiterer Umstand, der mich noch lange Zeit davon abhielt, mit meiner Sprache öffentlich hervorzutreten, war dieser: Ein Problem, das für eine neutrale Sprache von der allergrößten Bedeutung ist, blieb noch lange ungelöst. Ich war nämlich darauf gefaßt, daß mir ein jeder sagen würde: „Deine Sprache wird für mich erst dann Wert haben, wenn die ganze Welt sie annimmt; also kann auch ich sie nicht eher annehmen, als bis die ganze Welt sie angenommen haben wird.“ Da aber die Welt als Gesamtheit, ohne vorher bestehende gesonderte „Einheiten“ ein Ding der Unmöglichkeit ist, so konnte die neutrale Sprache nicht eher Zukunft haben, als bis ihr Nutzen für jede Einzelperson unabhängig davon würde, ob die Welt sie bereits angenommen hat oder nicht.

Über dieses Problem dachte ich lange nach. Schließlich brachten mich die sogenannten Geheimalphabete, welche, ohne daß sie vorher von der Welt angenommen sein müßten, einem gänzlich uneingeweihten Empfänger die Möglichkeit geben, alles in ihr Geschriebene zu verstehen — vorausgesetzt, daß der Absender dem Empfänger den Schlüssel dazu übergibt —, auf den Gedanken, auch meine Sprache nach der Art eines solchen „Schlüssels“ anzuordnen, so zwar, daß er nicht nur den gesamten Wortschatz, sondern auch die ganze Grammatik in Form von gesonderten, ganz selbständigen und alphabetisch geordneten Elementen enthalten sollte, und sonach jeden beliebigen Empfänger einer beliebigen Nation in den Stand setzen würde, den betreffenden Brief sofort zu verstehen.

Nach beendetem Universitätsstudium begann ich meine medizinische Praxis. Nun dachte ich bereits daran, meine Arbeit zu veröffentlichen.

Ich stellte das Manuskript meiner ersten Broschüre (Dr. Esperanto, „Zwischenvölkische Sprache; Vorrede und

libro“.) kaj komencis serĉi eldonanton. Sed ĉi tie mi la unuan fojon renkontis la maldolĉan praktikon de la vivo, la finanĉan demandon, kun kiu mi poste ankoraŭ multe devis kaj devas forte batali.

Dum du jaroj mi vane serĉis eldonanton. Kiam mi jam trovis unu, li dum duonjaro pretigis mian broŝuron por eldono kaj laste — rifuzis. Fine, post longaj klopodoj, mi prosperis mem eldoni mian unuan broŝuron en Julio de la jaro 1887. Mi estis tre ekscitita antaŭ ĉi tio; mi sentis, ke mi staras antaŭ Rubikono kaj ke de la tago, kiam aperos mia broŝuro, mi ne havos plu la eblon reiri; mi sciis, kia sorto atendas kuraciston, kiu dependas de la publiko, se ĉi tiu publiko vidas en li fantaziulon, homon, kiu sin okupas je „flankaj aferoj“; mi sentis, ke mi metas sur la karton la tutan estontan trankvilecon kaj ekzistadon mian kaj de mia familio; sed mi ne povis forlasi la ideon, kiu eniris mian korpon kaj sangon kaj... mi transiris Rubikonon.

vollständiges Lehrbuch“) fertig und machte mich auf die Suche nach einem Herausgeber. Da aber stieß ich zum ersten Male auf jene Bitternisse des Lebens, die man unter dem Namen „Geldfrage“ zusammenfaßt und mit denen ich auch in der Folge manch harten Kampf zu bestehen gehabt habe.

Zwei Jahre hindurch suchte ich vergeblich nach einem Herausgeber. Der erste, den ich fand, zog mich ein halbes Jahr lang hin und — lehnte schließlich ab. Endlich, nach langen Bemühungen, gelang es mir, im Juli des Jahres 1887 meine erste Broschüre im Selbstverlag herauszugeben. Mit tiefer Erregung sah ich ihrem Erscheinen entgegen: Ich fühlte, daß ich vor einem Rubikon stand und daß mit dem Tage, an dem meine Broschüre erschien, es kein Zurück mehr für mich geben würde; ich wußte, welches Los einen Arzt, der vom Publikum abhängt, erwartet, wenn dieses Publikum in ihm einen Phantasten sieht, einen Menschen, der sich mit „nebensächlichen Dingen“ befaßt; ich fühlte, daß ich nicht nur meine eigene Ruhe und Existenz, sondern auch die meiner Familie für alle Zukunft aufs Spiel setzte; allein ich konnte von der Idee, die mir in Fleisch und Blut übergegangen war, nicht lassen und — ich überschritt den Rubikon.

Mia Penso.

Sur la kampo, for de l' mondo,
 Antaŭ nokto de somero,
 Amikino en la rondo
 Kantas kanton pri l' espero.
 Kaj pri vivo detruita
 Ŝi rakontas kompatante, —
 Mia vundo reŝrapita
 Min doloras resangante.

„Ĉu vi dormas? Ho, sinjoro,
 Kial tia senmoveco?
 Ha, kredeble rememoro
 El la kara infaneco?“
 Kion diri? Ne ploranta
 Povis esti parolado
 Kun fraŭlino ripozanta
 Post somera promenado!

Mia penso kaj turmento,
 Kaj doloroj kaj esperoj!
 Kiom de mi en silento
 Al vi iris jam oferoj!
 Kion havis mi plej karan —
 La junecon — mi ploranta
 Metis mem sur la altaron
 De la devo ordonanta!

Fajron sentas mi interne,
 Vivi ankaŭ mi deziras, —
 Io pelas min eterne,
 Se mi al gajuloj iras
 Se ne plaĉas al la sorto
 Mia peno kaj laboro —
 Venu tuj al mi la morto,
 En espero — sen doloro!

Mein Gedanke.

Auf der Flur, in Freundeskreise,
 Als der Sommertag verklungen,
 Hat ein Mädchen eine Weise
 Von der Hoffnung Trost gesungen.
 Und von jäh zerstörtem Leben
 Gab es mitleidsvolle Kunde, —
 Ließ mein Herze neu erbeben,
 Wiederbluten meine Wunde.

Sinnend lag ich unter Bäumen;
 Plötzlich hört' ich spottend fragen:
 „Schlafen Sie, mein Herr, und träumen
 Von entschwunden Kindheitstagen?“ —
 Welche Antwort sollt' ich geben?
 Durft' nicht weinen, sogar scherzen
 Mußt' ich wie schon oft im Leben,
 Trotz der Qual in meinem Herzen.

Ziele, die ich mir erwählte,
 All mein Denken, Hoffen, Ringen,
 Wie viel stille, ungezählte
 Opfer mußte ich euch bringen!
 Auf die schönsten Jugendjahre
 Mußte weinend ich verzichten,
 Opfern sie auf dem Altare,
 Streng gebieterischer Pflichten!

Und ich fühl' ein Feuer innen,
 Schmeichelnd lockt mich auch das Leben, —
 Etwas jagt mich stets von hinnen,
 Will ich mich der Lust ergeben. . . .
 Sollt' dem Schicksal nicht gefallen
 All mein Mühen, all mein Schaffen,
 Mag aus schönstem Erdenwallen
 Gleich der Tod hinweg mich raffend!

Aus dem Esperanto-Original des Dr. L. L. Z a m e n h o f.
 übersetzt von Oberst Franz Z w a c h.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Unua Kongreso Esperantista en Boulogne s. M., la 5^{an} de aŭgusto 1905. *)

Estimataj sinjorinoj kaj sinjoroj!

Mi salutas vin, karaj samideanoj, fratoj kaj fratinoj el la granda tutmonda homa familio, kiuj kunvenis el landoj proksimaj kaj malproksimaj, el la plej diversaj regnoj de la mondo, por frate premi al si reciproke la manojn pro la nomo de granda ideo, kiu ĉiujn nin ligas.

1.7.62 Mi salutas vin ankaŭ, glora lando Francujo kaj bela urbo Bulonjo-sur-Maró, kiuj bonvole oferis gastamon al nia kongreso.

Mi esprimas ankaŭ koran dankon al tiuj personoj kaj institucioj en Parizo, kiuj ĉe mia trapaso tra tiu ĉi glora urbo esprimis sub mia adreso sian favoron por la afero Esperanto, nome al s-ro la ministro de la Publika Instruado, al la Urbeŝtraro de Parizo, al la Franca Ligo de Instruado kaj al multaj diversaj sciencaj eminentuloj.

*) La I^a kongreso okazis de la 5^a ĝis la 13^a de aŭgusto 1905 en Boulogne-sur-Mer (Francujo). Partoprenis ĉirkaŭ 800 personoj. Prezidantoj estis A. Michau kaj prof. Boirac. Decidoj: Deklaracio pri Esperantismo, Fondo de la Lingva Komitato (provizora), la Organiza komitato de la kongresoj, la Centra Oficejo. La Esperanta flago estis akceptita. Okazis ekspozicio, literaturaj konkursoj, internacia balo, koncerto, teatraĵo: Edziĝo kontraŭvola (Molière), Mensogo pro amo. Postkongresaj ekskursoj al Anglujo (Folkestone, Dover): D-ro Zamenhof ricevis la krucon de la Honora legio.

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Ersten Esperantisten-Kongresses in Boulogne sur Mer am 5. August 1905. *)

Geehrte Damen und Herren!

Ich begrüße Sie, liebe Gesinnungsgenossen, Brüder und Schwestern aus der großen, die ganze Welt umfassenden menschlichen Familie, die Sie aus nahen und fernen Ländern, aus den verschiedensten Reichen der Welt, zusammengekommen sind, um einander brüderlich die Hand zu drücken, im Namen der großen Idee, die uns alle verbindet.

Ich begrüße auch euch, ruhmreiches Frankreich und schöne Stadt Boulogne sur Mer, die gütigst unserem Kongresse Gastfreundschaft geboten habet.

Auch jenen Personen und Institutionen in Paris, die mir bei meiner Durchreise durch diese berühmte Stadt an meine Adresse ihre Geneigtheit für die Sache des Esperanto ausgedrückt haben, namentlich dem Herrn Unterrichtsminister, der Stadtverwaltung von Paris, dem Französischen Bund für Unterricht, und vielen verschiedenen Gelehrten von Rang, sage ich herzlichen Dank.

*) Der 1. Kongreß wurde vom 5. bis 13. August 1905 in Boulogne-sur-Mer (Frankreich) abgehalten. Es nahmen ungefähr 800 Personen teil. Die Vorsitzenden waren A. Michau und Prof. Boirac. Beschlüsse: Öffentliche Erklärung über den Esperantismus, Gründung des Sprachausschusses (einstweilig), des Ausschusses für die Veranstaltung der Kongresse, des Zentralbureaus. Die Esperantofahne wurde angenommen. Veranstaltet wurden: eine Ausstellung, literarische Wettbewerbe, ein internationaler Ball, ein Konzert, Theaterstücke: Heirat wider Willen (Molière), Lüge aus Liebe. Nach dem Kongresse Ausflüge nach England (Folkestone, Dover). Dr. Zamenhof erhielt das Kreuz der Ehrenlegion.

Sankta estas por ni la hodiaŭa tago. Modesta estas nia kunveno; la mondo ekstera ne multe scias pri ĝi, kaj la vortoj, kiuj estas parolataj en nia kunveno, ne flugos telegrafe al ĉiuj urboj kaj urbetoj de la mondo;

ne kunvenis regnestroj, nek ministroj, por ŝanĝi la politikan karton de la mondo, ne brilas luksaj vestoj kaj multego da imponantaj ordenoj en nia salono, ne bruas paflegoj ĉirkaŭ la modesta domo, en kiu ni troviĝas;

sed tra la aero de nia salono flugas misteraj sonoj, sonoj tre mallaŭtaj, ne aŭdeblaj por la orelo, sed senteblaj por ĉiu animo sentema: ĝi estas la sonoj de io granda, kio nun naskiĝas.

Tra la aero flugas misteraj fantomoj; la okuloj ilin ne vidas, sed la animo ilin sentas; ili estas imagoj de tempo estonta, de tempo tute nova.

La fantomoj flugos en la mondon, korpigiĝos kaj potenciĝos, kaj niaj filoj kaj nepoj ilin vidos, ilin sentos kaj ĝuos.

En la plej malproksima antikveco, kiu jam de longe elviŝiĝis el la memoro de la homaro, kaj pri kin nenia historio konservis al ni eĉ la plej malgrandan dokumenton, la homa familio disiĝis kaj ĝiaj membroj ĉesis kompreni unu la alian.

Fratoj kreitaj ĉiuj laŭ unu modelo, fratoj, kiuj havis ĉiuj egalan korpon, egalan spiriton, egalajn kapablojn, egalajn idealojn, egalan Dion en siaj koroj, fratoj, kiuj devis helpi unu la alian kaj labori kune por la feliĉo kaj la gloro de sia familio, — tiuj fratoj fariĝis tute fremdaj unuj al aliaj, disiĝis ŝajne por ĉiam en malamikajn grupetojn, kaj inter ili komenciĝis eterna milito.

En la daŭro de multaj miljaroj, en la daŭro de la tuta tempo, kiun la homa historio memoras, tiuj fratoj nur eterne bataladis inter si, kaj ĉia interkompreniĝado inter ili estis absolute ne ebla.

Profetoj kaj poetoj revadis pri ia tre malproksima nebula tempo, en kiu la homoj denove komencos komprenadi unu la

Heilig ist uns der heutige Tag. Bescheiden ist unsere Versammlung; die Außenwelt weiß nicht viel darüber und die in unserer Versammlung gesprochenen Worte werden nicht auf den Flügeln des Telegraphen allen Städten und Städtchen der Welt zueilen:

Sind doch nicht Staatsoberhäupter noch Minister zusammengekommen, um die politische Karte der Welt abzuändern; nicht glänzen prächtige Gewänder und Unmengen von imposanten Orden in unserem Saale, noch donnern Kanonen um das bescheidene Haus, in dem wir uns befinden.

Allein ganz leise, dem Ohre nicht vernehmbare, doch jeder empfindsamen Seele fühlbare Klänge durchschweben die Luft unseres Saales — Töne, die etwas Großes künden, das nun geboren wird.

Die Luft durchschweben geheimnisvolle Geister; die Augen sehen sie nicht, doch die Seele fühlt sie; es sind Bilder einer künftigen, einer ganz neuen Zeit.

Diese Geister werden in die Welt hinausfliegen, werden Körper und Macht gewinnen, und unsere Söhne und Enkel werden sie sehen, fühlen und sich ihrer freuen.

Im grauesten Altertum, einer Zeit, die längst schon aus der Erinnerung der Menschheit gelöscht ist und über die keine Geschichte uns auch nur die geringfügigste Urkunde aufbewahrt hat, zerfiel die menschliche Familie und ihre Mitglieder hörten auf, einander zu verstehen.

Brüder, die alle nach e i n e m Vorbilde erschaffen wurden, die alle den gleichen Körper, den gleichen Geist, die gleichen Fähigkeiten, die gleichen Ideale besaßen und im Herzen den gleichen Gott trugen, Brüder, die einander helfen und gemeinsam für das Glück und den Ruhm ihrer Familie arbeiten sollten — diese Brüder wurden einander gänzlich fremd, trennten sich — anscheinend für immer — in kleine, einander feindliche Gruppen, und unter ihnen begann ein ewiger Krieg.

Während vieler Jahrtausende, durch all die Zeit, deren die Menschengeschichte gedenkt, haben diese Brüder einander unaufhörlich bekämpft und ist jede Verständigung unter ihnen durchaus unmöglich gewesen.

Propheten und Dichter träumten von irgendeiner in nebelhafter Ferne liegenden Zeit, in der die Menschen wieder be-

alian kaj denove kuniĝos en unu familion: sed tio ĉi estis nur revo.

Oni parolis pri tio, kiel pri ia dolĉa fantazio, sed neniu prenis ĝin serioze, neniu kredis pri ĝi.

Kaj nun la unuan fojon la revo de miljaroj komencas realiĝi.

En la malgrandan urbon de la franca marbordo kunvenis homoj el la plej diversaj landoj kaj nacioj, kaj ili renkontas sin reciproke ne mute kaj surde, sed ili komprenas unu la alian, ili parolas unu kun la alia kiel fratoj, kiel membroj de unu nacio.

Ofte kunvenas personoj de malsamaj nacioj kaj komprenas unu la alian; sed kia grandega diferenco estas inter ilia reciproka kompreniĝado kaj la nia!

Tie komprenas sin reciproke nur tre malgranda parto da kunvenintoj, kiuj havis la eblon dediĉi multegon da tempo kaj multegon da mono, por lerni fremdajn lingvojn —, ĉiuj aliaj partoprenas en la kunveno nur per sia korpo, ne per sia kapo;

sed en nia kunveno reciproke sin komprenas ĉiuj partoprenantoj, nin facile komprenas ĉiu, kiu nur deziras nin kompreni, kaj nek malriĉeco, nek nehavado de tempo fermas al iu la orelojn por niaj paroloj.

Tie la reciproka kompreniĝado estas atingebla per vojo nenatura, ofenda kaj maljusta, ĉar tie la membro de unu nacio humiliĝas antaŭ la membro de alia nacio, parolas lian lingvon, hontigante la sian, balbutas kaj ruĝiĝas kaj sentas sin ĝenata antaŭ sia kunparolanto, dum tiu ĉi lasta sentas sin forta kaj flera;

en nia kunveno ne ekzistas nacioj fortaj kaj malfortaj, privilegiitaj kaj senprivilegiaj, neniu humiliĝas, neniu sin ĝenas;

ni ĉiuj staras sur fundamento neŭtrala, ni ĉiuj estas plene egalrajtaj;

ni ĉiuj sentas nin kiel membroj de unu nacio, kiel membroj de unu familio,

ginnen würden, einander zu verstehen und sich wieder zu einer einzigen Familie vereinigen würden: doch es war nur ein Traum.

Man sprach darüber wie von irgendeinem lieblichen Traumbild, doch niemand nahm es ernst, niemand glaubte daran.

Und nun, zum ersten Male, beginnt sich der Jahrtausende alte Traum zu verwirklichen.

In der kleinen französischen Küstenstadt sind Menschen aus den verschiedensten Ländern und Nationen zusammengekommen und sie begegnen einander nicht stumm und taub — nein — sie verstehen einander wie Brüder, wie Brüder einer einzigen Nation.

Auch sonst kommen wohl oft Personen verschiedener Nationalität zusammen und verstehen einander; doch welcher riesengroßer Unterschied besteht nicht zwischen ihrer gegenseitigen Verständigung und der unsrer!

Dort verstehen einander nur ein sehr kleiner Teil der Versammelten, jene nur, welche die Möglichkeit hatten, eine Unmenge von Zeit und Geld dem Lernen fremder Sprachen zu widmen —, alle anderen nehmen an der Versammlung nur mit ihrem Körper, nicht aber mit ihrem Geiste teil;

in unserer Versammlung jedoch verstehen alle Teilnehmer einander, uns versteht mit Leichtigkeit jeder, der uns nur zu verstehen wünscht, und weder Armut noch Zeitmangel verschließt irgendeinem das Ohr für unsere Worte.

Dort ist die gegenseitige Verständigung nur auf unnatürliche, auf verletzende und ungerechte Weise erreichbar, denn dort demütigt sich das Mitglied einer Nation vor dem Mitglied einer anderen Nation, beschämt, indem es dessen Sprache spricht, die eigene, stottert und errötet, und fühlt sich dem anderen gegenüber verlegen, während dieser sich stark und stolz fühlt;

in unserer Versammlung gibt es nicht starke und schwache Nationen, bevorrechtete und solche ohne Vorrechte — niemand demütigt sich, niemand kommt in Verlegenheit;

wir alle stehen auf neutralem Boden, wir alle sind völlig gleichberechtigt;

wir alle fühlen uns als Mitglieder einer Nation, als Mitglieder einer Familie,

kaj la unuan fojon en la homa historio ni, membroj de la plej malsamaj popoloj, staras unu apud alia ne kiel fremduloj, ne kiel konkurantoj, sed kiel fratoj, kiuj ne altrudante unu al la alia sian lingvon, komprenas sin reciproke, ne suspektas unu la alian pro mallumo ilin dividanta, amas sin reciproke kaj premas al si reciproke la manojn ne hipokrite, kiel alinaciano al alinaciano, sed sincere, kiel homo al homo.

Ni konseiu bone la tutan gravecon de la hodiaŭa tago, ĉar hodiaŭ inter la gastamaj muroj de Bulonjo-sur-Marco kunvenis ne Francoj kun Angloj, ne Rusoj kun Poloj, sed homoj kun homoj.

Benata estu la tago, kaj grandaj kaj gloraj estu ĝiaj sekvoj.

Ni kunvenis hodiaŭ, por montri al la mondo, per faktoj nerefuteblaj, tion, kion la mondo ĝis nun ne volis kredi.

Ni montros al la mondo, ke reciproka kompreniĝado inter personoj de malsamaj nacioj estas tute bone atingebla, ke por ĉi tio tute ne estas necese, ke unu popolo humiligu aŭ englutu alian, ke la muroj inter la popoloj tute ne estas io necesega kaj eterna, ke reciproka kompreniĝado inter kreitaĵoj de tiu sama speco estas ne ia fantazia revo, sed apero tute natura, kiu pro tre bedaŭrindaj kaj hontindaj cirkonstancoj estis nur tre longe prokrastita, sed kiu pli aŭ malpli frue nepre devis veni kaj kiu fine nun venis, kiu nun elpaŝas ankoraŭ tre malkuraĝe, sed, unu fojon ekirinte, jam ne haltos kaj baldaŭ tiel potencege ekregos en la mondo, ke niaj nepoj eĉ ne volos kredi, ke estis iam alie, ke la homoj, la reĝoj de la mondo, longan tempon ne komprenis unu la alian!

Ĉiu, kiu diras, ke neŭtrala arta lingvo estas ne ebla, venu al ni, kaj li konvertiĝos.

Ĉiu, kiu diras, ke la parolaj organoj de ĉiuj popoloj estas malsamaj, ke ĉiu elparolas artan lingvon alie kaj la uzantoj

und -zum ersten Male in der menschlichen Geschichte stehen wir, Mitglieder der verschiedensten Völker, nicht als Fremde, nicht als um den Vorrang Streitende einander gegenüber, sondern als Brüder, die einander verstehen, ohne daß einer dem anderen seine Sprache aufdrängt, die, weil keine Dunkelheit sie trennt, einander nicht verdächtigen, die einander lieben und einander die Hände drücken, nicht heuchlerisch wie etwa der Angehörige einer Nation dem einer anderen Nation, sondern aufrichtig wie ein Mensch dem anderen.

Seien wir uns der ganzen Wichtigkeit des heutigen Tages voll bewußt, denn heute sind in den Mauern von Boulogne sur Mer nicht Franzosen mit Engländern, nicht Russen mit Polen, sondern Menschen mit Menschen zusammengekommen.

Gesegnet sei der Tag und groß und rühmlich seien seine Folgen!

Wir sind heute zusammengekommen, um der Welt durch unwiderlegbare Tatsachen zu beweisen, was die Welt bisnun nicht glauben wollte.

Wir werden der Welt zeigen, daß eine gegenseitige Verständigung unter Personen verschiedener Nationen sehr wohl erreichbar ist, daß es dazu durchaus nicht nötig ist, daß ein Volk das andere demütige oder gar verschlinge, daß die Mauern zwischen den Völkern nicht etwa etwas unbedingt Notwendiges und Ewiges sind, daß eine gegenseitige Verständigung unter Geschöpfen dieser selben Gattung nicht irgendein phantastischer Traum ist, sondern eine ganz natürliche Erscheinung, welche nur infolge sehr bedauerlicher und beschämender Umstände sehr lange hinausgeschoben wurde, die aber früher oder später unbedingt kommen mußte und die nun endlich gekommen ist, die jetzt noch sehr schüchtern hervortritt, die aber, da sie einmal in Gang gekommen ist, nicht mehr haltmachen und bald eine so gewaltige Herrschaft in der Welt antreten wird, daß unsere Enkel gar nicht werden glauben wollen, daß es jemals anders war: daß die Menschen, die Könige der Welt, durch lange Zeit einer den anderen nicht verstanden haben!

Jeder, der da sagt, daß eine neutrale Kunstsprache unmöglich sei, komme zu uns und er wird sich bekehren.

Jeder, der da sagt, daß die Sprechorgane aller Völker verschieden seien, daß jedes Volk eine künstliche Sprache

de tia lingvo ne povas kompreni unu la alian, venu al ni, kaj, se li estas homo honesta kaj ne volas konscie mensogi, li konfesos, ke li eraris.

Li promenadu en la venontaj tagoj en la stratoj de Bulonjo-sur-Maró, li observadu, kiel bonege sin komprenas reciproke la reprezentantoj de la plej diversaj nacioj, li demandu la renkontatajn Esperantistojn, kiom multe da tempo aŭ mono ĉiu el ili dediĉis por ellerni la artan lingvon, li komparu tion ĉi kun la grandegaj oferoj, kiujn postulas la lernado de ĉiu lingvo natura, — kaj, se li estas homo honesta, li iru en la mondon kaj ripetadu laŭte:

„Jes, lingvo arta estas tute ebla, kaj la reciproka kompreniĝado de homoj per neŭtrala arta lingvo estas ne sole tute ebla, sed eĉ tre kaj tre facila.“

Estas vero, ke multaj el ni posedas nian lingvon ankoraŭ tre malbone kaj malfacile balbutas, anstataŭ paroli flue; sed, komparante ilian balbutadon kun la perfekte flua parolado de aliaj personoj, ĉiu konsciencia observanto facile rimarkos, ke la kaŭzo de la balbutado kuŝas ne en la lingvo, sed nur en la nesufiĉa ekzerciteco de la diritaj personoj.

Post multaj miljaroj da reciproka surda-muteco kaj batalado, nun en Bulonjo-sur-Maró fakte komenciĝas en pli granda mezuro la reciproka kompreniĝado kaj fratiĝado de la diverspopolaj membroj de la homaro; kaj unu fojon komenciĝinte, ĝi jam ne haltos, sed irados antaŭen ĉiam pli kaj pli potence, ĝis la lastaj ombroj de la eterna mallumo malaperos por ĉiam.

Gravegaj estas la nunaj tagoj en Bulonjo-sur-Maró, kaj ili estu benataj!

En la unua kongreso de la Esperantistoj estas necese diri kelkajn vortojn pri la ĝisnunaj batalantoj de nia afero.

anders ausspreche, und daß diejenigen, welche sich einer derartigen Sprache bedienen, einander nicht verstehen können, er komme zu uns und, wenn er ein ehrlicher Mensch ist, einer, der nicht bewußt lügen will, so wird er eingestehen, daß er geirrt habe.

Er möge in den kommenden Tagen in den Straßen von Boulogne sur Mer spazieren gehen, er möge beobachten, wie vorzüglich die Vertreter der verschiedensten Nationen einander verstehen, er möge die Esperantisten, denen er begegnet, befragen, wieviel Zeit oder Geld jeder von ihnen dem Erlernen dieser Kunstsprache gewidmet hat, er möge das mit den riesigen Opfern vergleichen, welche das Erlernen jeder natürlichen Sprache erfordert, und, wenn er ein ehrlicher Mensch ist, dann möge er in die Welt hinaustreten und immer wieder und mit lauter Stimme verkünden:

„Ja, eine Kunstsprache ist durchaus möglich, eine gegenseitige Verständigung von Menschen mittels einer neutralen, künstlichen Sprache ist nicht nur durchaus möglich, sie ist sogar sehr, sehr leicht.“

Wahr ist, daß viele von uns die Sprache noch sehr schlecht beherrschen und mühsam stottern, anstatt fließend zu sprechen; doch wenn er ihr Gestammel mit der vollkommen fließenden Rede anderer Personen vergleicht, so wird jeder gewissenhafte Beobachter leicht bemerken, daß die Ursache des Stotterns nicht in der Sprache, sondern in der ungenügenden Geübtheit der besagten Personen liegt.

Nachdem man einander durch viele Jahrtausende taub und stumm und feindselig gegenübergestanden ist, beginnt nun tatsächlich in Boulogne sur Mer, und zwar in größerem Maßstabe, die gegenseitige Verständigung und Verbrüderung der verschiedenen Völkern angehörenden Mitglieder der Menschheit; und diese wird — einmal begonnen — nicht mehr zum Stillstand kommen, sondern immer gewaltiger fortschreiten, bis die letzten Schatten der ewigen Finsternis für immer gewichen sein werden.

Unendlich bedeutungsvoll sind diese Tage in Boulogne sur Mer und sie seien gesegnet!

Auf dem ersten Kongreß der Esperantisten ist es notwendig, einige Worte über die bisherigen Streiter für unsere Sache zu sagen.

Sed antaŭ ol mi parolos pri la batalantoj speciale Esperantistaj, mi sentas la devon diri ĉi tie kelkajn vortojn pri unu homo, kiu havas tre grandajn meritojn en nia afero kaj al kiu bedaŭrinde la Esperantistoj ofte rilatas maljuste nur tial, ĉar li, multe farinte por la ideo de lingvo internacia ĝenerale, ne apartenas tamen al la amikoj de tiu speciala lingva formo, por kiu ni batalas.

Mi parolas pri la tre estiminda sinjoro Johann Martin Schleyer, la aŭtoro de Volapük.

La lingva formo, por kiu laboris tiu respektata maljunulo, moutriĝis ne bona, kaj la afero, por kiu li batalis, baldaŭ falis, kaj per sia falo ĝi alportis grandan malutilon al nia ideo entute kaj precipe al tiu speciala formo de la ideo, por kiu ni batalas.

Sed ni devas esti justaj, ni devas taksi ĉiun homon ne laŭ lia venko aŭ malvenko, sed laŭ liaj laboroj.

Kaj la laboroj kaj meritoj de sinjoro Schleyer estis tre grandaj.

Kun granda fervoro li laboris por la ideo de lingvo internacia en la daŭro de multaj jaroj; dum multaj personoj donadis nur nudajn projektojn, li estis la unua, kiu havis sufiĉe da pacienco, por ellabori plenan lingvon de la komenco ĝis la fino (kvankam Esperanto tiam estis jam preta, ĝi ne estis ankoraŭ publikigita), kaj ne estas lia kulpo, se la lingvo montriĝis ne praktika.

Li estis la unua, kiu per senlaca laborado vekis la intereson de la mondo por la ideo de lingvo neŭtrala, kaj ne estas lia kulpo, se lia falinta afero por longa tempo malvarmigis la mondon por ĉia arta lingvo.

Li volis fari grandan bonon, kaj por la atingo de tiu bono li laboris tre multe kaj fervore, kaj ni devas lin taksi ne laŭ lia sukceso, sed laŭ lia volo kaj laboro.

Se la ideo de lingvo internacia iam venkos la mondon — tute egale, ĉu ĝi estos sub la formo de Esperanto aŭ de ia

Aber ehe ich noch über die speziell esperantistischen Kämpfer im besonderen spreche, empfinde ich es als Pflicht, hier einige Worte über einen Mann zu sagen, der sich um unsere Sache sehr verdient gemacht hat und von dem die Esperantisten leider oft in ungerechter Weise sprechen, und zwar bloß deshalb, weil er zwar viel für die Idee einer internationalen Sprache im allgemeinen getan hat, doch nicht zu den Freunden jener besonderen Sprachform gehört, für die wir kämpfen.

Ich spreche von dem sehr schätzenswerten Herrn Johann Martin Schleyer, dem Urheber des Volapük.

Die Sprachform, für welche dieser verehrte Greis arbeitete, erwies sich als nicht entsprechend, und die Sache, für welche er kämpfte, fiel bald in sich zusammen und durch ihren Fall brachte sie unserer Idee überhaupt, und vor allem der besonderen Form der Idee, für die wir kämpfen, großen Schaden.

Allein wir müssen gerecht sein, wir sollen jeden Menschen nach seinem Schaffen beurteilen und nicht nach seinem Sieg oder seiner Niederlage.

Und die Leistungen und die Verdienste des Herrn Schleyer waren sehr groß.

Mit großem Eifer arbeitete er viele Jahre lang für die Idee einer internationalen Sprache; während viele Personen immer wieder bloße Projekte brachten, war er der erste, der hinreichend Geduld aufbrachte, um eine vollständige Sprache von Anfang bis zu Ende auszuarbeiten (Esperanto war damals zwar fertig, doch noch nicht veröffentlicht), und es ist nicht seine Schuld, wenn sich die Sprache nicht praktisch erwies.

Er war der erste, der durch unermüdliche Arbeit das Interesse der Welt für die Idee einer neutralen Sprache erweckte, und es ist nicht seine Schuld, wenn das Scheitern seiner Sache auf lange Zeit hinaus die Teilnahme der Welt für jede Art von Kunstsprache erkalten ließ.

Er wollte eine große Guttat vollbringen, und um dies zu erreichen, arbeitete er sehr viel und eifrig, und wir dürfen ihn nicht nach seinem Erfolg abschätzen, sondern nach seinem Willen und nach seiner Arbeit.

Wenn die Idee einer internationalen Sprache jemals die Welt erobern wird — ganz gleichgültig, ob in der Gestalt

alia lingvo — la nomo de Schleyer okupos ĉiam la plej honoran lokon en la historio de nia ideo, kaj tiun ĉi nomon la mondo neniam forgesos.

Mi esperas, ke mi esprimos la opinion de ĉiuj partoprenantoj en nia kongreso, se mi diros:

„Ni esprimas nian koran dankon al sinjoro Schleyer, la unua kaj plej energia pioniro de la ideo de neŭtrala lingvo internacia!“

Nun mi transiros al la laborantoj speciale Esperantistaj.

Ne venis ankoraŭ la tempo skribi oficialan historion de nia afero, kaj mi timas, ke mi povus fari ian publikan maljustaĵon al tiu aŭ alia persono ĉe la kompara taksado de la meritoj de la diversaj batalantoj.

Tial mi ne nomos ĉiun el ili aparte, sed al ĉiuj kune mi esprimas koran dankon por ilia laborado en la nomo de ĉiuj amikoj de Esperanto.

Dek-ok jaroj pasis de la tago, kiam Esperanto aperis en la mondo.

Ne facilaj estis ĉi tiuj dek-ok jaroj.

Nun mi vidas antaŭ mi grandegan nombron da varmegaj amikoj de Esperanto, kiuj reprezentas per si preskaŭ ĉiujn landojn de la tera globo, preskaŭ ĉiujn naciojn de la mondo, ĉiujn rangojn, statojn kaj klasojn de la homoj.

Tre granda kaj vasta estas jam nia literaturo, tre multaj estas niaj gazetoj, en la tuta mondo ni havas nun grupojn kaj klubojn Esperantistajn, kaj al neniu klera homo en la mondo la nomo de nia afero nun estas jam nekonata.

Kiam mi rigardas la nunan brilantan staton de nia afero, mi rememoras kortuŝite pri la unuaj pioniroj, kiuj laboris por nia afero en tiu malĝoja tempo, kiam ni ĉie renkontadis ankoraŭ nur mokon kaj persekuton.

Multaj el ili vivas ankoraŭ kaj ili rigardas nun kun ĝojo la fruktojn de sia laborado.

Sed ho ve, multaj el niaj pioniroj jam ne vivas. Dek-ok jaroj estas granda peco da tempo.

des Esperanto oder in der irgendeiner anderen Sprache —, so wird der Name Schleyer immer den ehrenvollsten Platz in der Geschichte unserer Idee einnehmen und die Welt wird diesen Namen niemals vergessen.

Ich hoffe, daß ich die Meinung aller Teilnehmer an unserem Kongresse ausdrücke, wenn ich sage:

„Wir drücken Herrn Schleyer, dem ersten und tatkräftigsten Bahnbrecher der Idee einer internationalen Sprache unseren herzlichsten Dank aus!“

Nun werde ich zu jenen übergehen, die sich speziell als Esperantisten betätigt haben.

Noch ist nicht die Zeit gekommen, um eine offizielle Geschichte unserer Sache zu schreiben, und ich fürchte, ich könnte bei vergleichender Abschätzung der Verdienste der verschiedenen Kämpfer dem einen oder dem anderen ein öffentliches Unrecht zufügen.

Deshalb nenne ich sie nicht einzeln, sondern drücke ihnen allen insgesamt im Namen aller Freunde des Esperanto für ihre beharrliche Arbeit den herzlichsten Dank aus.

Achtzehn Jahre sind vergangen, seitdem Esperanto in der Welt erschienen ist.

Nicht leicht waren diese achtzehn Jahre. *J. D. 26-*

Nun sehe ich vor mir eine sehr große Zahl glühender Freunde, durch welche fast alle Länder des Erdballes, fast alle Ränge, Stände und Klassen der Menschen vertreten sind.

Sehr groß und ausgebreitet ist bereits unser Schrifttum, sehr zahlreich sind unsere Zeitungen, wir haben nun in der ganzen Welt esperantistische Gruppen und Vereine, und der Name unserer Sache ist keinem gebildeten Menschen in der Welt mehr unbekannt.

Wenn ich den nunmehrigen glänzenden Stand unserer Sache betrachte, erinnere ich mich mit Rührung der ersten Vorkämpfer, die für unsere Sache arbeiteten, in jener traurigen Zeit, da wir noch überall nur Spott und Verfolgung begegneten.

Viele von ihnen leben noch und erschauen nun mit Freude die Früchte ihrer Arbeit.

Doch, leider, viele unserer Pioniere sind nicht mehr am Leben. — Achtzehn Jahre ist ein großes Stück Zeit.

En tiu ĉi granda spaco da tempo la morto rabis al ni tre multe el niaj fervoraj kunbatalantoj.

Citi ĉiujn nomojn estus nun afero ne ebla; mi nomos nur kelkajn el ili.

La plej frue forlasis nin Leopoldo Einstein, la unua energia propagandisto de nia afero;

lia morto estis granda bato por nia afero entute, kaj speciale por ĝia disvastiĝado en Germanujo.

Poste la morto rabis al ni Jozefon Waśniewski, la simpatian kaj de ĉiuj amatan apostolon de nia afero en Polujo.

Kaj antaŭ kelke da jaroj mortis tiu persono, al kiu Esperanto ŝuldas multe, tre multe kaj sen kiu nia afero nun eble tute ne ekzistus:

mi parolas pri la neforgesebla W. H. Trompeter.

Neniam parolante pri si, postulante por si nenian dankon, li prenis sur siajn ŝultrojn nian tutan aferon, kiam ĝi troviĝis en la plej malfacilaj cirkonstancoj;

li sola subtenadis ĝin tiel longe, ĝis la nombro de la Esperantistoj fariĝis suflĉe granda, por subtenadi la aferon per fortoj komunaj.

Kiel li ĝojus nun, se li vidus la nunan staton de nia afero!

Krom la nomitaj tri personoj estas ankoraŭ granda, ho ve, tre granda nombro da personoj, kiuj multe laboris por nia afero kaj ne povas vidi la fruktojn de siaj laboroj.

Ili mortis korpe, sed ili ne mortis en nia memoro.

Mi proponas, estimataj sinjorinoj kaj sinjoroj, ke ni honoru ilian memoron per leviĝo de niaj seĝoj.

Al la ombroj de ĉiuj mortintaj batalantoj Esperantistaj la unua kongreso Esperantista esprimas sian respekton kaj pian saluton.

Baldaŭ komenciĝos la laboroj de nia kongreso, dediĉita al vera fratiĝo de la homaro.

En tiu ĉi solena momento mia koro estas plena de io nedifinebla kaj mistera, kaj mi sentas la deziron faciligi la koron

In diesem großen Zeitraum raubte der Tod uns sehr viele unserer eifrigsten Mitkämpfer.

Es ist jetzt unmöglich, alle Namen anzuführen; nur einige von ihnen werde ich nennen:

Am frühesten verließ uns Leopold Einstein, der erste tatkräftige Werber für unsere Sache.

Sein Tod war ein schwerer Schlag für unsere Sache im allgemeinen und für ihre Verbreitung in Deutschland im besonderen.

Dann raubte uns der Tod unseren Josef Waśniewski, den sympathischen und von uns allen geliebten Vorkämpfer unserer Sache in Polen;

und vor einigen Jahren starb jener Mann, dem Esperanto viel, sehr viel verdankt, und ohne den unsere Sache jetzt vielleicht überhaupt nicht bestünde:

Ich spreche von unserem unvergeßlichen W. H. Trompeter.

Ohne je von sich zu reden, ohne irgendeinen Dank zu beanspruchen, nahm er unsere ganze Sache auf sich, zu einer Zeit, da sie sich unter den schwierigsten Umständen befand;

allein stützte er sie so lange, bis die Zahl der Esperantisten groß genug war, um die Sache mit vereinten Kräften zu erhalten.

Wie würde er sich nun freuen, wenn er den jetzigen Stand unserer Sache sähe!

Außer den genannten drei Persönlichkeiten gibt es noch eine große, leider sehr große Zahl von solchen, die für unsere Sache viel gearbeitet haben und die Früchte ihrer Arbeit nicht sehen können.

Sie starben dem Körper nach, aber in unserer Erinnerung erstarben sie nicht.

Ich schlage vor, geschätzte Damen und Herren, daß wir ihr Andenken ehren, indem wir uns von den Sitzen erheben.

Den Schatten aller verstorbenen esperantistischen Kämpfer drückt der Erste Esperantisten-Kongreß seine Achtung aus und entbietet ihnen seinen pietätvollen Gruß.

Bald werden die Arbeiten unseres, der wahren Verbrüderung der Menschheit geweihten Kongresses beginnen.

In diesem feierlichen Augenblick ist mein Herz voll von etwas Unerklärbarem und Geheimnisvollem, und ich fühle den

per ia preĝo, turni min al in plej alta forto kaj alvoki ĝian helpon kaj benon.

Sed tiel same kiel mi en la nuna momento ne estas ia naciانو, sed simpla homo, tiel same mi ankaŭ sentas, ke en tiu ĉi momento mi ne apartenas al ia nacia aŭ partia religio, sed mi estas nur homo.

Kaj en la nuna momento staras antaŭ miaj animaj okuloj nur tiu alta morala Forto, kiun sentas en sia koro ĉiu homo, kaj al tiu ĉi nekonata Forto mi turnas min ~~kun~~ mia preĝo:

Al Vi, ho potenca senkorpa mistero,
 Fortego, la mondon reganta,
 Al Vi, granda fonto de l' amo kaj vero
 Kaj fonto de vivo konstanta,
 Al Vi, kiun ĉiuj malsame prezentas,
 Sed ĉiuj egale en koro Vin sentas,
 Al Vi, kiu kreas, al Vi kiu reĝas,
 Hodiaŭ ni preĝas.

Al Vi ni ne venas kun kredo nacia,
 Kun dogmoj de blinda fervoro:
 Silentas nun ĉiu disput' religia
 Kaj regas nur kredo de koro.
 Kun ĝi, kiu estas ĉe ĉiuj egala,
 Kun ĝi, la plej vera, sen trudo batala,
 Ni staras nun, filoj de l' tuta homaro
 Ĉe via altaro.

Homaron Vi kreis perfekte kaj bele,
 Sed ĝi sin dividis batale;
 Popolo popolon atakas krucele,
 Frat' fraton atakas ŝakale,
 Ho, kiu ajn estas Vi, forto mistera,
 Aŭskultu la voĉon de l' preĝo sincera,
 Redonu la pacon al la infanaro
 De l' granda homaro!

Wunsch, das Herz durch irgendein Gebet zu erleichtern, mich an irgendeine höchste Macht zu wenden, sie um Hilfe und Segen anzurufen.

Doch ebenso wie ich in diesem Augenblicke nicht der Angehörige irgendeiner Nation, sondern einfach Mensch bin, ebenso fühle ich auch, daß ich in diesem Augenblicke nicht irgendeiner Volks- oder Parteireligion angehöre, sondern daß ich nur Mensch bin.

Und in diesem Augenblicke steht vor meinem seelischen Auge nur jene hohe sittliche Kraft, die jeder Mensch in seinem Herzen fühlt, und an diese unbekannte Macht wende ich mich mit meinem Gebet:

Zu Dir, o geheimnisvoll mächtige Klarheit,
 Du Urkraft allkosmischen Webens,
 Zu Dir, große Quelle der Liebe und Wahrheit,
 Und Born nie versiegenden Lebens,
 Zu Dir, die Dich alle verschiedentlich wännen,
 Doch alle im Herzen Dich fühlen, ersehnen,
 Zu Dir, die Du schaffest, uns führst in Nöten,
 Laß heute uns beten!

Wir nahen Dir nicht mit dem Glauben der Ahnen,
 Mit Dogmen und brennenden Kerzen:
 Schon weicht der Glaubensstreit friedlichem Mahnen
 Und herrscht nur das Dogma der Herzen.
 Mit ihm, das gleich eigen von uns einem jeden,
 Mit ihm, das voll Wahrheit, ohn' Kampf, ohne Fehden,
 Nun stehen wir, Kinder der Menschheit, in Scharen
 Vor Deinen Altaren.

Du schufest die Menschen so schön und vollendet,
 Doch trennten sie kämpfend sich wieder;
 Es würgen sich Völker, vom Hasse geblendet,
 Es morden einander die Brüder.
 Oh, wer Du auch sein magst, Du Kraft, Du geheime,
 Erhör' unser Flehen, laß sprießen die Keime
 Der Eintracht und Liebe und gib wieder Frieden
 Der Menschheit hienieden!

Ni ĵuris labori, ni ĵuris batali,
 Por reunuigi l'homaron.
 Subtenu nin, Forto, ne lasu nin fali,
 Sed lasu nin venki la baron;
 Donacu Vi benon al nia laboro,
 Donacu Vi forton al nia fervoro,
 Ke ĉiam ni kontraŭ atakoj sovaĝaj
 Nin tenu kuraĝaj.

La verdan standardon tre alte ni tenos:
 Ĝi signas la bonon kaj belon.
 La Forto mistera de l' mondo nin benos,
 Kaj nian atingos ni celon.
 Ni inter popoloj la murojn detruos,
 Kaj ili ekkrakos kaj ili ekbruos,
 Kaj falos por ĉiam, kaj amo kaj vero
 Ekregos sur tero.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Dua Kongreso Esperantista en Genève,
 la 28-an de aŭgusto 1906. *)

Estimataj sinjorinoj kaj sinjoroj!

Mi esperas, ke mi plenumos la deziron de ĉiuj alestantoj,
 se en la momento de la malfermo de nia dua kongreso mi
 esprimos en la nomo de vi ĉiuj mian koran dankon al la brava

*) La II^a kongreso, de la 27^a de aŭgusto ĝis la 5^a de septembro 1906 en Genève (Svisujo). Partoprenis ĉirkaŭ 1200 personoj. Prezidis Pastro Schneeberger. Decidoj: Deklaracio pri neŭtraleco de la kongresoj de Esperanto, fondo de Lingva Komitato (definitiva), Konstanta Komitato de la Kongresoj. Krom la ĝeneralaj kunsidoj okazis 23 apartaj kunestoj de fakanoj. Protestantan diservo (pastro Schneeberger). Teatraĵoj: La floro de l' pasinto (E. de Amicis), Agrabla surprizo (W. Frerking). Ekskursoj al Vevey, Chamonix, Annecy, Aix-les-Bains, Berna Oberlando.

Wir schwuren zu kämpfen, wir schwuren zu schaffen,
 Neu-Eintracht den Menschen zu bringen.
 Oh, stütze uns, Gottheit, laß nicht uns erschlaffen,
 Doch laß uns die Schranken bezwingen;
 Gib unserer Arbeit den göttlichen Segen,
 Gib Kraft und Gedeihen dem eifrigen Regen,
 Daß wider den Sturm in dem kampfwilden Reigen
 Wir mutig uns zeigen.

Hoch werden das Banner, das grüne, wir halten,
 Des Guten, des Herrlichen Zeichen.
 Uns segnet der Gottheit geheimnisvoll Walten,
 Bald werden das Ziel wir erreichen.
 Wir werden sie stürzen, die trennenden Schranken,
 Und sie werden krachen und dröhnen und wanken
 Und fallen — und Wahrheit und Liebe nur werden
 Regieren auf Erden.*)

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Zweiten Esperantistenkongresses in
 Genf am 28. August 1906 **).

Geehrte Damen und Herren!

Ich hoffe, daß ich den Wunsch aller Anwesenden erfülle,
 wenn ich im Augenblicke der Eröffnung unseres zweiten Kon-
 gresses in Ihrer aller Namen dem wackeren Schweizerlande

*) Gedichtübersetzung von Oberst Franz Z w a c h.

***) Der 2. Kongreß, vom 27. August bis 5. September 1906
 in Genf (Schweiz). Es nahmen ungefähr 1200 Personen teil.
 Den Vorsitz führte Pastor Schneeberger. Beschlüsse: Öffent-
 liche Erklärung über die Neutralität der Esperanto-Kongresse,
 Gründung des Sprachausschusses (endgültig), des ständigen
 Kongreßausschusses. Außer den allgemeinen Sitzungen
 fanden 23 besondere Zusammenkünfte von Fachgruppen
 statt. Ein protestantischer Gottesdienst (Pastor Schnee-
 berger). Theaterstücke: Die Blume der Vergangenheit (E. de
 Amicis), Angenehme Überraschung (W. Frerking). Aus-
 flüge nach Vevey, Chamonix, Annecy, Aix-les-Baines, ins
 Berner Oberland.

Svisa lando por la gastameco, kiun ĝi montris al nia kongreso, kaj al lia Moŝto la Prezidanto de la Svisa Konfederacio, kiu afable akceptis antaŭ du monatoj nian delegitaron.

Apartan saluton al la urbo Genevo, kiu jam multajn fojojn glorie enskribis sian nomon en la historion de diversaj gravaj internaciaj aferoj.

Permesu al mi ankaŭ esprimi en la nomo de vi ĉiuj koran dankon al la organizintoj de la nuna kongreso,

al la sindonaj Svisaj Esperantistoj, kiuj tiel multe kaj senlace laboris en la daŭro de la pasinta jaro, fondis preskaŭ en ĉiuj urboj de la Svisa lando grupojn Esperantistajn kaj diligente faris ĉion, kion ili povis, por sukcesa pretigo de nia kongreso;

al la Provizora Centra Organiza Komitato, kiu precipe en la persono de sia prezidanto tiel energie laboris kaj tiel diligente zorgis pri ĉiuj preparoj;

fine — sed certe ne malplej grave — al tiuj kaŝitaj amikoj, kiuj per malavara fondo de la Centra Oficejo donis fortikan fundamenton por ĉiuj plej gravaj laboroj.

Sinjorinoj kaj sinjoroj! Ĉe la malfermo de nia kongreso vi atendas de mi ian paroladon; eble vi atendas de mi ion oficialan, ion indiferentan, palan kaj senenhavan, kiel estas ordinare la oficialaj paroloj.

Tia n parolon mi tamen ne povas doni al vi. Mi ĝenerale ne amas tiajn parolojn, sed precipe nun, en la nuna jaro, tia senkolora oficiala parolo estus granda peko de mia flanko.

Mi venas al vi el lando, kie nun multaj milionoj da homoj malfacile batalas por libereco, por la plej elementa homa libereco, por la rajtoj de homoj.

20 Pri tio ĉi mi tamen ne parolus al vi; ĉar se kiel pr*ivata homo ĉiu el vi eble sekvas kun intereso la malfacilan bataladon en la granda multemiliona lando, tamen kiel Espe-*

meinen herzlichen Dank ausdrücke für die Gastfreundschaft, die es unserem Kongresse bezeigt, ebenso Ihrer Exzellenz dem Herrn Präsidenten des Schweizer Bundesstaates, der vor zwei Monaten unsere Abordnung in liebenswürdiger Weise empfing.

Einen besonderen Gruß der Stadt Genf, die schon oftmals ruhmreich ihren Namen in die Geschichte verschiedener wichtiger internationaler Angelegenheiten eingeschrieben hat.

Gestatten Sie auch, daß ich in Ihrer aller Namen den Veranstaltern des gegenwärtigen Kongresses herzlichen Dank ausdrücke:

den unserer Sache ergebenden Schweizer Esperantisten, die während des vergangenen Jahres so viel und unermüdlich gearbeitet, fast in allen Städten der Schweiz Esperantistengruppen gegründet und mit Fleiß all das getan haben, was sie für eine erfolgreiche Vorbereitung unseres Kongresses zu tun vermochten;

dem Provisorischen Zentral-Organisationsausschuß, der besonders in der Person seines Vorsitzenden, so tatkräftig gearbeitet und so fleißig alle Vorbereitungen besorgt hat; schließlich — aber gewiß nicht zum mindesten — jenen verborgenen Freunden, die durch die freigebige Beistellung der Mittel zur Begründung des Zentralbureaus, allen wichtigsten Arbeiten eine feste Grundlage gegeben haben.

Meine Damen und Herren! Bei der Eröffnung unseres Kongresses erwarten Sie von mir irgendeine Rede; vielleicht erwarten Sie von mir etwas Offizielles, etwas Gleichgültiges, Farbloses und Inhaltloses, wie es die offiziellen Reden gewöhnlich sind.

Eine solche Rede kann ich Ihnen jedoch nicht geben. Ich liebe solche Reden im allgemeinen nicht, aber besonders jetzt, im gegenwärtigen Jahre, wäre eine solche farblose Rede meinerseits eine große Sünde.

Ich komme zu Ihnen aus einem Lande, wo nun viele Millionen Menschen mühsam um die Freiheit, um die elementarste menschliche Freiheit, um Menschenrechte, kämpfen.

Dennoch werde ich darüber nicht zu Ihnen sprechen; denn wenn auch jeder von Ihnen als Privatmensch den schweren Kampf in dem großen, viele Millionen zählenden

rantistojn tiu ĉi batalado ne povus vin tuŝi, kaj nia kongreso havas nenion komunan kun aferoj politikaj.

Sed krom la batalado pure politika, en la dirita lando estas nun farata io, kio nin kiel Esperantistojn ne povas ne tuŝi:

ni vidas en tiu lando kruelan bataladon inter la gentoj.

Tie ne homo de unu lando pro politikaj patrolandaj interesoj atakas homojn de alia lando — tie la naturaj floj de sama lando ĵetas sin kiel kruelaj bestoj kontraŭ la tiel same naturaj floj de tiu sama lando nur tial, ĉar ili apertenas al alia gento.

Ĉiutage estingiĝas tie multe da homaj vivoj per batalado politika, sed multe pli da homaj vivoj estingiĝas tie ĉiutage per batalado intergenta.

Terura estas la stato de aferoj en la multelingva Kaŭkazo, terura estas la stato en la Okcidenta Rusujo.

Malbenita, milfoje malbenita estu la intergenta malamo!

Kiam mi estis ankoraŭ infano, mi, en la urbo Bielostok, rigardadis kun doloro la reciprokan fremdecon, kiu dividis inter si la naturajn flojn de sama lando kaj sama urbo.

Kaj mi revis iam, ke pasos certa nombro da jaroj, kaj ĉio ŝanĝiĝos kaj boniĝos.

Kaj pasis efektive certa nombro da jaroj, kaj anstataŭ miaj belaj songoj mi ekvidis teruran efektivaĵon:

en la stratoj de mia malfeliĉa urbo de naskiĝo sovaĝaj homoj kun hakiloj kaj feraj stangoj sin ĵetis kiel plej kruelaj bestoj kontraŭ trankvilaj loĝantoj, kies tuta kulpo konsistis nur en tio, ke ili parolis alian lingvon kaj havis alian gentan religion, ol tiuj ĉi sovaĝuloj.

Pro tio oni frakasis la kraniojn, kaj elpikis la okulojn al viroj kaj virinoj, kadukaj maljunuloj kaj senhelpaj infanoj!

Lande vielleicht mit Interesse verfolgt, als Esperantisten könnte Sie dieser Kampf nicht berühren und unser Kongreß hat nichts mit politischen Angelegenheiten gemein.

Doch außer dem rein politischen Kampf geht in diesem Lande nun etwas vor sich, das uns als Esperantisten betreffen muß:

Wir sehen in jenem Lande einen grausamen Kampf zwischen den Rassen.

Dort greift nicht ein Mensch des einen Landes um politischer, vaterländischer Interessen willen, Menschen eines anderen Landes an — dort stürzen sich gleich grausamen Bestien die eingeborenen Söhne eines selben Landes auf die ebenfalls eingeborenen Söhne jenes selben Landes, und zwar nur deshalb, weil diese einem anderen Volksstamme angehören.

Täglich erlöschen dort viele Menschenleben im politischen Streit, aber noch viel mehr Menschenleben erlöschen dort täglich im Rassenkampf.

Schrecklich ist der Stand der Dinge in dem vielsprachigen Kaukasien, schrecklich ist der Zustand in Westrußland.

Verflucht, tausendmal verflucht sei der Rassenkampf! *Russ*

Als ich noch ein Kind war, betrachtete ich in der Stadt Bielostok mit Schmerz die gegenseitige Fremdheit, welche die natürlichen Söhne desselben Landes und derselben Stadt untereinander trennt.

Und ich träumte einst, daß wohl eine gewisse Anzahl von Jahren vergehen und daß alles sich ändern, alles sich bessern würde.

Und wirklich verging eine Anzahl von Jahren und an Stelle meiner schönen Träume erblickte ich eine schreckliche Wirklichkeit:

In den Straßen meiner unglücklichen Geburtsstadt stürzten sich wilde Menschen wie die allergrausamsten Tiere mit Hacken und Eisenstangen auf ruhige Einwohner, deren ganze Schuld nur darin bestand, daß sie eine andere Sprache redeten und eine andere angestammte Religion hatten als jene Wilden.

Deshalb schlug man die Schädel ein und stach die Augen aus, Männern und Weibern, hilfälligen Greisen und hilflosen Kindern!

Mi ne volas rakonti al vi la terurajn detalojn de la bestega Bielostoka buĉado; al vi kiel al Esperantistoj mi volas nur diri, ke terure altaj kaj dikaj estas ankoraŭ la interpopolaj muroj, kontraŭ kiuj ni batalas.

Oni scias, ke ne la Rusa gento estas kulpa en la besta buĉado en Bielostok kaj multaj aliaj urboj; ĉar la Rusa gento neniam estis kruela kaj sangavida; oni scias, ke ne la Tataroj kaj Armenoj estas kulpaj en la konstanta buĉado, ĉar ambaŭ gentoj estas gentoj trankvilaj, ne deziras altrudi al iu sian regadon, kaj la sola, kion ili deziras, estas nur, ke oni lasu ilin trankvile vivi.

Oni scias nun tute klare, ke kulpa estas aro da abomenindaj krimuloj, kiuj per diversaj kaj plej malnoblaj rimedoj, per amase dismetataj mensogoj kaj kalumnioj arte kreas teruran malamon inter unuj gentoj kaj aliaj.

Sed ĉu la plej grandaj mensogoj kaj kalumnioj povus doni tiajn terurajn fruktojn, se la gentoj sin reciproke bone konus, se inter ili ne starus altaj kaj dikaj muroj, kiuj malpermesas al ili libere komuniĝadi inter si kaj vidi, ke la membroj de aliaj gentoj estas tute tiaj samaj homoj, kiel la membroj de nia gento, ke ilia literaturo ne predikas iajn terurajn krimojn, sed havas tiun saman etikon kaj tiujn samajn idealojn kiel nia?

Rompu, rompu la murojn inter la popoloj, donu al ili la eblon, libere konatiĝi kaj komuniĝi sur neŭtrala fundamento, kaj nur tiam povos malaperi tiaj bestaĵoj, kiujn ni nun vidas en diversaj lokoj!

Ni ne estas tiel naivaj, kiel pensas pri ni kelkaj personoj; ni ne kredas, ke neŭtrala fundamento faros el la homoj anĝelojn; ni scias tre bone, ke la homoj malbonaj ankaŭ poste restos malbonaj; sed ni kredas, ke komuniĝado kaj konatiĝado sur neŭtrala fundamento forigos almenaŭ la grandan amason de tiuj bestaĵoj kaj krimoj, kiuj estas kaŭzataj ne de malbona volo, sed simple de sinnekonado kaj de devigata sinaltrudado.

Ich will Ihnen nicht die schrecklichen Einzelheiten der bestialischen Metzelei von Bielostok erzählen; ihnen als Esperantisten will ich nur sagen, daß zwischen den Völkern die Mauern, gegen welche wir ankämpfen, noch schrecklich hoch und dick sind.

Man weiß, daß nicht das russische Volk schuld ist an der bestialischen Schlächtereier in Bielostok und vielen anderen Städten; denn der russische Volksstamm ist niemals grausam und blutgierig gewesen; man weiß, daß nicht die Tataren und Armenier an dem ständigen Gemetzel schuld sind, denn beide sind ruhige Stämme; sie wünschen nicht, irgend jemandem ihre Herrschaft aufzudrängen — das einzige, was sie wünschen ist, daß man sie nur ruhig leben lasse.

Man weiß es nun ganz klar: schuld ist eine Schar verabscheuungswürdiger Verbrecher, die durch verschiedene und niedrigste Mittel, durch haufenweise ausgestreute Lügen und Verleumdungen, künstlich einen schrecklichen Haß zwischen den einzelnen Volksstämmen schaffen.

Könnten aber auch die größten Lügen und Verläumdungen solch schreckliche Früchte ergeben, wenn die Volksstämme einander gut kennten, wenn zwischen ihnen nicht hohe und dicke Mauern stünden, die es ihnen verwehren, frei untereinander zu verkehren, und zu sehen, daß die Mitglieder anderer Stämme ganz ebensolche Menschen sind wie unsere eigenen Stammesangehörigen, daß ihr Schrifttum nicht irgendwelche schreckliche Verbrechen predigt, daß es vielmehr dieselbe Ethik, dieselben Ideale besitzt, wie das unsere?

Zerbrechet, zerbrechet die Mauern zwischen den Völkern; gebet ihnen die Möglichkeit, ungehemmt miteinander bekannt zu werden und auf neutralem Boden miteinander zu verkehren; nur dann werden solche Bestialitäten verschwinden können, wie wir sie nun an verschiedenen Orten sehen!

Wir sind nicht so einfältig, wie es einige Leute von uns denken; wir glauben nicht, daß eine neutrale Grundlage aus den Menschen Engel machen wird; wir wissen sehr gut, daß die schlechten Menschen auch nachher schlecht bleiben werden; aber wir glauben, daß ein Verkehr und ein Bekanntwerden auf neutralem Boden wenigstens die große Menge von jenen Bestialitäten und Verbrechen beseitigen wird, die nicht von bösem Willen hervorgerufen werden, sondern von

Nun, kiam en diversaj lokoj de la mondo la batalado inter la gentoj fariĝis tiel kruela, ni, Esperantistoj, devas labori pli energie ol iam.

Sed por ke nia laborado estu fruktoporta, ni devas antaŭ ĉio bone klarigi al ni la internan ideon de la Esperantismo.

Ni ĉiuj senkonscie ofte aludadas tiun ĉi ideon en niaj paroloj kaj verkoj, sed ni neniam parolis pri ĝi pli klare.

Estas jam tempo, ke ni parolu pli klare kaj precize.

El la deklaro unuanime akceptita en la Boulogne'a kongreso, ni ĉiuj scias, kio estas la Esperantismo en rilato praktika; el tiu ĉi deklaro ni ankaŭ scias, ke „Esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu uzas la lingvon Esperanto tute egale, por kiaj celoj li ĝin uzas“.

Esperantisto sekve estas ne sole tiu persono, kiu uzas Esperanton sole kaj ekskluzive por celoj praktikaj; Esperantisto ankaŭ estas persono, kiu uzas Esperanton, por gajni per ĝi monon; Esperantisto estas persono, kiu uzas Esperanton nur por amuziĝadi; Esperantisto fine estas eĉ tiu persono, kiu uzas Esperanton por celoj plej malnoblaj kaj malamaj.

Sed krom la flanko praktika, deviga por ĉiuj kaj montrita en la deklaro, la Esperantismo havas ankoraŭ alian flankon, ne devigan, sed multe pli gravan, flankon idean.

Tiun ĉi flankon diversaj Esperantistoj povas klarigi al si en la plej diversa maniero kaj en la plej diversaj gradoj.

Tial, por eviti ĉiun malpacon, la Esperantistoj decidis, lasi al ĉiu plenan liberecon akcepti la internan ideon de la Esperantismo en tiu formo kaj grado, kiel li mem deziras, aŭ — se li volas — eĉ tute ne akcepti por la Esperantismo ian ideon.

Por demeti de unuj Esperantistoj ĉian respondecon por la agoj kaj idealoj de aliaj Esperantistoj, la Bulonja dekla-

gegenseitigem Nichtkennen und erzwungenem Sich-aufdrängen.

Nun, da an verschiedenen Orten der Welt der Kampf zwischen den Volksstämmen derart grausam geworden ist, müssen wir Esperantisten tatkräftiger denn je arbeiten.

Doch damit unsere Arbeit fruchtbar sei, müssen wir uns vor allem die dem Esperanto innewohnende Idee genau klar machen.

In unseren Worten und Werken spielten wir alle unbeußt wohl oft auf diese Idee an, aber niemals sprachen wir darüber deutlicher.

Nun ist es an der Zeit, klarer, genauer zu reden.

Aus der auf dem Boulogner Kongresse einstimmig angenommenen öffentlichen Erklärung wissen wir alle, was Esperanto in praktischer Hinsicht bedeutet; aus dieser öffentlichen Erklärung wissen wir auch, daß „jede Person, die Esperanto — ganz gleichgültig zu welchem Zwecke — gebraucht, Esperantist genannt wird“.

Esperantist ist folglich nicht nur jener, der Esperanto einzig und ausschließlich für praktische Zwecke verwendet; Esperantist ist auch eine Person, die Esperanto verwendet, um Geld damit zu verdienen; Esperantist ist jemand, der Esperanto nur zu seiner Unterhaltung gebraucht; Esperantist ist schließlich sogar der, welcher Esperanto zu den niedrigsten und verhaßtesten Zwecken benützt.

Aber außer der praktischen Seite, die für alle verbindlich ist und in der öffentlichen Erklärung aufgezeigt wurde, hat der Esperantismus noch eine andere, eine zwar nicht verbindliche, aber viel wichtigere, ideelle Seite.

Diese Seite des Esperantismus können verschiedene Esperantisten sich auf die verschiedenste Weise denken und ihr Vorhandensein in den verschiedensten Graden annehmen.

Deshalb, um jeden Unfrieden zu vermeiden, haben die Esperantisten beschlossen, jedem volle Freiheit darin zu lassen, die dem Esperanto innewohnende Idee in der Form und in dem Ausmaße anzunehmen, wie er es selbst wünscht oder — wenn er will — für den Esperantismus überhaupt keinerlei Idee anzunehmen.

Um den einzelnen Esperantisten jegliche Verantwortung für die Handlungen und Ideale anderer Esperantisten abzu-

racio precizigis la oficialan, de ĉiuj sendispute akceptitan esencon de la Esperantismo kaj aldonis la sekvantajn vortojn:

„Ĉiu alia espero aŭ revo, kiun tiu aŭ alia persono ligas kun la Esperantismo, estas lia afero pure privata, por kiu la Esperantismo ne respondas“.

Sed bedaŭrinde la vorton „privata“ kelkaj amikoj-Esperantistoj klarigis al si en la senco de „malpermesata“, kaj tiamaniere, anstataŭ konservi por la interna ideo de la Esperantismo la eblon tute libere disvolviĝi, ili volis tiun ideon tute mortigi.

Se ni, batalantoj por Esperanto, propravole donis al la vasta mondo plenan rajton rigardadi Esperanton nur de ĝia flanko praktika kaj uzadi ĝin nur por nia utilo, tio ĉi kompreneble al neniu donas la rajton postuli, ke ni ĉiuj vidu en Esperanto nur aferon praktikan.

Bedaŭrinde en la lasta tempo inter la Esperantistoj aperis tiaj voĉoj, kiuj diras: „Esperanto estas nur lingvo; evitu ligi eĉ tute private la Esperantismon kun ia ideo, ĉar alie oni pensos, ke ni ĉiuj havas tiun ideon, kaj ni malplaĉos al diversaj personoj, kiuj ne amas tiun ideon!“

Ho kiaj vortoj! El la timo, ke ni eble ne plaĉos al tiuj personoj, kiuj mem volas uzi Esperanton nur por aferoj praktikaj por ili, ni devas ĉiuj elŝiri el nia koro tiun parton de la Esperantismo, kiu estas la plej grava, la plej sankta, tiun ideon, kiu estis la ĉefa celo de la afero de Esperanto, kiu estis la stelo, kiu ĉiam gvidadis ĉiujn batalantojn por Esperanto!

Ho, ne, ne, neniam! Kun energia protesto ni forĵetas tiun ĉi postulon.

Se nin, la unuajn batalantojn por Esperanto, oni devigos, ke ni evitu en nia agado ĉion idean, ni indigne disŝiros kaj bruligos ĉion, kion ni skibis por Esperanto, ni neniigos kun doloro la laborojn kaj oferojn de nia tuta vivo, ni forĵetos malproksimen la verdan stelon, kiu sidas sur nia brusto, kaj

nehmen, legte die Boulogner öffentliche Erklärung das offizielle, von allen unbestritten angenommene Wesen des Esperantismus fest und fügte die folgenden Worte hinzu:

„Jede andere Hoffnung oder jeder Traum, den der eine oder der andere mit dem Esperantismus verbindet, ist seine rein private Angelegenheit, für die der Esperantismus nicht verantwortlich ist.“

Bedauerlicherweise legten aber einige meiner esperantistischen Freunde sich das Wort „privat“ im Sinne von „un-erlaubt“ aus und wollten auf diese Art, anstatt der dem Esperanto innewohnenden Idee die Möglichkeit zu bewahren, sich unbehindert zu entwickeln, diese Idee gänzlich umbringen.

Wenn wir, die wir für Esperanto kämpfen, freiwillig der weiten Welt das volle Recht gaben, Esperanto nur von seiner praktischen Seite aus zu betrachten und es nur zu unserem Nutzen zu gebrauchen, so gibt dies natürlich niemandem das Recht, zu verlangen, daß wir alle in Esperanto nur eine praktische Sache sehen.

Leider sind in der letzten Zeit unter den Esperantisten Stimmen laut geworden, die da sagen: „Esperanto ist nur eine Sprache; vermeidet es den Esperantismus, wenn auch ganz privat, mit irgendeiner Idee zu verbinden, denn man wird sonst glauben, daß wir alle diese Idee haben, und wir werden bei verschiedenen Leuten, die diese Idee nicht lieben, Mißfallen erregen!

O was für Worte! Aus Angst, daß wir vielleicht jenen, die Esperanto für sich nur zu praktischen Zwecken verwenden wollen, nicht gefallen werden, sollen wir alle jenen Teil des Esperantismus, welcher der wichtigste, der heiligste ist, jene Idee, welche stets das Hauptziel der Esperantosache, welche der Stern war, der von jeher alle Kämpfer für Esperanto geleitet hat, aus unserem Herzen reißen!

O nein, nein, niemals! Mit energischem Einspruch verwerfen wir diese Forderung.

Wenn man uns, die ersten Kämpfer für Esperanto, zwingt, in unserer Handlung alles Ideelle zu vermeiden, dann werden wir entrüstet alles zerreißen und verbrennen, was wir für Esperanto geschrieben haben, wir werden schmerz erfüllt die Arbeiten und Opfer unseres ganzen Lebens ver-

ni ekkrios kun abomeno: „Kun tia Esperanto, kiu devas servi ekskluzive nur al celoj de komerco kaj praktika utileco, ni volas havi nenion komunan“!

Venos iam la tempo, kiam Esperanto, fariĝinte posedaĵo de la tuta homaro, perdos sian karakteron idean; tiam ĝi fariĝos jam nur lingvo, oni jam ne batalados por ĝi, oni nur tirados el ĝi profiton.

Sed nun, kiam preskaŭ ĉiuj Esperantistoj estas ankoraŭ ne profitantoj, sed nur batalantoj, ni ĉiuj konscias tre bone, ke al laborado por Esperanto instigas nin ne la penso pri praktika utileco, sed nur la penso pri la sankta, granda kaj grava ideo, kiun lingvo internacia en si enhavas.

Tiu ĉi ideo — vi ĉiuj sentas ĝin tre bone — estas frateco kaj justeco inter ĉiuj popoloj.

Tiu ĉi ideo akompanadis Esperantismon de la unua momento de ĝia naskiĝo ĝis la nuna tempo.

Ĝi instigis la aŭtoron de Esperanto, kiam li estis ankoraŭ malgranda infano; kiam antaŭ dudek ok jaroj rondeto da junaj diversgentaj gimnazioj festis la unuan signon de vivo de la estonta Esperanto, ili kantis kanton, en kiu post ĉiu strofo estis ripetataj la vortoj: „malamikeco de la nacioj, falu, falu, jam estas tempo“.

Nia himno kantas pri la „nova sento, kiu venis en la mondon“, ĉiuj verkoj, vortoj kaj agoj de la iniciatoro kaj de la nunaj Esperantistoj ĉiam spiras tute klare tiun saman ideon.

Neniam ni kaŝis nian ideon, neniam povis esti eĉ la plej malgranda dubo pri ĝi, ĉar ĉiu parolis pri ĝi, kaj sindone laboris.

Kial do aliĝis al ni la personoj, kiuj vidas en Esperanto „nur lingvon“?

Kial ili ne timis, ke la mondo kulpigos ilin pri granda

leugnen, wir werden den grünen Stern, der uns an der Brust sitzt, weit von uns schleudern und mit Abscheu werden wir ausrufen: „Mit einem solchen Esperanto, mit einem Esperanto, das ausschließlich nur Zwecken des Handels und praktischem Gebrauch dienen soll, wollen wir nichts gemein haben!“

Es wird einst die Zeit kommen, da Esperanto, nachdem es Gemeingut der ganzen Menschheit geworden ist, seinen ideellen Charakter verlieren wird; dann wird es nur mehr eine Sprache werden, man wird nicht mehr dafür kämpfen, man wird nur mehr Nutzen daraus ziehen.

Doch jetzt, da noch fast alle Esperantisten nicht Nutznießer, sondern nur Kämpfer sind, sind wir alle uns sehr wohl bewußt, daß nicht der Gedanke an praktische Verwendbarkeit uns zur Arbeit für Esperanto anspornt, sondern nur der Gedanke an die heilige, große und wichtige Idee, welche eine internationale Sprache in sich birgt.

Diese Idee — Sie alle fühlen sie sehr wohl — ist Brüderlichkeit und Gerechtigkeit unter allen Völkern.

Diese Idee hat den Esperantismus vom ersten Augenblick seines Entstehens bis in die jetzige Zeit begleitet.

Sie regte den Urheber des Esperanto an, als er noch ein kleines Kind war; als vor achtundzwanzig Jahren ein kleiner Kreis von jungen, verschiedenen Stämmen angehörigen Gymnasiasten das erste Lebenszeichen des künftigen Esperanto feierte, da sangen sie ein Lied, in dem nach jeder Strophe die folgenden Worte wiederholt wurden: „Feindschaft unter den Nationen, falle, falle, es ist schon an der Zeit!“

Unsere Hymne singt von dem „neuen Gefühl, das in die Welt kam“, alle Werke, Worte und Handlungen des Urhebers des Esperanto und der jetzigen Esperantisten atmen stets ganz deutlich dieselbe Idee.

Niemals haben wir unsere Idee verheimlicht, niemals konnte auch nur der geringste Zweifel darüber bestehen, denn jeder sprach darüber und arbeitete hingebungsvoll dafür.

Warum haben sich uns also Leute angeschlossen, die in Esperanto „nur eine Sprache“ sehen?

Warum fürchteten sie nicht, daß die Welt sie eines großen

krimo, nome pri la deziro, helpi al iom-post-ioma unuiĝo de la homaro?

Ĉu ili ne vidas, ke iliaj paroloj estas kontraŭaj al iliaj propraj sentoj kaj ke ili senkonscie revas pri tio sama, pri kio ni revas, kvankam pro neĝusta timo antaŭ sensecaj atakantoj ili penas tion ĉi nei?

Se mi la tutan pli bonan parton de mia vivo memvole pasigis en grandaj suferoj kaj oferoj kaj ne rezervis por mi eĉ ian rajton de aŭtoreco — ĉu mi faris tion ĉi pro ia praktika utileco?

Se la unuaj Esperantistoj paciencie elmetadis sin ne sole al konstanta mokado, sed eĉ al grandaj oferoj, kaj ekzemple unu malriĉa instruistino longan tempon suferis malsaton, nur por ke ŝi povu ŝpari iom da mono por la propagando de Esperanto — ĉu ili ĉiuj faris tion ĉi pro ia praktika utileco?

Se ofte personoj alforĝitaj al la lito de morto skibadis al mi, ke Esperanto estas la sola konsolo de ilia finiĝanta vivo, ĉu ili pensis tiam pri ia praktika utileco?

Ho, ne, ne, ne! Ĉiuj memoris nur pri la interna ideo entenata en la Esperantismo; ĉiuj ŝatis Esperanton ne tial, ke ĝi alproksimigas reciproke la korpajn de la homoj, eĉ ne tial, ke ĝi alproksimigas la cerbejn de la homoj, sed nur tial, ke ĝi alproksimigas iliajn korpajn.

Vi memoras, kiel forte ni ĉiuj estis entuziasmigataj en Bulonjo ĉe l'Maro. Ĉiuj personoj, kiuj partoprenis en la tiea kongreso, konservis pri ĝi la plej agrablan kaj plej entuziasman memoron por la tuta vivo, ĉiuj ĝin nomas „la neforgesebla kongreso“.

Kio do tiel entuziasmigus la membrojn de la kongreso? Ĉu la amuzoj per si mem? Ne, ĉiu ja povas havi sur ĉiu paŝo multe pli grandajn amuzojn, aŭskulti teatraĵojn kaj kantojn multe pli bonajn kaj plenumatajn ne de nespertaj diletantoj, sed de plej perfektaj specialistoj!

Ĉu nin entuziasmigus la granda talento de la parolantoj? Ne; ni tiajn ne havis en Bulonjo. Ĉu la fakto, ke ni komprenis nin reciproke? Sed en ĉiu kongreso de samnacioj ni ja kom-

Verbrechens beschuldigen würde, nämlich des Wunsches der Menschheit zu einer allmählichen Vereinigung zu verhelfen?

Sehen sie nicht, daß ihre Worte im Gegensatz zu ihren eigenen Gefühlen stehen und daß sie unbewußt dasselbe erträumen wie wir, obgleich sie aus falscher Furcht vor unvernünftigen Angreifern sich bemühen, dies zu leugnen?

Wenn ich den ganzen besseren Teil meines Lebens unter großen Leiden und Opfern verbrachte und mir nicht einmal irgendein Urheberrecht vorbehielt — tat ich dies um irgendeines praktischen Nutzens willen?

Wenn die ersten Esperantisten sich geduldig nicht nur beständigem Hohn, sondern sogar großen Opfern aussetzten, und zum Beispiel, eine arme Lehrerin lange Zeit Hunger litt, nur um für die Verbreitung des Esperanto etwas Geld zusammensparen zu können — taten sie alle dies nur irgendeines praktischen Vorteiles wegen?

Wenn mir oft ans Sterbebett gefesselte Personen schrieben, daß Esperanto der einzige Trost ihres zur Neige gehenden Lebens sei, dachten diese dabei wohl an irgendeinen praktischen Vorteil?

O nein, nein, nein! Alle gedachten nur der dem Esperanto innewohnenden Idee; alle schätzten Esperanto nicht deshalb, weil es die Körper der Menschen einander nähert, sogar nicht einmal deshalb, weil es ihre Gehirne zusammenführte, sondern nur deshalb, weil es ihre Herzen einander nahe bringt.

Sie erinnern sich, welch starke Begeisterung sich unser aller in Boulogne am Meer bemächtigte. Alle, die an dem dortigen Kongreß teilnahmen, haben sich fürs ganze Leben die angenehmste und begeistertste Erinnerung daran bewahrt, alle nennen ihn den unvergeßlichen Kongreß.

Was war es denn, das die Mitglieder des Kongresses so sehr begeisterte? Waren es die Unterhaltungen an und für sich? Nein, jeder kann ja auf Schritt und Tritt viel großartigere Unterhaltungen haben; viel bessere und nicht von unerfahrenen Dilettanten, sondern von den vollkommensten Fachleuten aufgeführte Theaterstücke und Gesänge anhören!

Begeisterte uns die große Begabung der Redner? Nein; solche hatten wir nicht in Boulogne. War es die Tatsache, daß wir einander verstanden? Allein, bei jedem Kongreß

prenas nin ne malpli bone, kaj tamen nenio nin entuziasmigas.

Ne, vi ĉiuj sentis tre bone, ke nin entuziasmigis ne la amuzoj per si mem, ne la reciproka sinkomprenado per si mem, ne la praktika utileco, kiun Esperanto montris, sed la interna i d e o de la Esperantismo, kiun ni ĉiuj sentis en nia koro.

Ni sentis, ke komenciĝas la falado de la muroj inter la popoloj, ni sentis la spiriton de ĉiuhoma frateco.

Ni konsciis tre bone, ke, ĝis la fina malapero de la muroj, estas ankoraŭ tre kaj tre malproksime; sed ni sentis, ke ni estas atestantoj de la unua forta ekbato kontraŭ tiuj muroj; ni sentis, ke antaŭ niaj okuloj flugas ia fantomo de pli bona estonteco, fantomo ankoraŭ tre nebula, kiu tamen de nun ĉiam pli kaj pli korpiĝados kaj potenciĝados.

Jes, miaj karaj kunlaborantoj! Por la indiferenta mondo Esperanto povas esti nur afero de praktika utileco. Ĉiu, kiu uzas Esperanton aŭ laboras por ĝi, estas Esperantisto, kaj ĉiu Esperantisto havas plenan rajton vidi en Esperanto nur lingvon, simplan, malvarman internacian kompreniĝilon, similan al la mara signaro, kvankam pli perfektan.

T i a j Esperantistoj kredeble ne venos al niaj kongresoj aŭ venos al ili nur por celoj esploraj, praktikaj aŭ por malvarma diskutado pri demandoj pure lingvaj, pure akademias, kaj ili ne partoprenos en nia ĝojo kaj entuziasmo, kiu eble ŝajnos al ili naiva kaj infana.

Sed tiuj Esperantistoj, kiuj apartenas al nia afero ne per sia kapo, sed per sia k o r o, tiuj ĉiam sentos kaj ŝatos en Esperanto antaŭ ĉio ĝian internan i d e o n ; ili ne timos, ke la mondo moke nomos ilin utopiistoj, kaj la naciaj ŝovinistoj eĉ atakos ilian idealon kvazaŭ krimon; ili estos fleraj pri tiu nomo de utopiistoj.

von Volksgenossen verstehen wir uns ja nicht weniger gut und dennoch versetzt uns nichts in Begeisterung.

Nein, Sie alle fühlen sehr wohl, daß es nicht die Unterhaltung an und für sich war, nicht das gegenseitige Verstehen, nicht der praktische Vorteil, den Esperanto aufweist, sondern die dem Esperantismus innewohnende Idee war es, welche wir alle im Herzen spürten.

Wir fühlten, daß die Mauern zwischen den Völkern zu fallen beginnen, wir fühlten den Geist der allgemein menschlichen Brüderlichkeit.

Wir waren uns sehr wohl bewußt, daß es noch sehr, sehr weit bis zum endgültigen Verschwinden der Mauern sei; aber wir fühlten, daß wir Zeugen des ersten starken Schlages gegen jene Mauern seien; wir fühlten, daß vor unseren Augen irgendein Geist einer besseren Zukunft schwebte, ein noch sehr nebelhafter Geist, der jedoch von nun an immer mehr an Gestalt und Macht gewinnen würde.

Jawohl, meine lieben Mitarbeiter! Für die gleichgültige Welt mag Esperanto nur eine Sache des praktischen Vorteiles sein. Jeder, der Esperanto verwendet oder dafür arbeitet, ist Esperantist und jeder Esperantist hat das volle Recht, in Esperanto nichts als eine bloße Sprache zu sehen, ein einfaches, nüchternes, zwischenvölkisches Verständigungsmittel, ähnlich dem System der Seesignale, wenn auch vollkommener als dieses.

Solche Esperantisten werden wahrscheinlich zu unseren Kongressen nicht oder doch nur zu Forschungszwecken, zu praktischen Zwecken oder behufs kalter Erörterung rein sprachlicher, rein akademischer Fragen kommen und sie werden an unserer Freude und Begeisterung, die ihnen möglicherweise einfältig und kindisch vorkommen wird, nicht teilnehmen.

Doch jene Esperantisten, die unserer Sache nicht mit dem Kopfe, sondern mit dem Herzen angehören, die werden an Esperanto immer und vor allem die ihm innewohnende Idee spüren und schätzen; sie werden sich nicht davor fürchten, daß die Welt sie höhnisch Utopisten nennt und daß die völkischen Hetzpatrioten ihr Ideal sogar wie ein Verbrechen angreifen; sie werden auf diesen Namen „Utopisten“ stolz sein.

Ĉiu nia nova kongreso fortikiĝos en ili la amon al la interna ideo de la Esperantismo, kaj iom post iom niaj ĉiujaraj kongresoj fariĝos konstanta festo de la homaro kaj de homa frateco.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Tria Kongreso Esperantista en Cambridge, la 12^{an} de aŭgusto 1907. *)

Karaj samideanoj!

Konforme al la ĝisnuna moro, mi komencas mian parolon per tio, ke mi permesas al mi en la nomo de ĉiuj kongresanoj esprimi nian saluton kaj dankon al la lando, kin gastame nin akceptis, kaj precipe al niaj Britaj samideanoj, kiuj per multaj laboroj kaj granda zorgemeco pretigis por ni tiun feston, en kin ni nun ĉiuj partoprenas.

De la momento, kiam niaj Britaj amikoj invitis nin al si, ni ĉiuj estis konvinkitaj, ke nia kongreso en ilia lando havos apartan signifon kaj estos epokofaranta. Kaj ne estas malfacile antaŭvidi, ke nia espero nin ne trompos, ĉar tion ĉi garantias al ni ne sole la konata energio kaj sindoneco de niaj Britaj amikoj, sed ankaŭ la karaktero mem de ilia lando.

*) La III^a kongreso, de la 12^a ĝis la 17^a de aŭgusto 1907 en Cambridge (Anglujo). Partoprenis 1324 personoj. Prezidis kolonelo Pollen. Proponoj: fondi Esperantajn oficejojn, pri internacia helpmonsistemo (De Saussure). Krom la ĝeneralaj okazis 28 fakaj kunsidoj. Unuafoje ŝtata registaro (Belgujo) estis reprezentata dum la kongreso. Diservoj protestantaj (pastroj Edmonds kaj Schneeberger), katolika (abato Richardson). Teatraĵoj: Boks kaj Koks (Morton), Bardell kontraŭ Pickwick. Ekskursoj al Letchworth, Ely, London, Kimrujo, Skotlando. Oficiala akcepto de D-ro Zamenhof en la Londona Guidhall (Parolado pri Esperanto kaj patriotismo).

Jeder neue unserer Kongresse wird in ihnen die Liebe zur internen Idee des Esperantismus festigen und nach und nach werden unsere alljährlichen Kongresse zu einem ständigen Fest der Menschheit und der menschlichen Brüderlichkeit werden.

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Dritten Esperantisten-Kongresses in Cambridge am 12. August 1907*).

Liebe Gesinnungsgenossen!

Der bisherigen Sitte entsprechend, beginne ich meine Rede damit, daß ich mir erlaube, im Namen aller Kongreßteilnehmer unseren Gruß und Dank dem Lande auszusprechen, das uns gastlich aufnimmt, und besonders unseren britischen Gesinnungsgenossen, die uns mit viel Arbeit und großer Sorgfalt das Fest bereitet haben, an dem wir nun alle teilnehmen.

Von dem Augenblicke an, da unsere britischen Freunde uns zu sich luden, waren wir alle überzeugt, daß unser Kongreß in ihrem Lande von besonderer Bedeutung und epochemachend sein werde. Und es ist nicht schwer vorauszusehen, daß unsere Hoffnung uns nicht trügen wird, denn dafür bürgt uns nicht allein die bekannte Tatkraft und Hingabe unserer britischen Freunde, sondern auch die Eigenart ihres Landes selbst.

*) Der 3. Kongreß, vom 12. bis 17. August 1907 in Cambridge (England). Es nahmen 1324 Personen teil. Den Vorsitz führte Oberst Pollen. Vorschläge: Esperanto-Bureaus zu gründen, ein anderer betreffs eines internationalen Hilfgeldsystems (De Saussure). Außer den allgemeinen fanden 28 Fachsitzungen statt; zum ersten Male war während des Kongresses eine Regierung (Belgien) vertreten. Gottesdienste: zwei protestantische (Pastor Edmonds und Schneeberger) und ein katholischer (Abt Richardson). Theaterstücke: Box und Cox (Morton), Bardell gegen Pickwick. Ausflüge nach Letchworth, Ely, London, Wales, Schottland. Offizieller Empfang Dr. Zamenhofs in der Londoner Guildhall (Rede über Esperanto und Patriotismus).

La fakto, ke ni kongresas nun en glora universitata urbo de Granda Britujo, havas grandan signifon. La kontraŭuloj de nia ideo konstante ripetadis al ni, ke la Angle parolantaj popoloj neniam al ni aliĝos, ĉar ne sole ili malpli ol ĉiuj aliaj popoloj sentas la bezonon de lingvo internacia, sed por ili la fortikiĝado de lingvo internacia estas rekte malutila, ĉar tia lingvo konkurados en la mondo antaŭ ĉio kun la lingvo Angla, kiu celas fariĝi internacia.

Kaj tamen rigardu, kiel forte eraris niaj kontraŭuloj!

Rigardu, kiel multope jam aliĝis al ni la Britoj, kiuj tiel nevolonte lernas aliajn lingvojn krom sia nacia; rigardu, kun kia amo ili preparis nian kongreson kaj en kia granda nombro ili aperis, por deziri al ni bonvenon!

Tio ĉi montras antaŭ ĉio, ke la homoj komencis jam kompreni, ke lingvo internacia estas utila ne sole por popoloj malfortaj, sed ankaŭ por popoloj fortaj; sed tio ĉi montras ankoraŭ alian aferon, multe pli gravan: ke la homoj vidas en la Esperantismo ne sole aferon de egoisma oportuneco, sed gravan ideon de intergenta justeco kaj frateco, kaj al tiu ĉi ideo volas servi la noblaj homoj de ĉiuj popoloj, tute egale, ĉu iliaj popoloj estas fortaj aŭ malfortaj, kaj ĉu la intergenta justeco estas por ili profita aŭ malprofita.

Ni scias, ke la plimulton de niaj Britaj samideanoj alkondukis al ni la interna ideo de la Esperantismo, kaj ni tiom pli ĝoje esprimas al niaj Britaj amikoj nian koran dankon.

La Kembriĝanoj akceptas nin hodiaŭ ne kiel komercistojn, kiuj alportas al ili profiton, sed kiel apostolojn de ideo homara, kiun ili komprenas kaj ŝatas; koran dankon al la Kembriĝanoj, koran dankon al la glora Kembriĝa universitato, kiu pruntis al ni siajn ĉambrojn, koran dankon al la Kembriĝa urbestro, kiu gastame zorgis pri nia bono.

Die Tatsache, daß wir unseren Kongreß nun in einer berühmten Universitätsstadt Großbritanniens abhalten, ist sehr bedeutungsvoll. Die Gegner unserer Idee haben uns beständig wiederholt, daß die englisch sprechenden Völker sich uns nie anschließen würden, nicht allein deswegen, weil sie weniger als alle anderen Völker das Bedürfnis nach einer internationalen Sprache fühlen, sondern, weil für sie das Erstarken einer internationalen Sprache geradezu schädlich sei, denn diese Sprache würde in der Welt vor allem mit der englischen wetteifern, welche bestrebt ist, international zu werden.

Und doch sehen Sie, wie gewaltig unsere Gegner geirrt haben!

Sehen Sie, wie zahlreich die Briten bereits zu uns gestoßen sind, sie, die so ungern andere Sprachen außer ihrer nationalen lernen; schauen Sie, mit welcher Liebe sie unseren Kongreß vorbereitet haben und in welcher großen Zahl sie erschienen sind, um uns willkommen zu heißen!

Dies zeigt vor allem, daß die Menschen bereits begonnen haben zu verstehen, daß eine internationale Sprache nicht allein für schwache, sondern auch für starke Völker nützlich ist; doch es zeigt auch noch etwas anderes, viel Wichtigeres, nämlich, daß die Menschen in Esperanto nicht bloß eine Sache der selbstsüchtigen Bequemlichkeit sehen, sondern eine bedeutsame Idee von Gerechtigkeit und Brüderlichkeit unter den Volksstämmen, und dieser Idee wollen die edlen Menschen aller Völker dienen, ganz gleichgültig, ob ihr Volk stark oder schwach ist und ob diese Gerechtigkeit zwischen den Stämmen für sie vorteilhaft oder nachteilig ist.

Wir wissen, daß es die dem Esperanto innewohnende Idee war, welche uns die meisten unserer britischen Gesinnungsgenossen zuführte, und nur um so freudiger drücken wir unseren britischen Freunden unseren herzlichsten Dank aus.

Die Cambridger empfangen uns heute nicht als Geschäftsleute, die ihnen Gewinn bringen, sondern als Apostel der Menschheitsidee, die sie begreifen und schätzen; herzlichen Dank den Cambridgern, herzlichen Dank der berühmten Cambridger Universität, die uns ihre Räume geliehen hat, herzlichen Dank dem Cambridger Stadtvorstand, der gastfreundlich für unser Wohl gesorgt hat.

Ni kore salutas vin, granda Brita popolo, ni plej respektate salutas vian altan reprezentanton, Lian Reĝan Moŝton. Vivu la Reĝ' al vi, tre longe vivu Li, gardu Lin Di' !

Samideanoj! En la momento de la malfermo de nia tria kongreso ni ne povas silenti pri la tro multaj amikoj, kiujn la morto kaptis dum la pasinta jaro; vi ĉiuj memoras, ke tuj post la Ĝeneva kongreso, ni sciigis pri la malfeliĉa morto de D-ro Lloyd, prezidanto de la Liverpoola Grupo.

Ni perdis ankaŭ du eminentajn amikojn de nia afero, la gloran scienculon *Berthelot* kaj Prof-on *Michael Foster*, kiu esperis nin akcepti en Kembriĝo.

Fine, mortis nia plej kara samideano kaj amiko, kiu estis la animo de niaj ĝisnunaj kongresoj, la ĉefa motoro de nia lasta kongreso en Ĝenevo, la fondinto, subteninto kaj inspirinto de nia Konstanta Kongresa Komitato.

Vi ĉiuj scias, pri kiu mi parolas. Nia neforgesebla amiko *Javal* plu ne ekzistas. Al vi, amikoj-Esperantistoj de ĉiuj landoj, kaj al vi, niaj estimataj gastoj, kiuj simpatias nian aferon, mi proponas, ke ni honoru la memoron de nia multe-merita samideano kaj de ĉiuj mortintaj Esperantistoj per leviĝo de niaj seĝoj.

Samideanoj! Antaŭ tri semajnoj finiĝis ĝuste dudek jaroj de la tago, kiam aperis publike la unua libro pri la lingvo Esperanto. En ĉiuj partoj de la mondo la Esperantistoj festis tiun tagon. Kiel fondinto de Esperanto, mi ricevis en tiu tago multajn gratulajn telegramojn kaj leterojn. Ĉar mi ne havas kancelarion, sed mi devas mem ĉion plenumi en miaj liberaj horoj, tiel oni facile komprenos, ke respondi ĉiujn ricevitajn esprimojn de amikeco estis por mi afero absolute ne ebla, kaj oni min facile pardonos.

Mi uzas nun la bonan okazon, por esprimi mian plej sinceran dankon al ĉiuj, kiuj sendis al mi amikajn bondezirojn. La gratuloj apartenas kompreneble ne al mi persone, sed al la

Herzlich begrüßen wir dich, großes britisches Volk, wir begrüßen ehrfurchtsvollst deinen hohen Vertreter, Seine Königliche Majestät. Hoch lebe dein König, recht lange lebe er, Gott schütze ihn!

Gesinnungsfreunde! Im Augenblick der Eröffnung unseres Dritten Kongresses können wir nicht schweigen über die allzu vielen Freunde, die uns während des vergangenen Jahres der Tod raubte; Sie alle erinnern sich, daß wir gleich nach dem Genfer Kongreß von dem tragischen Tod des Dr. Lloyd, des Präsidenten der Liverpooler Gruppe, erfuhren.

Wir verloren auch zwei hervorragende Freunde unserer Sache, den berühmten Gelehrten Berthelot und Professor Michael Foster, der gehofft hatte, uns in Cambridge zu empfangen.

Schließlich starb unser teuerster Gesinnungsgenosse und Freund, er, der die Seele unserer bisherigen Kongresse war, die Haupttriebkraft unseres letzten Kongresses in Genf, der Begründer und Erhalter unseres Ständigen Kongreßausschusses, der von der Begeisterung dieses Mannes beseelt wurde.

Sie alle wissen, von wem ich spreche. Unser unvergeßlicher Freund Javal ist nicht mehr. Ihnen, Esperantistenfreunde aller Länder, und Ihnen, unseren geschätzten Gästen, schlage ich vor, daß wir das Andenken unseres vielverdienten Gesinnungsgenossen und aller verstorbenen Esperantisten ehren, indem wir uns von den Sitzen erheben.

Gesinnungsgenossen! Vor drei Wochen waren gerade zwanzig Jahre verflossen seit dem Tage, da in der Öffentlichkeit das erste Buch über die Sprache Esperanto erschien. In allen Teilen der Welt haben die Esperantisten diesen Tag festlich begangen. Als Begründer des Esperanto erhielt ich an jenem Tage viele Glückwunschtelegramme und -briefe. Da ich keine Kanzlei habe, sondern alles selbst in meinen freien Stunden erledigen muß, so wird man leicht begreifen, daß die Beantwortung aller empfangenen Freundschaftsbezeugungen eine für mich durchaus unmögliche Sache war und man wird mir dies wohl gerne verzeihen.

Ich benütze nun die gute Gelegenheit, um allen jenen, die mir freundschaftliche Glückwünsche zugesandt haben, meinen aufrichtigsten Dank auszusprechen. Diese Glückwünsche ge-

tuta batalantaro Esperantista, kaj mi estas nur la centra punkto, en kiu kolektiĝis ĉiuj gratuloj, por resalti de tie al ĉiuj flankoj de la mondo, al ĉiuj lokoj, kie loĝas kaj laboras niaj senlacaĵ samideanoj.

Kvazaŭ silente komisiita de la tuta Esperantistaro, mi vokas al ĉiuj Esperantistaj batalantoj: Mi vin gratulas! Mi kore vin gratulas, ke vi pacience eltenis en la daŭro de dudek jaroj, malgraŭ la multaj atakoj kaj malagrablaĵoj, kiuj al neniu el vi mankis. Mi kore vin gratulas pro tiuj rezultatoj, kiujn donis via energia kaj sindona dudek-jara laborado.

Dudek jaroj da laborado por la Esperantismo! Kion tio signifas, — oni komprenos nur iam poste, kiam oni legos la detalan historion de la Esperantismo. Kian grandegan gravecon havas niaj ĝisnunaj akiroj, tion oni ankaŭ ĝuste komprenos nur iam poste, kiam oni ekscios detale la historion de niaj unuaj jaroj, kiam la akiro de ĉiu nova Esperantisto estis ligita kun sentina laborado kaj oferado.

Multaj el vi konas la historion de la lastaj dek jaroj de la Esperantismo, kiam la longe dormintaj semoj komencis doni la unuajn trunketojn; sed tre malmultaj el vi konas la historion de la unuaj dek jaroj, kiuj konsistis el senflna, ŝajne tute sensukcesa semado. La historio de la Esperantismo iam rakontos al vi pri ĉiuj tiamaj semantoj.

Nun nia afero staras forte. La glacia tavolo da antaŭjuĝoj de la mondo estas rompita, kaj nia afero kreskas regule kaj senhalte. Ĉiu jaro potence pligrandigas niajn fortojn, kaj ni iras al nia celo jam kun plena trankvileco. Centoj da miloj da radikoj kaj radiketoj subtenas nian arbon, kiu jam ne timas la venton. La naturo, kiu longan tempon batalis kontraŭ ni, batalas nun por ni, ĉar tiu sama forto de inercio, kiu longan tempon terure malhelpis ĉiun nian paŝon, ĝi mem ŝovas nin antaŭen. Eĉ se ni volus halti, ni jam ne povus.

? inercio?

hören natürlich nicht mir persönlich, sondern der ganzen esperantistischen Kämpferschar, und ich bin nur der Mittelpunkt, in dem sich alle Glückwünsche sammelten, um sich von da nach allen Richtungen der Welt zu zerstreuen, nach allen Orten, wo unsere unermüdlichen Gesinnungsgenossen wohnen und arbeiten.

Gewissermaßen stillschweigend beauftragt von der ganzen Esperantistenschaft, rufe ich allen esperantistischen Kämpfern zu: Ich beglückwünsche euch. Ich beglückwünsche euch herzlich, daß ihr zwanzig Jahre hindurch ausgehalten habt, trotz vieler Angriffe und Unannehmlichkeiten, an denen es keinem von euch gefehlt hat. Ich beglückwünsche euch herzlich zu den Ergebnissen eurer entschlossenen und hingehenden zwanzigjährigen Arbeit.

Zwanzig Jahre der Arbeit für den Esperantismus! Was das bedeutet, wird man erst später einmal verstehen, wenn man die Geschichte des Esperanto in ihren Einzelheiten lesen wird. Von welcher ungeheurer Wichtigkeit unsere bisherigen Errungenschaften sind, auch das wird man erst später einmal richtig begreifen, wenn man in ihren Einzelheiten die Geschichte unserer ersten Jahre erfahren wird, da die Gewinnung eines jeden neuen Esperantisten mit unendlicher Arbeit und vielen Opfern verbunden war.

Viele von Ihnen kennen die Geschichte der letzten zehn Jahre des Esperantismus, da aus den lange schlummernden Samen die ersten Halme zu sprießen begannen; aber sehr wenige von Ihnen kennen die Geschichte der ersten zehn Jahre, die aus endlosem, anscheinend ganz erfolglosem Säen bestand. Die Geschichte des Esperantismus wird Ihnen einstens von allen Säern von damals erzählen.

Stark steht nun unsere Sache da. Die Eisschicht von Vorurteilen der Welt ist gebrochen und unsere Sache wächst regelmäßig und unaufhaltsam. Jedes Jahr vergrößert gewaltig unsere Kräfte und wir schreiten nunmehr mit voller Gelassenheit unserem Ziele zu. Hunderttausende von Wurzeln und Würzelchen stützen unseren Baum, der den Wind nicht mehr fürchtet. Die Natur, welche lange gegen uns stritt, kämpft nun für uns, denn jene selbe Kraft der Trägheit, die lange Zeit jeden unserer Schritte schrecklich behinderte, sie selbst

Mi transiras al la vera temo de mia hodiaŭa parolado. Mi volas paroli al vi hodiaŭ pri la esenco kaj celo de niaj kongresoj. Sed por eviti ĉian malkompreniĝon, mi tuj en la komenco atentigas vin, ke mia parolo ne estas io oficiala, ĝi prezentas simple mian personan opinion, kiun ĉin el vi povas aprobi aŭ ne aprobi.

Ĉar ni decidis kunvenadi ĉiujare el ĉiuj landoj de la mondo kaj multaj el ni faras eĉ tre grandajn oferojn, por povi partopreni en niaj kongresoj, tial ni devas klarigi al ni, por kio ni kunvenas.

Se ni konscios bone la esencon kaj celon de niaj kongresoj, tiam ni venados al ili kun ĉiam freŝa kaj neniam malfortiĝanta entuziasmo, kiel homoj, kiuj klare vidas antaŭ si la belan celon, al kiu ili iras; sed se ni ne konscios la celon de niaj kongresoj, tiam ni baldaŭ tute malvarmiĝos por ili, kiel homoj, kiuj vagas sencele kaj kiujn tiu vagado baldaŭ lacigas kaj enuigas.

Por kio do ni kunvenas? Ĉu ni kunvenas por paroli pri Esperantaj lingvaj demandoj? Ne! tiuj ĉi demandoj apartenas ne al la kongreso, sed ekskluzive al la Lingva Komitato, kaj por ili sufiĉus kongreso de komitatanoj.

Ĉu ni kunvenas por ekzerciĝi en Esperanta parolado? Por tio sola ni ne bezonas veturi al kongreso, ĉar en niaj hejmaj grupoj ni povas en la daŭro de la tuta jaro multe pli ekzerciĝi, ol en la kelkaj tagoj de la kongreso, kaj por la sola kelkataga ekzerciĝo en parolado neniu entreprenus vojaĝojn.

Ĉu ni kunvenas por fari manifestaciuojn kaj sekve propagandon? Jes, certe! Sed ĉar el cent kongresanoj almenaŭ naŭdek-naŭ havas de Esperanto nur moralan profiton, por kio do ni ĝin propagandas? Mi ne dubas, ke la plimulto el vi donos al ni nur unu respondon: Ni faras manifestacion kaj

treibt uns jetzt vorwärts. Selbst wenn wir anhalten wollten, wir könnten es nicht mehr.

Ich gehe zum eigentlichen Gegenstand meiner heutigen Rede über. Ich will heute zu Ihnen über das Wesen und den Zweck unserer Kongresse sprechen. Um jedoch jedes Mißverständnis zu vermeiden, mache ich Sie gleich im Anfang darauf aufmerksam, daß meine Rede nichts Offizielles ist, sie stellt einfach meine persönliche Meinung dar, die jeder von Ihnen billigen mag oder nicht.

Da wir beschlossen haben, alljährlich aus allen Ländern der Welt zusammenzukommen und viele von uns sogar sehr große Opfer bringen, um an unseren Kongressen teilnehmen zu können, so sollen wir uns klarmachen, wozu wir zusammenkommen.

Wenn wir uns des Wesens und Zweckes unserer Kongresse deutlich bewußt werden, dann werden wir zu ihnen mit immer frischer und nie erschlaffender Begeisterung kommen, wie es Menschen tun, die das schöne Ziel, dem sie zustreben, klar vor sich sehen; werden wir uns aber des Zieles unserer Kongresse nicht bewußt, dann wird unsere Begeisterung für sie bald gänzlich erkalten, wie bei Menschen, die ziellos umherschweifen, und welche diese Art des Wanderns bald ermüdet und langweilt.

Wozu kommen wir also zusammen? Kommen wir zusammen, um über sprachliche Fragen des Esperanto zu sprechen? Nein, diese Fragen kommen nicht dem Kongresse, sondern ausschließlich dem Sprachausschusse zu, und ihretwegen würde ein Kongreß der Ausschußmitglieder genügen.

Kommen wir zusammen, um uns im Esperantosprechen zu üben? Dazu allein brauchen wir nicht zu einem Kongreß zu fahren, denn in unseren heimischen Gruppen können wir uns während des ganzen Jahres weit mehr einüben als in den paar Tagen des Kongresses, und einzig wegen der mehrtägigen Übung im Sprechen würde niemand Reisen unternehmen.

Kommen wir einer Kundgebung und somit einer Werbung für Esperanto wegen zusammen? Ja, gewiß! Da aber unter hundert Kongreßteilnehmern mindestens neunundneunzig sind, die aus Esperanto nur moralischen Nutzen ziehen, wozu werben wir denn dafür? Ich bezweifle nicht, daß die

propagandon por la Esperantismo ne pro ia utilo, kiun ĉiu el ni persone povas havi de ĝi, sed pro tiu gravega signifo, kiun la Esperantismo havas por la tuta homaro, pro tiu komunehoma celo, kiu nin, aktivajn Esperantistojn, altiris al Esperanto; ni kunvenas ĉiujare el ĉiuj partoj de la mondo, por havi la ĝojon vidi samideanojn, por premi al ili la manon, por varmigi en ni per reciproka renkontiĝo kaj kunvivo la amon kaj entuziasmon por la ideo, kiun la Esperantismo en si enhavas.

Kiel la antikvaj Hebreoj tri fojojn ĉiujare kunvenadis en Jeruzalemo, por vigligadi en si la amon al la ideo monoteisma, tiel ni ĉiujare kunvenas en la ĉefurbo de Esperantujo, por vigligi en ni la amon al la ideo Esperantisma. Kaj tio ĉi estas la ĉefa esenco kaj la ĉefa celo de niaj kongresoj.

Ĉar la mondo ĉiam komprenis, ke la Esperantismo estas forte ligita kun certa interna ideo, kaj tre multaj personoj ne volis lerni kaj uzi Esperanton nur tial, ĉar ili ne volis esti rigardataj kiel partianoj de ia ideo, tial — por ne fortimigi de ni la grandajn amasojn, — ni estis devigitaj klarigi per la Bulonja deklaro, ke la simpla Esperantisteco, t. e. uzado de la lingvo Esperanto, neniun devigas esti partiano de tiu aŭ alia ideo, ke ĉiu Esperantisto restas homo tute libera kaj unuj Esperantistoj ne respondas por la ideoj de aliaj Esperantistoj.

Sed se la simpla praktika Esperantisteco, t. e. la simpla lernado kaj uzado de Esperanto, neniun devigas aliĝi al ia ideo, tamen neniun povas dubi, ke ĉiujn, aŭ almenaŭ la grandegan plimulton de la personoj, kiuj batalas por Esperanto, ligas unu komuna ideo, kiu estas la tuta stimulo de ilia laborado.

Mehrzahl von Ihnen uns nur eine Antwort geben wird: Wir veranstalten eine Kundgebung und Werbung für Esperanto nicht irgendeines Gewinnes wegen, den jeder von uns persönlich daraus ziehen kann, sondern um jener ungeheuer großen Bedeutung willen, den der Esperantismus für die ganze Menschheit hat, um jenes allgemein menschlichen Zieles willen, das uns tätige Esperantisten zu Esperanto hincieht; wir kommen alljährlich aus allen Teilen der Welt zusammen, um die Freude zu haben, Gesinnungsgenossen zu sehen, ihnen die Hand zu drücken, um durch ein Zusammenreffen und Zusammenleben mit ihnen die Liebe und die Begeisterung für die Idee, die der Esperantismus in sich birgt, in uns zu erwärmen.

So wie die alten Hebräer dreimal alljährlich in Jerusalem zusammenkamen, um die Liebe zur Idee eines einzigen Gottes immer wieder neu in sich zu entfachen, so kommen wir alljährlich in der Hauptstadt des Esperantoreiches zusammen, um in uns die Liebe zur Idee des Esperantismus zu beleben. Und das ist in der Hauptsache das Wesen und der Zweck unserer Kongresse.

Da die Welt von jeher begriffen hat, daß der Esperantismus stark mit einer gewissen, ihm innewohnenden Idee verbunden ist, und sehr viele Leute Esperanto nur deshalb nicht lernen und gebrauchen wollten, weil sie nicht wünschten, für Anhänger irgendeiner Idee angesehen zu werden, deshalb — um die großen Massen nicht von uns wegzuscheuchen — waren wir gezwungen, durch die Boulogner Deklaration zu erklären, daß das bloße Esperantistentum, das heißt der Gebrauch der Esperantosprache, niemanden dazu verpflichtet, Anhänger dieser oder jener Idee zu sein, daß jeder Esperantist ein durchaus freier Mensch bleibt, und die einen unter den Esperantisten nicht für die Ideen anderer Esperantisten verantwortlich sind.

Doch wenn das rein praktische Esperantistentum, das heißt, das bloße Erlernen und Verwenden des Esperanto niemanden verpflichtet, sich irgendeiner Idee anzuschließen, so kann doch niemand bezweifeln, daß alle, oder doch zumindest die weitaus größte Zahl derer, die für Esperanto kämpfen, eine gemeinsame Idee verbindet, die überhaupt den Ansporn zu ihrer Arbeit bildet.

Ĉiu privata Esperantisto povas havi tiajn konvinkojn aŭ fari tiajn agojn, kiajn li volas, kaj ni ne respondas por liaj konvinkoj, nek agoj, kiel li ne respondas por niaj. Li povas esti la plej granda egoisto, genta ŝovinisto, malamanto de homoj aŭ eĉ la plej malnobla krimulo, kaj se li nur uzas la lingvon Esperanto, ni ne povas malpermesi al li, nomi sin Esperantisto.

Sed se li volas veni al Esperantista kongreso, aŭ se li volas aliĝi al ia alia institucio, kiu portas la verdan standardon, tiam la afero ŝanĝiĝas. Tiam li venas en landon, kiu havas siajn apartajn leĝojn, siajn apartajn morojn kaj principojn.

En Esperantujo regas ne sole la lingvo Esperanto, sed ankaŭ la interna ideo de la Esperantismo; en Esperantujo regas ne sole la oficiala ĝenerala Esperantismo, — tie regas ankaŭ io alia, io ĝis nun ankoraŭ ne precize formulita, sed tre bone sentata de ĉiuj Esperantujanoj — tie regas la verda standardo!

Kio estas la verda standardo? Se por iu komercisto, kiu uzas Esperanton nur por vendi siajn komercaĵojn, aŭ por iu sportisto, kiu uzas Esperanton nur por amuziĝi, nia standardo estas simpla signo de nia lingvo, simpla interkonsentita dekloracio por niaj kongresoj kaj institucioj — ni, Esperantistoj-batalantoj, certe vidas en nia standardo ion alian:

Ĝi estas por ni io sankta, ĝi estas la signo, sub kiu ni marŝas al nia paca batalado, ĝi estas la voĉo, kiu konstante memorigas al ni, ke ni laboras por Esperanto nur tial, ĉar ni esperas, ke pli aŭ malpli frue, eble post multaj jarcentoj,

Sur neŭtrala lingva fundamento
 Komprenante unu la alian,
 La popoloj faros en konsento
 Unu grandan rondon familian.

Jeder Esperantist kann als Privatmensch Überzeugungen jeder Art haben und Handlungen begehen, wie sie ihm belieben, und wir haften weder für seine Überzeugungen, noch für seine Handlungen, so wie er nicht für die unseren verantwortlich ist. Er kann der selbstsüchtigste Mensch sein, ein völkischer Hetzpatriot, ein Menschenhasser oder sogar der gemeinste Verbrecher; wenn er nur die Esperantosprache gebraucht, so können wir ihm nicht verbieten, sich einen Esperantisten zu nennen.

Allein, wenn er zu einem Esperantistenkongreß kommen oder irgendeiner anderen Einrichtung, welche die grüne Flagge trägt, beitreten will, dann ändert sich die Sache. Dann kommt er in ein Land, das seine besonderen Gesetze, seine besonderen Sitten und Grundsätze hat.

Im Esperantoreiche herrscht nicht nur die Sprache Esperanto, sondern auch die dem Esperantismus innewohnende Idee; im Esperantoreiche herrscht nicht nur der offizielle allgemeine Esperantismus, — dort regiert auch etwas anderes, etwas, das bis nun noch nicht genau ausgedrückt wurde, das aber von Angehörigen des Esperantoreiches, allen Esperantobürgern sehr wohl gefühlt wird, — dort herrscht das grüne Banner!

Was ist nun das grüne Banner? Wenn für irgendeinen Handelsmann, der Esperanto nur dazu verwendet, um seine Waren zu verkaufen, oder für irgendeinen Sportler, der sich des Esperantos nur zur Unterhaltung bedient, unser Banner bloß ein Zeichen unserer Sprache, einfach eine verabredete Ausschmückung für unsere Kongresse und Institutionen ist, so sehen wir esperantistischen Kämpfer in unserem Banner sicherlich etwas anderes:

Für uns ist es etwas Heiliges, es ist das Zeichen, unter dem wir zu unserem friedlichen Kampfe marschieren, es ist die Stimme, die uns beständig daran mahnt, daß wir für Esperanto nur deshalb arbeiten, weil wir hoffen, daß früher oder später, vielleicht nach vielen Jahrhunderten:

Auf neutral sprachlicher Grundlage,
Eines das andere verstehend,
Die Völker im gegenseitigen Einvernehmen
Einen einzigen großen Familienkreis bilden werden.

Ni konstante ripetadis, ke ni tute ne deziras nin enmiksi en la internan vivon de la gentoj, sed ni deziras nur krei ligantan ponton inter la gentoj.

La devizo de la ideaj Esperantistoj, neniam ĝis nun precize formulita, sed ĉiam klare sentata, estas:

„Ni deziras krei neŭtralan fundamenton, sur kiu la diversaj homaj gentoj povus pace kaj frate interkomunikiĝadi, ne altrudante al si reciproke siajn gentajn apartaĵojn“.

Tia, laŭ mia opinio, estas la devizo de la verda standardo, de tiu bela kaj majesta standardo, kiu kunvokas nin ĉiujare el ĉiuj partoj de la mondo en la nomo de la plej bela revo de la homaro.

Por formuli precize ĉiujn detalojn de la dirita devizo, ne venis ankoraŭ la tempo; ili formuliĝos per si mem, iom post iom, per nia ĉiujara kunvenado kaj kunvivado. Mi volis nur atentigi vin, ke niaj kongresoj, farataj sub la signo de la verda standardo, estas ne sole kongresoj de la lingvo Esperanto, sed ankaŭ de la interna ideo de la Esperantismo. Sekve ĉiu temo, en kiu ni sentas la spiriton de la verda standardo, ĉio kio kondukas al rompado de la muroj inter la gentoj, apartenas al nia kongreso.

Vi ofte aŭdis pri la neŭtraleco de niaj kongresoj. Jes, neŭtraleco estas la ĉefa principo de niaj kongresoj; sed oni devas ĝuste kompreni la senceon de tiu ĉi neŭtraleco. Neŭtraleco ekzistas en ĉiuj internaciaj kongresoj; sed dum tie la neŭtraleco estas simple afero de taktio, ĉe ni ĝi estas la ĉefa principo, ĉe ni la neŭtraleco, aŭ pli ĝuste la neŭtraligo de la intergentaj rilatoj estas la tuta enhavo, la tuta celo de niaj laboroj.

Tial ni neniam devas paroli en niaj kongresoj pri aferoj speciale politikaj, kiuj apartenas al la diplomatoj, aŭ pri

Wir wiederholen immer wieder, daß wir durchaus nicht wünschen, uns in das innere Leben der Volksstämme einzumischen, sondern daß wir nur eine sprachliche Brücke zwischen den Stämmen zu schaffen wünschen.

Der Wahlspruch der ideellen Esperantisten, der bisnun noch in keine bestimmte Form gebracht, doch stets klar empfunden wurde, lautet:

„Wir wünschen eine neutrale Grundlage zu schaffen, auf der die verschiedenen Volksstämme friedlich und brüderlich untereinander verkehren können, ohne sich gegenseitig ihre Stammeseigenheiten aufzudrängen.“

Dieser Art ist nach meiner Meinung der Wahlspruch des grünen Banners, dieses schönen und erhabenen Banners, das uns alljährlich aus allen Teilen der Welt zusammenruft, im Namen des schönsten Traumes, den die Menschheit je geträumt.

Noch ist die Zeit nicht gekommen, um den besagten Wahlspruch in allen seinen Einzelheiten genau zu formulieren; er wird sich nach und nach durch unsere alljährlichen Zusammenkünfte und unser Zusammenleben von selbst gestalten. Ich will Sie nur darauf aufmerksam machen, daß unsere, unter dem Zeichen des grünen Banners veranstalteten Kongresse nicht bloß Kongresse der Sprache Esperanto sind, sondern auch solche der dem Esperantismus innewohnenden Idee. Folglich gehört jedes Thema, in dem wir den Geist des grünen Banners fühlen, alles was zum Zerschneiden der Mauern zwischen den Volksstämmen führt, zu unserem Kongresse.

Sie haben oft von der Neutralität unserer Kongresse gehört. Jawohl, Neutralität ist der Hauptgrundsatz unserer Kongresse, aber man muß den Sinn dieser Neutralität richtig verstehen. Neutralität gibt es bei allen internationalen Kongressen; aber während dort die Neutralität einfach eine Sache des Taktes ist, ist sie bei uns der oberste Grundsatz, ist bei uns die Neutralität, oder richtiger, die Neutralisierung der Beziehungen zwischen den Volksstämmen der ganze Inhalt, das ganze Ziel unserer Arbeiten.

Deshalb sollen wir auf unseren Kongressen nie von ausgesprochen politischen Angelegenheiten sprechen,

aferoj speciale religiaj, kiuj apartenas al la ekleziuloj kaj filozofoj, — ĉar la verda standardo malpermesas al ni fari ion, kio povus ofendi tiun aŭ alian genton aŭ religian grupon; sed ĉio, kio, neniun ofendante, povas krei pacan ponton inter la popoloj, tio ne sole ne devas esti timeme evitata en niaj kongresoj, sed kontraŭe, ĝi devas esti ĝuste la esenco de niaj kongresoj, ĉar ĝi apartenas al la verda standardo.

Se ni memoros pri la postuloj de la verda standardo, tiam ni ne timos plu paroli kaj agi, tiam ni irados al nia celo konscie kaj kuraĝe, kaj niaj kongresoj fariĝos kun ĉiu jaro pli interesaj kaj pli gravaj por la mondo. La verda stelo ĉesos esti malkuraĝa signo de silento, ĝi fariĝos signo de laboro.

Ĉio, kio kondukas al rompadado de la muroj inter la gentoj, apartenas al nia kongreso.

Vastaj kaj grandaj estas la rilatoj inter la gentoj kaj nacioj, kaj vastaj kaj multenombraj estas la temoj, kiujn ni devos pridiskutadi.

Tiel ekzemple, havante nenian intencon enmiksi sin en ian specialan sistemon pri tiu aŭ alia temo, oni povas proponi al niaj kongresoj internaciajn sistemojn por la oportuneco kaj neŭtraleco de la rilatoj internaciaj, kiel ekzemple internacian monsisistemon, horsistemon, kalendaron, k. t. p., kaj tiam ni povos esplori, ĉu la propono estas bona aŭ ne, sed ni ne devas diri, ke la diskutado pri tiuj projektoj estas kontraŭa al nia programo.

Oni eble ankaŭ proponos al ni la aranĝon de kelkaj festoj intergentaj, kiuj ekzistus paralele kun la specialaj festoj de ĉia gento kaj eklezio kaj servus, por frate ligi inter si la popolojn; oni proponos ankaŭ aliajn similajn aferojn.

Ne venis ankoraŭ la tempo, por paroli pri ĉio detale, tial pardonu min, ke mi nur aludas per kelkaj vortetoj tion,

welche den Diplomaten zukommen, oder über ausgesprochen religiöse Angelegenheiten, die den Geistlichen und Philosophen zukommen — denn das grüne Banner verbietet uns, etwas zu tun, das den einen oder den anderen Volksstamm oder eine Religionsgruppe beleidigen könnte, doch alles, was, ohne zu beleidigen, eine Friedensbrücke zwischen den Völkern schaffen kann, das darf auf unseren Kongressen nicht nur nicht furchtsam vermieden werden, sondern es soll im Gegenteil gerade das Wesen unserer Kongresse ausmachen, denn es gehört zum grünen Banner.

Wenn wir uns an die Forderungen des grünen Banners erinnern, dann werden wir uns nicht mehr fürchten, zu reden und zu handeln, dann werden wir bewußt und mutig unserem Ziele zuschreiten, und unsere Kongresse werden mit jedem Jahre interessanter und wichtiger für die Welt werden. Der grüne Stern wird aufhören, ein Zeichen mutlosen Schweigens zu sein; er wird zum Zeichen der Arbeit werden.

Alles, was dazu führt, die Mauern zwischen den Volksstämmen zu zerbrechen, gehört zu unserem Kongresse.

Ausgedehnt und bedeutend sind die Beziehungen zwischen den Rassen und Nationen, und ausgedehnt und zahlreich sind die Themen, die wir zu erörtern haben werden.

So kann es zum Beispiel geschehen, daß man, ohne jede Absicht der Einmischung in irgendein besonderes System betreffs des einen oder des anderen abzuhandelnden Gegenstandes, unseren Kongressen internationale Systeme für die Bequemlichkeit und Neutralität der internationalen Beziehungen vorschlagen wird, wie zum Beispiel ein internationales Geldsystem, ein Zeitsystem, einen Kalender usw., und wir werden dann nachforschen können, ob der Vorschlag gut ist oder nicht, aber wir dürfen nicht sagen, daß die Erörterung dieser Pläne gegen unser Programm sei.

Vielleicht wird man uns auch die Veranstaltung mancher Feste zwischen den verschiedenen Volksstämmen vorschlagen, die parallel zu den besonderen Festen jedes Volksstammes und jeder Kirche bestehen und dazu dienen würden, die Völker brüderlich einander zu verbinden; man wird uns auch noch andere ähnliche Dinge vorschlagen.

Noch ist die Zeit nicht gekommen, um über all das ausführlich zu sprechen, verzeihen Sie mir daher, wenn ich nur

pri kio mi volus multe, tre multe paroli kun vi; sed ĉiam pli kaj pli, komencante de aferoj bagatelaj kaj transirante al aferoj plej gravaj, komencante de aferoj pure materialaj kaj transirante al ĉiuj flankoj de la homa spirito kaj moralo, oni proponados al ni diversajn rimedojn, kiuj servas al la fratigado de la homoj kaj al la rompado de la muroj inter la gentoj — kaj ĉion tion ĉi ni povos prijuĝi, akcepti aŭ ne akcepti, sed ni neniam devos ĝin blinde forĵeti antaŭe.

Ĉar ĉio, kio servas al la fratigado de la gentoj kaj al la rompado de la malamikaj muroj inter la popoloj — se ĝi nur ne enmiksas sin en la internan vivon de la gentoj — apartenas al la verda standardo.

Karaj amikoj! Mi klarigis al vi, kio — laŭ mia opinio — devas esti la celado de niaj kongresoj. Dum ĉiu privata Esperantisto povas kontentiĝi per tio, ke li uzas la lingvon Esperanto, niaj kongresoj — laŭ mia opinio — devas labori ne sole por la lingvo, sed ankaŭ por la interna ideo de la Esperantismo. Mi ripetas, ke tio ĉi estas mia privata opinio, kiun mi tute ne volas proponi al vi kiel ian oficialan programon por niaj kongresoj.

Nia kongreso devas esti simple kongreso de Esperantistoj, kaj kondiĉe ke ĝia programo estu preparita laŭ la kongresa regularo, ĝi devas resti tute libera kaj konformiĝi ĉiufoje al la opinioj kaj deziroj de la plimulto de la kongresanoj.

Sed ĉu vi aprobos mian opinion aŭ ne, ĉu vi volos labori laŭ la postuloj de la verda standardo aŭ ne — mi ne dubas, ke en la profundeco de viaj koroj vi ĉiuj sentas la verdan standardon, vi ĉiuj sentas, ke ĝi estas io pli, ol simpla signo de lingvo.

Kaj ju pli ni partoprenados en niaj ĉiujaraj kongresoj, des pli ni interfratiĝos kaj des pli la principoj de la verda standardo penetros en nian animon.

Multaj personoj aliĝas al la Esperantismo pro simpla scivoleco, pro sporto, aŭ eble eĉ pro atendata profito; sed de

mit einigen wenigen Worten auf das hindeute, worüber ich gerne viel, sehr viel mit Ihnen sprechen möchte. Allein man wird immer häufiger, bei geringfügigen Dingen beginnend und auf wichtigere übergehend, von rein materiellen Dingen ausgehend und auf alle Seiten des menschlichen Geistes und der menschlichen Moral übergreifend, uns verschiedene Mittel vorschlagen, die der Verbrüderung der Menschen und dem Einreißen der Mauern zwischen den Volksstämmen dienen — und all dies werden wir beurteilen können, annehmen oder auch nicht, aber wir werden es niemals blindlings von vorneherein verwerfen dürfen.

Denn all das, was zur Verbrüderung der Stämme und zum Einreißen der feindlichen Mauern zwischen den Völkern dient — sofern es sich nicht in das innere Leben der einzelnen Volksstämme einmengt — gehört zum grünen Banner.

Liebe Freunde! Ich habe Ihnen erklärt, was — nach meiner Meinung — das Ziel unserer Kongresse sein soll. Während jeder Esperantist für sich, sich damit zufrieden geben mag, daß er die Sprache Esperanto gebraucht, sollen unsere Kongresse — meiner Ansicht nach — nicht nur für die Sprache, sondern auch für die interne Idee des Esperantismus arbeiten. Ich wiederhole, daß dies meine private Ansicht ist, die ich Ihnen durchaus nicht etwa als offizielles Programm für unsere Kongresse vorschlagen will.

Unser Kongreß soll einfach ein Kongreß der Esperantisten sein und, vorausgesetzt, daß ihr Programm gemäß der Kongreßordnung vorbereitet ist, soll er ganz ungebunden sein und sich jeweilig den Ansichten und Wünschen der Mehrzahl der Kongreßteilnehmer anpassen.

Allein, ob Sie meine Anschauung billigen oder nicht, ob Sie nach den Anforderungen des grünen Banners arbeiten wollen oder nicht — ich zweifle nicht, daß Sie alle tief im Herzen das grüne Banner fühlen, daß Sie alle fühlen, es sei mehr als ein bloßes Zeichen der Sprache.

Und je mehr wir uns an unseren alljährlichen Kongressen beteiligen, desto mehr werden wir uns untereinander verbrüdern und desto mehr werden die Grundsätze des grünen Banners in unsere Seelen eindringen.

Viele Personen treten dem Esperantismus aus bloßer Neugierde, aus Sport oder vielleicht eines Gewinnes wegen

la momento, kiam ili faras la unuan viziton en Esperantujo, ili malgraŭ sia propra volo ĉiam pli kaj pli entiriĝas kaj submetiĝas al la leĝoj de tiu lando.

Iom post iom Esperantujo fariĝos edukejo de la estonta interfratigita homaro, kaj en tio ĉi konsistos la plej gravaj meritoj de niaj kongresoj.

Vivu Esperanto, sed antaŭ ĉio vivu la celo kaj la interna ideo de la Esperantismo, vivu la frateco de la popoloj, vivu ĉio, kio rompas la murojn inter la gentoj, vivu, kresku kaj floru la verda standardo!

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

en la Guildhall (City of London), la 21^{an} de aŭgusto 1907.

Estimata Re prezentanto de la Urbo Londono, karaj samideanoj!

Estas al mi tre agrable, ke mi havas nun la okazon, saluti la Britan popolon en ĝia granda ĉefurbo. Ni venis el Kembrigo, kie niaj Britaj samideanoj kun la plej granda laboremece kaj gastameco preparis por ni belegan feston; ne sole niaj samideanoj, sed ankaŭ la ankoraŭ ne esperantigita urbo faris ĉion, kion ili povis, por ke ni, Esperantistoj, elportu el la urbo la plej bonau rememoron.

Tial nun miaj unuaj vortoj estas sincera danko por la gastameco, kiun ni ĝuis. Jam la duan fojon ni ĝuas la Britan gastamecon, ĉar certe ja neniu el ni forgesis, kiel amike ni estis akceptitaj en la Britaj urboj Folkestone kaj Dover antaŭ du jaroj, en la tempo de la Bulonja kongreso.

La ĉambrego, en kiu ni nun troviĝas, havis jam multe da tre gravaj kunvenoj, kaj tie ĉi estis akceptitaj jam multe da tre gravaj gastoj. Nun tiu ĉi sama ĉambrego akceptas la ĉiulandajn reprezentantojn de la mondo Esperantista. Kiuj

bei, den sie sich davon erwarten; doch vom Augenblicke an, da sie ihren ersten Besuch im Esperantoreiche machen, lassen sie sich gegen ihren eigenen Willen immer mehr hineinziehen und unterwerfen sich den Gesetzen dieses Landes.

Nach und nach wird das Esperantoland eine Erziehungsstätte der künftigen verbrüdernten Menschheit werden und darin werden die wichtigsten Verdienste unserer Kongresse bestehen.

Es lebe Esperanto, doch vor allem lebe das Ziel und die innere Idee des Esperantismus, es lebe die Brüderlichkeit der Völker, es lebe alles, was die Mauern zwischen den Völkstämmen einreißt, es lebe, wachse und blühe das grüne Banner!

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

im Rathaus (Altstadt von London) am 21. August 1907

Geschätzter Vertreter der Stadt London, liebe Gesinnungsgenossen!

Es ist mir sehr angenehm, daß ich nun Gelegenheit habe, das britische Volk in seiner großen Hauptstadt zu begrüßen. Wir sind aus Cambridge gekommen, wo unsere britischen Gesinnungsgenossen mit größter Arbeitsfreude und größter Gastfreundschaft die Vorbereitungen zu unserem wunderschönen Feste getroffen hatten; nicht nur unsere Gesinnungsgenossen, sondern auch die noch nicht esperantisierte Stadt, hat alles getan, was sie konnte, damit wir Esperantisten, die beste Erinnerung mit uns nehmen.

Deshalb sind jetzt meine ersten Worte ein aufrichtiger Dank für die Gastfreundschaft, welche wir genossen haben. Zum zweitenmal bereits erfreuen wir uns der britischen Gastfreundschaft, denn sicherlich hat keiner von uns vergessen, wie freundschaftlich wir zur Zeit des Boulogner Kongresses vor zwei Jahren in den britischen Städten Folkestone und Dover empfangen wurden.

Der Saal, in dem wir uns nun befinden, hat schon viele sehr wichtige Versammlungen gesehen und schon viele sehr bedeutende Gäste sind hier empfangen worden. Nun nimmt derselbe Saal die Vertreter der Esperantistenwelt aus aller

estas tiuj novaj gastoj? Kio estas la afero, kiun ili reprezentas?

La Esperantismo celas la reciprokan sinkomprendadon kaj konsekvence ankaŭ estimon kaj amon inter ĉiuj gentoj kaj nacioj. Sed tiu celado estas ofte malbone komentariata, kaj sub la influo de agitado de diversaj niaj malamikoj oni ofte kulpigas nin pri celoj, kiujn ni neniam havis. Mi parolos ĉi tie pri du kulpigoj, kiujn ni ofte aŭdas.

De diversaj malkontentuloj ni ofte aŭdas, ke la demando de lingvo internacia devas esti solvata en alia, pli bona maniero, sed ke ni estas obstinuloj, kiuj volas nur Esperanton.

Multajn fojojn mi ripetis, kaj en Bulonjo mi tion ĉi proklamis per oficiala deklaro, ke la Esperantismo celas nur al tio, ke ia taŭga kaj vivipova komprenilo inter la popoloj ekzistu, sed ke la formo de tiu komprenilo estas por ni — aŭ almenaŭ por mi persone — tute indifera; ke se, anstataŭ fari konstantajn kaj senfinajn eksperimentojn kaj teoriar rezonadon, ni decidis elekti la pretan kaj elprovan lingvon Esperanto kaj labori speciale kaj ekskluzive por ĝi kaj fiksi por ĝi netuŝeblan fundamenton — ni faris ĉi tion ne, ĉar al ni plaĉas speciale Zamenhof kaj lia verko, kaj ne tial, ke li volas esti ia papo, kiel mensoge kredigas diversaj niaj kontraŭuloj — sed nur tial, ke la esploro kaj sperto montris al ni, ke tia maniero de agado estas la sola, kiu plej certe alkondukos nin al nia celo.

Ekzistas personoj, kiuj penante deklari nin de nia vojo, havas la plej bonan kaj plej honestan intencon; ili estas tre sindonaj al nia afero, sed ili pensas, ke se ni faros tiujn plibonigojn, kiujn ĉiu el ili proponas, nia afero iros multe pli bone. Pri tiuj personoj ni estas konvinkitaj, ke pli aŭ malpli frue ili komprenos sian eraron; ili komprenos, kiel danĝeraj estas iliaj proponoj en la nuna tempo, kiam ni antaŭ ĉio

Herren Länder auf. Wer sind diese neuen Gäste? Was ist die Sache, die sie vertreten?

Der Esperantismus strebt die gegenseitige Verständigung an und somit auch die gegenseitige Achtung und Liebe unter allen Volksstämmen und Nationen. Doch diese Bestrebung wird oft schlecht ausgelegt, und unter dem Einfluß der Agitation unserer verschiedenen Feinde beschuldigt man uns oft solcher Ziele, wie wir sie niemals hatten. Ich will hier von zwei Anschuldigungen sprechen, die wir oft zu hören bekommen.

Von verschiedenen Unzufriedenen hören wir oft, daß die Frage einer zwischenvölkischen Sprache auf andere, bessere Art gelöst werden müsse, daß wir aber Starrköpfe seien, die nur Esperanto wollen.

Viele Male habe ich wiederholt und in Boulogne dies mittels einer offiziellen Erklärung verkündigt, daß der Esperantismus nichts anderes anstrebe, als daß irgendein taugliches und lebensfähiges Verständigungsmittel zwischen den Völkern vorhanden sein möge, daß aber die Form dieses Verständigungsmittels uns — oder wenigstens mir persönlich — ganz gleichgültig sei; daß, wenn wir, anstatt fortwährende und endlose Versuche und theoretische Erörterungen anzustellen, beschlossen haben, die fertige und erprobte Sprache Esperanto zu erwählen und speziell und ausschließlich für sie zu arbeiten und für sie eine unantastbare Grundlage zu bestimmen, wir das nicht deshalb tun, weil uns gerade Zamenhof und sein Werk gefällt, auch nicht deshalb, weil er etwa eine Art von Papst sein will — wie dies verlogenerweise verschiedene unserer Gegner glauben machen wollen, sondern nur deshalb, weil die Untersuchung und Erfahrung uns gelehrt haben, daß diese Handlungsweise die einzige ist, die uns am sichersten unserem Ziele zuführen wird.

Es gibt Leute, die in der Bemühung, uns von unserem Wege abzubringen, die beste und ehrlichste Absicht haben; sie sind unserer Sache sehr ergeben, aber sie denken, daß, wenn wir die Verbesserungen vornehmen, die jeder von ihnen vorschlägt, es mit unserer Sache viel besser gehen würde. Bezüglich dieser Personen sind wir überzeugt, daß sie früher oder später ihren Irrtum einsehen werden; sie werden ver-

bezonas plej severan unuecon, kaj ili paciencie laboros kun ni laŭ la vojo elektita ĝis tiu tempo, kiam la estonteco de nia afero estos absolute ekster danĝero.

Sed ekzistas aliaj personoj, kiuj laboras simple por detrui; al tiuj sinjoroj, kiujn nia bele elkreskinta arbo ne lasas dormi kaj kiuj per ĉiuj fortoj penas ĝin subfosi, ni vokas:

se vi havas alian vojon, kiu povas nin konduki al nia celo pli bone kaj pli certe, montru ĝin al ni, kaj ni ĝin sekvos.

Sed vi scias, ke vi proponas ne ion pretan kaj certan, sed nur supozojn kaj teoriajn opiniojn; vi scias, ke la akcepto de via tre duba kaj baldaŭ siavice kritikota plibonaĵo ruinigus la laboron de dudekjara disciplina kaj sukcesa laborado de miloj da personoj kaj nenion kreus anstataŭ ĝi; vi scias, ke se ni dekliniĝus de nia disciplina vojo kaj lasus fali Esperanton, tiam la konfido de la mondo por la ideo mondlingva, konfido fine akirita post centoj kaj miloj da faroj de nekredado, pereus por ĉiam kaj jam neniam povus esti reakirita; vi tion scias, kaj tamen vi per ĉiuj fortoj penas senkreditigi nin en la okuloj de la mondo . . . Bone, daŭrigu do vian Herostratan laboradon, kaj ni iros trankvile nian vojon!

La dua kulpigo, kiun ni ofte devas aŭdi, estas tio, ke ni Esperantistoj estas malbonaj patriotoj. Ĉar tiuj Esperantistoj, kiuj traktas la Esperantismon kiel ideon, predikas reciprokan justecon kaj fratecon inter la popoloj, kaj ĉar laŭ la opinio de la gentaj ŝovinistoj, patriotismo konsistas el malamo kontraŭ ĉio, kio ne estas nia, tial ni laŭ ilia opinio estas malbonaj patriotoj, kaj ili diras, ke la Esperantistoj ne amas sian patrujon.

Kontraŭ tiu ĉi mensoga, malnobla kaj kalumnia kulpigo ni protestas plej energie, ni protestas per ĉiuj fibroj de nia

stehen, wie gefährlich ihre Vorschläge in der jetzigen Zeit sind, wo wir vor allem der strengsten Einheitlichkeit bedürfen, und sie werden geduldig mit uns auf dem erwählten Wege arbeiten, bis zu jener Zeit, da die Zukunft unserer Sache bereits außer jeder Gefahr sein wird.

Allein es gibt andere, die arbeiten einfach nur, um zu zerstören; jenen Herren, die unser schön aufgewachsener Baum nicht schlafen läßt und die sich aus Leibeskräften bemühen, ihn zu untergraben, denen rufen wir zu:

Wenn ihr einen anderen Weg habt, der uns besser und sicherer zu unserem Ziele führen kann, zeigt ihn uns und wir werden ihm folgen.

Aber ihr wißt, daß ihr nicht etwas Fertiges und Gewisses vorbringt, sondern nur Vermutungen und theoretische Meinungen; ihr wißt, daß die Annahme eurer sehr zweifelhaften und in Bälde ihrerseits der Kritik anheimfallenden Verbesserung das Werk zwanzigjähriger, geschulter und erfolgreicher Arbeit von tausenden von Personen zertrümmern und nichts anderes an seine Stelle schaffen würde; ihr wißt, daß, wenn wir vom Wege der Ordnung und Zucht abweichen und Esperanto fallen lassen würden, es für immer um das Vertrauen der Welt zur Idee einer Weltsprache geschehen wäre, um ein Vertrauen, das endlich nach hunderten und tausenden von Taten des Unglaubens erlangt wurde und das nie mehr neu erworben werden könnte; ihr wißt das und dennoch bemüht ihr euch mit aller Macht, unser Ansehen in den Augen der Welt herabzusetzen.... Gut, setzt eure herostratische Arbeit fort und wir werden ruhig unseren Weg gehen!

Die zweite Anschuldigung, die wir oft hören müssen, ist die, daß wir Esperantisten schlechte Patrioten seien. Weil diejenigen Esperantisten, welche den Esperantismus als Idee behandeln, gegenseitige Gerechtigkeit und Brüderlichkeit unter den Völkern predigen, und weil nach der Ansicht der völkischen Überpatrioten die Vaterlandsliebe in Haß gegen alles, was nicht unser ist, besteht, deshalb sind wir ihrer Meinung nach schlechte Patrioten und sie sagen, daß die Esperantisten ihr Vaterland nicht lieben.

Gegen diese lügenhafte, niederträchtige und verleumderische Beschuldigung erheben wir aufs energischste Einspruch,

koro! Dum la pseŭdo-patriotismo, t. e. la genta ŝovinismo, estas parto de tiu komuna malamo, kiu ĉion en la mondo detruas, la vera patriotismo estas parto de tiu granda tutmonda amo, kiu ĉion konstruas, konservas kaj feliĉigas.

La Esperantismo, kiu predikas amon, kaj la patriotismo, kiu ankaŭ predikas amon, neniam povas esti malamikaj inter si.

Ĉiu povas paroli al ni pri ĉiuspeca amo, kaj ni kun danko lin aŭskultos; sed kiam pri amo al la patrujo parolas al ni la ŝovinistoj, tiuj reprezentantoj de abomeninda malamo, tiuj mallumaj demonoj, kiuj ne sole inter la landoj, sed ankaŭ en sia propra patrujo konstante instigas lomon kontraŭ homo — tiam ni kun la plej granda indigno nin deturnas. Vi, nigraj semantoj de malpaco, parolu nur pri malamo al ĉio, kio ne estas via, parolu pri egoismo, sed neniam uzu la vorton „amo“; ĉar en via buŝo la sankta vorto „amo“ malpuriĝas!

Vi staras nun antaŭ miaj okuloj, mia kara Litovujo, mia malfeliĉa patrujo, kiun mi neniam povas forgesi, kvankam mi forlasis vin kiel juna knabo. Vi, kiun mi ofte vidas en miaj sonĝoj, vi, kiun nenia alia parto de la tero iam povos anstataŭi en mia koro, vi atestu, kiu vin pli multe, pli kore kaj pli sincere amas: ĉu mi, idea Esperantisto, kiu revis pri frateco inter ĉiuj viaj loĝantoj, kvankam mi devis bedaŭrinde forlasi vin, simile al multaj centoj da miloj da aliaj viaj filoj — aŭ ĉu tiuj personoj, kiuj deziras, ke vi apartenu nur al ili, kaj ĉu ĉiuj aliaj viaj filoj estu rigardataj kiel fremduloj aŭ sklavoj! Ho patriotismo, patriotismo, kiam fine la homoj lernos kompreni ĝuste vian sencon! Kiam via sankta nomo ĉesos esti armilo en la manoj de diversaj malhonestuloj! Kiam fine ĉiu homo ricevos la rajton kaj la eblon algluiĝi per sia tuta koro al tiu peco da tero, kiu lin naskis!

wir protestieren dagegen mit allen Fasern unseres Herzens! Während die falsche Vaterlandsliebe, das heißt der völkische Überpatriotismus, ein Teil jenes allgemeinen Hasses ist, der alles auf der Welt zerstört, ist die wahre Vaterlandsliebe ein Teil jener großen die ganze Welt umfassenden Liebe, die alles aufbaut, erhält und beglückt.

Der Esperantismus, der Liebe predigt und der Patriotismus, der gleichfalls Liebe predigt, können sich niemals feindlich gegenüberstehen.

Jeder mag zu uns über jede Art von Liebe sprechen und wir werden ihm dankbar zuhören; wenn aber über Liebe zum Vaterland die Hetzpatrioten sprechen, jene Vertreter verabscheuungswürdigen Hasses, jene finsternen Geister, die nicht nur zwischen den Ländern, sondern auch in ihrem eigenen Vaterland beständig Mensch gegen Menschen aufstacheln — dann wenden wir uns mit der größten Entrüstung ab. Ihr schwarzen Säer des Unfriedens, redet nur von Haß gegen alles, was nicht euer ist, redet von Selbstsucht, gebrauchet aber niemals das Wort „Liebe“; denn in eurem Munde wird das heilige Wort „Liebe“ zu Schmutz!

Du stehst jetzt vor meinen Augen, mein teures Litauen, mein unglückliches Vaterland, das ich niemals vergessen kann, obwohl ich dich als junger Knabe verließ. Du, das ich oft in meinen Träumen sehe, du, das kein anderer Teil der Erde jemals in meinem Herzen ersetzen kann, bezeuge du, wer dich mehr, wer dich herzlicher und aufrichtiger liebt: ob ich, der ideelle Esperantist, der von Brüderlichkeit unter allen deinen Einwohnern träumt, wenn ich dich auch leider ähnlich vielen hunderttausenden deiner anderen Söhne verlassen mußte — oder jene, die da wünschen, daß du ihnen allein gehörest und daß alle anderen deiner Söhne als Fremde oder Sklaven angesehen werden sollen!

O, Patriotismus, Vaterlandsliebe, wann werden die Menschen endlich richtig deinen Sinn verstehen! Wann wird dein heiliger Name aufhören, eine Waffe in den Händen aller möglichen Täuscher zu sein! Wann wird endlich jedem Menschen das Recht und die Möglichkeit zuteil werden, sich mit seinem ganzen Herzen an jenes Stück Erde anzuschmiegen, wo er geboren wurde!

Longe daŭros ankoraŭ malluma nokto sur la tero, sed ne eterne ĝi daŭros. Venos iam la tempo, kiam la homoj ĉesos esti lupoj unuj kontraŭ aliaj. Anstataŭ konstante batali inter si, elŝiri la patrujon unuj al la aliaj, perforte altrudi al si reciproke siajn lingvojn kaj morojn, ili vivos inter si pace kaj frate, en plena interkonsento ili laboros sur la tero, sur kiu ili vivas, kaj kontraŭ tiuj krudaj fortoj de la naturo, kiuj ilin ĉiujn egale atakas. Kaj kune kaj interkonsente ili celados ĉiuj al unu vero, al unu feliĉo.

Kaj se iam venos tiu feliĉa tempo, ĝi estos la frukto de konstanta kaj senlaca laborado de tiuj homoj, kiujn ni vidas nun en ĉi tiu ĉambrego kaj kies nomo, ankoraŭ tre malmulte konata kaj tre malmulte ŝatata, estas „Esperantistoj“.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Kvara Kongreso Esperantista en Dresden, la 17^{an} de aŭgusto 1908. *)

Sinjorinoj kaj Sinjoroj!

Aperante antaŭ vi kiel tradicia malfermanto de la Esperantistaj kongresoj, mi permesas al mi antaŭ ĉio esprimi la plej respektan dankon de nia kongreso al Lia Regnestra Moŝto la Reĝo Frederiko Aŭgusto de Saksujo por la granda honoro,

*) La IV^a kongreso, de la 17^a ĝis la 22^a de aŭgusto 1908 en Dresden (Germanujo). Ĉirkaŭ 1500 partoprenantoj. Prezidis D-ro Mybs. Lingva Akademio, Kongresa Kaso, Oficiala Gazeto Esperantista fonditaj. Krom la ĝeneralaj okazis 31 fakaj kunsidoj. 3 ŝtatoj oficiale reprezentitaj. Protektoro: la Saksa reĝo. Diservoj protestanta (pastro D-ro Kühn) kaj katolikaj (ahato Richardson kaj Pichot). Teatraĵoj: Ifigenio (Goethe); en Meißen: La Malfeliĉuloj (Kotzebue), Tie ĉi oni parolas Esperante (Williams). Ekskursoj al Meißen, Saksa Svisujo, Berlin.

Lange wird noch die finstere Nacht auf Erden dauern, allein nicht ewig wird sie währen. Es wird dereinst die Zeit kommen, da die Menschen aufhören werden, sich wie Wölfe zueinander zu verhalten. Anstatt beständig untereinander zu kämpfen, das Vaterland einer dem anderen zu entreißen; sich gegenseitig gewaltsam ihre Sprachen und Sitten aufzudrängen, werden sie friedlich und brüderlich untereinander leben, werden in völligem Einvernehmen auf dem Boden arbeiten, auf dem sie wohnen und gegen jene rauen Naturkräfte, die sie alle gleichermaßen angreifen. Und zusammen und einverständlich werden sie alle einer Wahrheit, einem Glücke zustreben.

Und wenn diese glückliche Zeit jemals kommen wird, so wird sie die Frucht der beständigen und unermüdlichen Arbeit der Menschen sein, die wir nun in diesem Saale sehen und deren noch sehr wenig bekannter und noch sehr wenig geschätzter Name „Esperantisten“ ist.

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Vierten Esperantisten-Kongresses in
Dresden am 17. August 1908 *).

Meine Damen und Herren!

Indem ich vor Ihnen, dem Herkommen gemäß, als Eröffner der Esperantisten-Kongresse erscheine, erlaube ich mir vor allem, Seiner Majestät, dem König Friedrich August von Sachsen, für die große Ehre, die er uns damit erwiesen hat,

*) Der 4. Kongreß, vom 17. bis 22. August 1908 in Dresden (Deutschland). Ungefähr 1500 Teilnehmer. Den Vorsitz führte Dr. Mybs. Es wurden gegründet: die Sprachakademie, die Kongreßkasse, die offizielle esperantistische Zeitung. Außer den allgemeinen fanden 31 Fachsitzungen statt. Drei Staaten waren offiziell vertreten. Ehrenschutz: der König von Sachsen. Gottesdienste: ein protestantischer (Pastor Dr. Kühn) und zwei katholische (Abt Richardson und Pichot). Theaterstücke: Iphigenie (Goethe), in Meißen: Die Unglücklichen (Kotzebue), „Hier spricht man Esperanto“ (Williams). Ausflüge nach Meißen, in die Sächsische Schweiz, nach Berlin.

kiun li faris al ni, prenante sur sin la altan protektadon de nia kvara kongreso.

Mi esprimas ankaŭ profundan dankon de nia kongreso al sinjoroj la Ministroj kaj aliaj eminentaj personoj, kiuj bonvolis eniri en la honoran komitaton de nia kongreso. Mi esprimas ankaŭ nian dankon al tiuj landoj, kiuj sendis al nia kongreso oficialajn delegitojn, kaj al la alilandaj konsuloj, kiuj honoris nin per la reprezentado de iliaj landoj ĉe nia malferma kunveno.

Nun la unuan fojon nia kongreso aperas sub la oficiala sankcio de regnestro kaj registaro; mi estas certa, ke la Esperantistoj alte taksos la gravecon de tiu ĉi fakto; mi esperas, ke ĝi estos komenco de tiu rova tempo, kiam nia ideo ĉesos esti penado de nur privataj personoj, sed ĝi fariĝos grava tasko por la registaroj de la mondo.

En la nomo de la kvara tutmonda Esperantista kongreso mi salutas la landon Germanan, kies gastoj ni ĉiuj estas en la nuna momento; precipe mi salutas la Saksan reĝlandon, kiu al ni, floy de la plej diversaj landoj kaj gentoj, aranĝis belan akcepton en sia centro mem, en sia fama kultura ĉefurbo. Mi esprimas nian koran dankon al la Saksa registaro kaj precipe al la Dresdena urbestro por la tuta helpo, kiun ili donis al nia kongreso, kaj por la saluto, kiun ili aŭdigis al ni per siaj estimataj reprezentantoj.

Fine mi esprimas, certe en la nomo de ĉiuj Esperantistoj, nian koran kamaradan dankon al niaj Germanaj samideanoj kaj antaŭ ĉio al nia Kvaro por la Kvara, kiu prenis sur sin la malfacilan taskon, aranĝi nian kongreson ĝuste en ĉi tiu jaro, kiam ekzistis tiom da malhelpoj, kaj kiu, dank' al sia granda sindoneco, aranĝis ĉion en la plej bona maniero kaj enskribis per tio tre gravan paĝon en la historion de nia afero.

daß er unserem Vierten Kongreß seinen hohen Schutz ange-
deihen ließ, den ehrfurchtsvollsten Dank unseres Kongresses
auszusprechen.

Ich drücke auch den tiefempfundenen Dank unseres Kon-
gresses den Herren Ministern und anderen hervorragenden
Persönlichkeiten aus, welche die Güte hatten, in den Ehren-
ausschuß unseres Kongresses einzutreten. Ich drücke ferner
jenen Ländern unseren Dank aus, die offizielle Abgeordnete
zu unserem Kongresse entsandten, sowie den ausländischen
Konsulen, die uns durch die Vertretung ihrer Länder bei
unserer Eröffnungsversammlung geehrt haben.

Zum ersten Male erscheint nun unser Kongreß mit der
offiziellen Genehmigung eines Staatsoberhauptes und einer
Regierung. Die Esperantisten — ich bin dessen gewiß —,
werden die Bedeutsamkeit dieser Tatsache hoch einschätzen;
ich hoffe, daß damit die neue Zeit beginnt, wo unsere Idee
aufhören wird, die Bemühung nur von Privatpersonen zu sein,
daß sie vielmehr zu einer wichtigen Aufgabe für die Regie-
rungen der Welt werden wird.

Im Namen des Vierten Esperantistenweltkongresses be-
grüße ich das deutsche Land, dessen Gäste wir alle im gegen-
wärtigen Augenblicke sind; besonders begrüße ich das Säch-
sische Königreich, das uns, den Söhnen der verschiedensten
Länder und Völker, in seinem Mittelpunkte selbst, in seiner
ob seiner Kultur berühmten Hauptstadt einen schönen Emp-
fang bereitet hat. Ich drücke unseren herzlichen Dank der
sächsischen Regierung und vor allem der Dresdener Stadt-
vertretung aus für all die Hilfe, die sie unserem Kongresse
zuteil werden und für den Gruß, den sie uns durch ihre
geschätzten Vertreter vernehmen ließen.

Schließlich spreche ich, sicherlich im Namen aller Esperan-
tisten, unseren herzlichen, kameradschaftlichen Dank unseren
deutschen Gesinnungsgenossen und vor allem unserem Vierer-
ausschuß für den Vierten Kongreß, welcher die schwierige
Aufgabe übernommen hat, unseren Kongreß gerade in diesem
Jahre zu veranstalten, wo es so viele Hindernisse gab und
welcher, dank seiner großen Hingabe alles aufs beste ein-
richtete und damit eine sehr bedeutsame Seite in der Ge-
schichte unserer Sache beschrieben hat.

Germanujo, la lando de la filozofoj kaj poetoj, kiu estis iam la centro de la humanistoj, havas por nia ideo specialan signifon per tio, ke en ĉi tiu lando, dank' al la neforgesebla granda merito de la pastro Johann Martin Schleyer, nia ideo ricevis sian unuan disvolviĝon kaj la unuan potencecan puŝon antaŭen.

Germanujo sekve estas la lulilo de la ideo de lingvo internacia. 1908 1933 malpermeso de la E. movado

Ni, speciale Esperantistoj, havis ankaŭ en Germanujo niajn unuajn plej gravajn batalantojn, Einstein kaj Trompeter. Estas vero, ke poste en la daŭro de tre longa tempo nia ideo en ĉi tiu lando ŝajnis tute mortinta; sed en la lastaj jaroj ĝi ĉi tie denove vigle reviviĝis, kaj ni havas plenan esperon, ke post nia nuna kongreso, kiam la Germanoj ekkonos nin pli proksime kaj konvinkiĝos per siaj propraj okuloj kaj oreloj, ke ni ne estas iaj teoriaj fantaziuloj, nia afero ĉi tie ekfloros ne malpli potence ol en la aliaj grandaj landoj, kaj en la komuna ĉiuhoma afero Germanujo baldaŭ okupos unu el la plej honoraj lokoj.

Karaj Samideanoj!

En la daŭro de la lasta jaro en nia afero okazis faktoj, kiuj maltrankviligis por iom da tempo la mondon Esperantistan. Nun ĉio jam denove trankviliĝis. Nia arbo, pri kiu mi parolis en Kembriĝo, en la pasinta jaro plej konvinke montris sian tutan fortecon kaj sanecon, ĉar malgraŭ la tute ne atenditaj atakoj, kiuj en la daŭro de kelka tempo kaŭzis grandan krakadon, la arbo konservis sian tutan potencon kaj perdis nur tre malmultajn foliojn.

Malgraŭ la kaŝite preparitaj kaj rapide plenumitaj atakoj, kiuj ne donis al niaj soldatoj la povon dece orientiĝi kaj interkomunikiĝi, ĉiu el ili sur sia aparta loko staris forte kontraŭ ĉiuj forlogoj, kaj nur tre malmultaj lasis sin kapti per lertaj vortoj. Super la okazintaj faktoj ni povus sekve silente transiri al la tagordo. Tamen, por gardi niajn venontajn batalantojn kontraŭ similaj surprizoj, mi permesos al mi diri

Deutschland, das Land der Philosophen und Dichter, das einst der Mittelpunkt der Humanisten war, hat für unsere Idee deshalb eine besondere Bedeutung, weil sich in diesem Lande, dank des unvergeßlichen Verdienstes des Pastors Johann Martin Schleyer, unsere Idee zuerst entwickelte und sie den ersten gewaltigen Vorstoß erhielt.

Deutschland ist demnach die Wiege der Idee einer zwischenvölkischen Sprache.

Wir, die im besonderen Esperantisten sind, hatten auch in Deutschland unsere ersten bedeutendsten Kämpfer, und zwar Einstein und Trompeter.

Es ist wahr, daß es später sehr lange Zeit so schien, als ob unsere Idee in diesem Lande gänzlich erstorben wäre; in den letzten Jahren aber ist sie hier wieder rege aufgelebt und wir haben die volle Hoffnung, daß nach unserem jetzigen Kongresse, wenn die Deutschen uns näher kennengelernt und sich mit eigenen Augen und Ohren überzeugt haben werden, daß wir nicht irgendwelche theoretische Phantasten sind, daß dann unsere Sache hier nicht weniger mächtig aufblühen wird, wie in den anderen großen Ländern und daß in dieser gemeinsamen Sache aller Menschen Deutschland bald einen der ersten Ehrenplätze einnehmen wird.

Liebe Gesinnungsgenossen!

Im Laufe des letzten Jahres sind in unserer Sache Dinge geschehen, welche die Esperantistenwelt eine Zeitlang beunruhigten. Nun hat sich alles schon wieder beruhigt. Unser Baum, von dem ich in Cambridge sprach, hat gerade im vergangenen Jahre am überzeugendsten seine ganze Kraft und Gesundheit gezeigt, denn trotz der ganz unerwarteten Angriffe, die ihn eine Zeitlang stark erschütterten, hat der Baum seine ganze Macht bewahrt und nur sehr wenige Blätter verloren.

Trotz der heimlich vorbereiteten und rasch ausgeführten Angriffe, die es unseren Soldaten unmöglich machten, sich gehörig zurechtzufinden und miteinander in Verbindung zu setzen, stand jeder von ihnen auf seinem besonderen Platze, stark gegen alle Verlockungen, und nur sehr wenige ließen sich mit gewandten Reden fangen.

Über das Geschehene könnten wir folglich stillschweigend

kelke da vortoj pri tiu temo. El la tempo pasinta ni ĉerpu instruon por la tempo venonta.

Pasis jam ĝuste tridek jaroj de la momento, kiam Esperanto unue aperis antaŭ malgranda rondo da amikoj; pasis jam dudek unu jaroj de la momento, kiam Esperanto unue aperis publike antaŭ la mondo. Tre malforta ĝi estis en la unua tempo! Ĉiu plej malgranda bloveto povis ĝin renversi kaj mortigi. Ĉiu bona vorto de la plej sensignifa homo aŭ de la plej senvalora gazeto donis al niaj pioniroj esperon kaj kuraĝon; ĉiu atakanta vorto kaŭzis al ili doloron.

Kiam antaŭ dudek jaroj la Amerika Filozofia Societo volis preni la aferon de lingvo internacia en siajn manojn, tio estis por la aŭtoro de Esperanto tiel altega kaj neatingebla aŭtoritato, ke li, kiu tiam havis ankoraŭ la rajton disponi pri Esperanto, tuj decidis fordoni ĉion al la manoj de tiu societo, ĉar estante tute sensperta, li tiam ankoraŭ ne sciis, kia grandega diferenco estas inter teorio kaj praktiko.

Feliĉe la entrepreno de la Amerika Societo ne sukcesis. Mi uzas la vorton „feliĉe“; ĉar efektive nun, kiam mi estas pli sperta, por mi estas afero tute senduba, ke, se la entrepreno de tiuj teoriistoj daŭrus iom pli longe, la tuta ideo de lingvo internacia jam de longe estus tute senkreditigita kaj enterigita por ĉiam, aŭ almenaŭ por tre longa, longa tempo.

Niaj pioniroj laboris, kaj la afero kreskis. Baldaŭ ni ĉiam pli kaj pli akiradis la konvinkon, ke de teoriistoj ni devas atendi tre malmulte da bono por nia afero; ke ĉiuj laŭdoj kaj mallaŭdoj de flankaj personoj havas por ni nur tre malgrandan signifon; ke ni devas fidi nur niajn proprajn fortojn, nian propran paciencon kaj konstantecon; ke la mondo venos al ni nur tiam, kiam ĝi vidos en ni potencon, kiam ĝi vidos, ke ni ne palpas en mallumo, ke ni ne perdas hodiaŭ, kion ni

zur Tagesordnung übergehen. Um jedoch unsere künftigen Kämpfer vor ähnlichen Überrumpelungen zu behüten, werde ich mir erlauben, einige Worte über diesen Gegenstand zu sagen. Lassen Sie uns aus der Vergangenheit eine Lehre für die Zukunft schöpfen.

Es sind bereits volle dreißig Jahre vergangen seit dem Augenblick, da Esperanto zuerst vor einem kleinen Freundeskreise erschien; einundzwanzig Jahre sind bereits seit seinem ersten Erscheinen in der Welt verflossen. Sehr schwach war es in der ersten Zeit; jeder geringste Hauch konnte es umwerfen und töten. Jedes gute Wort des unbedeutendsten Menschen oder der wertlosesten Zeitung gab unseren Bahnbrechern Hoffnung und Mut; jedes Wort des Angriffes verursachte ihnen Schmerz.

Als vor zwanzig Jahren die Amerikanische Philosophische Gesellschaft die Sache einer zwischenvölkischen Sprache in die Hand nehmen wollte, war es für den Urheber des Esperanto eine so ungeheuer hohe, eine so unerreichbare Autorität, daß er, der damals noch das Recht hatte, über Esperanto zu verfügen, sich sogleich entschloß, alles in die Hände dieser Gesellschaft zu legen, denn, ganz unerfahren wie er war, wußte er damals noch nicht, welcher riesengroßer Unterschied zwischen Theorie und Praxis besteht.

Glücklicherweise gelang das Unternehmen der Amerikanischen Gesellschaft nicht. Ich gebrauche das Wort „glücklicherweise“ deshalb, weil es tatsächlich jetzt, wo ich erfahrener bin, für mich ganz zweifellos feststeht, daß, wenn das Unternehmen jener Theoretiker etwas länger gedauert hätte, die ganze Idee einer internationalen Sprache schon längst jedes Ansehens beraubt und für immer oder zumindest für sehr lange, lange Zeit begraben wäre.

Unsere Pioniere arbeiteten und die Sache wuchs. Bald kamen wir immer mehr zu der Überzeugung, daß wir von Theoretikern sehr wenig Gutes für unsere Sache erwarten dürfen; daß jedes Lob und jeder Tadel von Abseitsstehenden nur sehr geringe Bedeutung für uns hat; daß wir nur unseren eigenen Kräften vertrauen dürfen, unserer eigenen Geduld und Standhaftigkeit; daß die Welt erst dann zu uns kommen wird, wenn sie in uns eine Macht sieht, wenn sie sehen wird, daß

akiris hieraŭ, ke nia vojo estas klara kaj rekta kaj ni de ĝi neniam deflankiĝas.

Sed ne per unu fojo ni venis al tiu fortika konvinko. En la unua tempo, vidante, ke nia afero progresas tre malrapide kaj malfacile, multaj Esperantistoj pensis, ke la kaŭzo de tio kuŝas en nia lingvo mem, ke, se ni nur ŝanĝos tiun aŭ alian detalon, la mondo tuj venos al ni en granda amaso. Tiam venis la periodo de la granda postulado de reformoj. Feliĉe tin periodo daŭris ne longe. La Esperantistoj baldaŭ konvinkiĝis, ke veni al ia komuna, ĉiujn kontentiganta kaj silentiganta interkonsento pri la esenco de la reformoj estas tute ne eble, kaj la ekstera mondo, kiun la reformemuloj celis, restis absolute indiferenta koncerne tion, ĉu tiu aŭ alia detalo havas en nia lingvo tian formon aŭ alian; oni baldaŭ konvinkiĝis, ke per reformado ni nur perdos ĉion ĝis nun akiritan kaj gajnos absolute nenion.

Tiam la Esperantistoj firme decidis ne paroli plu pri iaj reformoj. Kelkaj tre malmultaj malkontentuloj forlasis Esperanton kaj kune kun kelkaj neesperantistoj, kiuj rigardis sin kiel plej kompetentajn en la afero de lingvo internacia, komencis inter si ĝis nun ankoraŭ ne finiĝintan kaj neniam finiĝontan diskutadon pri diversaj lingvaj detaloj, kaj ili staras nun sur tiu sama punkto, sur kiu ili staris antaŭ dekkvar jaroj.

La tuta cetera Esperantistaro en plena harmonio forte grupiĝis ĉirkaŭ sia konstanta standardo kaj faris de tiu tempo grandan, grandegan marŝon antaŭen.

De la tempo, kiam la Esperantistoj ĉesis paroli pri reformoj, komenciĝis por Esperanto periodo ĉiam pli kaj pli brilanta. En la komenco, sub la premo de tre grandaj malhelpoj eksteraj, ni progresadis tre malrapide kaj malfacile. Sed sub la influo de nia plena interna harmonio kaj nia

wir nicht im Finstern herumtappen, daß wir nicht heute verlieren, was wir gestern erwarben; daß unser Weg klar und gerade ist und daß wir von ihm niemals abweichen.

Doch nicht mit einem Male kamen wir zu dieser festen Überzeugung. In der ersten Zeit, als sie sahen, daß unsere Sache sehr langsam und schwer vorwärtskam, da dachten viele Esperantisten, daß die Ursache dessen in unserer Sprache selbst liege, daß, wenn wir nur die eine oder die andere Einzelheit änderten, die Leute gleich in großer Menge zu uns stoßen würden. Damals kam der Zeitabschnitt des stürmischen Verlangens nach Reformen. Zum Glücke dauerte jener Zeitabschnitt nicht lange. Die Esperantisten überzeugten sich bald, daß es ganz unmöglich sei, über das Wesen der Reformen zu einem gemeinsamen, alle befriedigenden und beschwichtigenden Einverständnis zu gelangen; auch daß die Außenwelt, auf welche es den Reformsüchtigen ankam, vollständig gleichgültig dagegen blieb, ob die eine oder die andere Einzelheit in unserer Sprache die eine oder die andere Form habe; bald gelangte man zu der Überzeugung, daß wir durch fortwährende Reformen nur alles bisher Erreichte verlieren und ganz und gar nichts gewinnen würden.

Da faßten die Esperantisten den festen Entschluß, nicht mehr über irgendwelche Abänderungen zu sprechen. Einige sehr wenige Unzufriedene verließen Esperanto und begannen zusammen mit einigen Nicht-Esperantisten, die sich in der Sache einer zwischenvölkischen Sprache für am maßgebendsten hielten, eine bis heute noch nicht beendigte und nie zu beendigende Erörterung über verschiedene sprachliche Einzelheiten und sie stehen nun auf demselben Punkte, auf dem sie vor vierzehn Jahren standen.

Die ganze übrige Esperantistenschaft reihte sich stark und in vollem Einklang um ihr ständiges Banner und sie ist seit jener Zeit eine große, riesengroße Strecke vorwärts marschiert.

Von der Zeit an, da die Esperantisten aufhörten, über Reformen zu sprechen, begann für Esperanto eine immer glänzendere Zeit. Im Anfang waren wir unter dem Drucke sehr großer äußerer Hindernisse sehr langsam und schwer vorwärtsgekommen. Aber unter dem Einfluß unseres völligen

nedekliniĝa irado rekte antaŭen, niaj fortoj ĉiam pli kaj pli kreskis.

Nun ni atingis tian potencon, pri kiu multaj el ni antaŭ dek jaroj ne kuraĝis eĉ revii, kaj se ni marŝos en tia sama harmonio kiel ĝis nun, nenia forto en la mondo povos haltigi nian iradon, kaj ni plene atingos nian celon.

Ĉiuhore kreskas la nombro de niaj partianoj; ĉiutage pligrandiĝas la nombro de niaj grupoj. Nia literaturo kreskas tiel senhalte kaj rapide, ke multaj malgrandaj nacioj jam nun povas nin envii. La praktika uzado de nia lingvo fariĝas ĉiam pli kaj pli granda.

Dum ankoraŭ antaŭ ne longe oni tute silentis pri ni, kaj poste oni nin mokis, nun oni jam ĉie nin respektas kiel grandan potencon. Eĉ tiuj niaj principaj kontraŭuloj, kiuj antaŭ ne longe malŝate rigardis nin de alte, nun jam krias alarmon.

Nia lingvo mem konstante pli riĉiĝas kaj elastiĝas. Iom post iom konstante aperas novaj vortoj kaj formoj, unuj fortikiĝas, aliaj ĉesas esti uzataj. Ĉio fariĝas kviete, senskue kaj eĉ nerimarkeble. Nenie montriĝas ia diferenciĝado de nia lingvo laŭ la diversaj landoj, kaj ju pli spertaj fariĝas la aŭtoroj, des pli similĝas reciproke ilia uzado de nia lingvo, malgraŭ la granda malproksimeco de iliaj lokoj de loĝado.

Nenie rompiĝas aŭ difektiĝas la kontinueco inter la lingvo malnova kaj nova, kaj malgraŭ la fakto, ke nia lingvo forte disvolviĝas, ĉiu nova Esperantisto legas la verkojn de antaŭ dudek jaroj kun tia sama perfekta facileco, kiel Esperantisto tiutempa, kaj li eĉ ne rimarkas, ke tiuj verkoj estas skribitaj ne nun, sed en la unua, suĉinfana periodo de nia lingvo.

Nia afero regule kaj trankvile iras antaŭen. La tempo de la teoriaj juĝoj kaj de kliniĝado antaŭ ŝajnaj aŭtoritatoj jam

inneren Einklanges, und dadurch, daß wir stetig gerade aus und ohne abzuschwenken vorwärtsgeschritten, sind unsere Kräfte immer mehr angewachsen.

Nunmehr haben wir eine Macht erlangt, wie sie viele von uns vor zehn Jahren auch nicht einmal zu erträumen wagten und wenn wir in demselben guten Einvernehmen wie bis nun weitermarschieren, so wird keine Gewalt in der Welt unseren Gang aufhalten können und wir werden unser Ziel voll und ganz erreichen.

Stündlich wächst die Zahl unserer Anhänger; täglich vergrößert sich die Zahl unserer Gruppen. Unser Schrifttum wächst so unaufhaltsam und rasch, daß viele kleine Nationen uns schon jetzt darum beneiden können. Die praktische Anwendung unserer Sprache wird immer ausgedehnter.

Vor noch nicht langer Zeit schwieg man uns tot, später verspottete man uns und nun achtet man uns bereits überall als Großmacht! Sogar jene unserer grundsätzlichen Gegner, die uns noch vor kurzem geringschätzig von oben herab ansahen, lassen bereits den Alarmruf ertönen.

Unsere Sprache selbst wird immer reicher und schmiegsamer. Allmählich und beständig erscheinen neue Wörter und Formen; die einen befestigen sich, die anderen hören auf, gebraucht zu werden. Alles vollzieht sich ruhig ohne Erschütterung, ja sogar unmerklich. Nirgends zeigt sich irgend eine Unterschiedlichkeit unserer Sprache je nach den verschiedenen Ländern, und je erfahrener die Schriftsteller werden, desto mehr gleichen sie sich gegenseitig im Gebrauch unserer Sprache an und dies trotz der großen Entfernung ihrer Wohnorte.

Nirgends wird die organische Fortentwicklung von der alten zur neuen Sprache unterbrochen oder beeinträchtigt und ungeachtet der tatsächlich starken Entwicklung unserer Sprache liest jeder neue Esperantist die Werke von vor zwanzig Jahren mit derselben vollkommenen Leichtigkeit wie ein Esperantist jener Zeit und er merkt nicht einmal, daß jene Werke nicht jetzt, sondern in der allerersten Zeit, die man das Säuglingsalter unserer Sprache nennen könnte, geschrieben wurden.

Unsere Sache schreitet regelmäßig und ruhig vorwärts. Die Zeit der theoretischen Urteile und des Sichverneigens

de longe pasis. Se iu nun esprimas sian opinion aŭ konsilon pri Esperanto, oni jam ne demandas, ĉu li estas homo grandfama aŭ ne, — oni nur demandas, ĉu liaj konsiloj estas konformaj al la naturaj bezonoj kaj la natura irado de nia lingvo aŭ ne.

Se iu glornoma persono en plena nesciado de nia afero esprimas iun el tiuj sensecaĵoj, kiujn ni jam tiel ofte aŭdis, ekzemple, ke arta lingvo estas utopio, ke la Esperantistoj sin reciproke ne komprenas, k. t. p., aŭ se li, forgesante la nunan staton de Esperanto kaj la teruran ekzemplon de la Volapŭka akademio, postulas, ke ni rebaku la tutan lingvon laŭ lia teoria recepto, — tiam ni, Esperantistoj, indiferente ĉion aŭskultas kaj trankvile iras nian vojon.

Ne por fieri pri nia forteco mi diras ĉion ĉi tion: neniu el ni havas la rajton esti flera; ĉar nia forteco ne estas la merito de iu el ni aparte, sed ĝi estas nur la rezultato de multejara pacienca laborado de multo da personoj. Mi volis nur atentigi vin pri tio, ke en nia afero ĉio povas esti atingita nur per harmonio kaj konstanteco. Se nin ne gvidus fera konstanteco, nia lingvo jam de longe ne ekzistus, kaj la vortoj „lingvo internacia“ estus nun la plej granda mokataĵo por la mondo.

La longa kaj malfacila batalado nin hardis, kaj ne sole la voĉoj de apartaj personoj, sed eĉ la premo de ia granda potenco nun jam ne povus deklini la Esperantistaron de ĝia klara kaj rekta vojo. Kia do estas la kaŭzo, ke en la pasinta jaro en nia tendaro subite naskiĝis tia granda vento, kiu en la daŭro de momento minacis alporti al ni tiom da malbono? Kiu estis tiu ŝajne grandega forto, kiu por momento enportis tian neatenditan konfuzon en nian mezon?

Nun, kiam ĉio jam klariĝis, ni povas konfesi, ke ĝi ne estis ia eksterordinare granda potenco, ĝi estis simple kelkaj malmultaj personoj; sed la dangereco de ilia atako konsistis

vor scheinbaren Autoritäten ist schon längst vorüber. Wenn heute jemand seine Meinung oder seinen Rat über Esperanto ausdrückt, so fragt man nicht mehr, ob er ein Mann von großem Ruf sei oder nicht, — man fragt nur, ob seine Ratschläge den natürlichen Bedürfnissen und dem natürlichen Gang unserer Sprache entsprechen oder nicht.

Wenn der Träger eines berühmten Namens in völliger Unkenntnis unserer Sache irgend eine von den unsinnigen Reden vorbringt, wie wir sie schon so oft hörten, zum Beispiel, daß eine Kunstsprache eine Utopie sei, daß die Esperantisten sich gegenseitig nicht verstünden usw. oder wenn er in Vergessenheit des gegenwärtigen Standes des Esperanto und des schrecklichen Beispiels der Volapücker-Akademie fordert, daß wir die ganze Sprache nach seinem theoretischen Rezept umbacken mögen, — dann hören wir Esperantisten alles gleichmütig an und gehen ruhig unseres Weges.

Nicht aus Stolz auf unsere Stärke sage ich das alles. — Niemand von uns hat das Recht, stolz zu sein; denn unsere Stärke ist nicht das Verdienst irgend eines von uns im besondern, sondern sie ist nur das Ergebnis vieljähriger geduldiger Arbeit vieler Personen. Ich wollte Sie nur darauf aufmerksam machen, daß in unserer Sache alles nur durch Eintracht und Beständigkeit erreicht werden kann. Wenn nicht eiserne Standhaftigkeit uns leitete, so würde unsere Sprache schon längst nicht mehr bestehen und die Worte „zwischenvölkische Sprache“ wären jetzt das größte Gespött für die Welt.

Der lange und schwere Kampf hat uns abgehärtet und nicht nur die Stimmen einzelner, auch nicht einmal der Druck irgend einer großen Macht vermöchte es nunmehr die Esperantistenschaft von ihrem deutlich vorgezeichneten und geraden Weg abzubringen. Was ist also die Ursache, daß im verflossenen Jahre in unserem Lager plötzlich ein solcher Sturm entstand, der uns einen Augenblick lang so viel Übles zu bringen drohte? Welches war jene scheinbare Riesenmacht, die für einen Augenblick eine solch unerwartete Verwirrung in unsere Mitte hineintrug?

Jetzt, da sich bereits alles geklärt hat, können wir gestehen, daß es nicht irgend eine außergewöhnliche Macht war, es waren bloß einige wenige Personen; doch die Gefährlich-

en tio, ke tiu atako ne venis malkaŝe el ekstere, sed ĝi estis kaŝite preparita kaj tute neatendite aranĝita interne de nia tendaro.

Ĝi estas historio, pri kiu mi ne volas paroli. Nun mi volas nur diri jenon: Ni ĉiuj estas reprezentantoj de la ideo de lingvo internacia, ni faru kun ĝi, kion ni volas, sed ni agu honeste kaj ni memoru, ke pri niaj agoj la estonteco severe nin juĝos.

Memoru, ke Esperanto estas nenies propraĵo, ke la Esperantistoj havas plenan rajton fari kun ĝi ĉion, kion ili volas, se ili nur faros ĝin singarde, lojale kaj interkonsente.

Nur por gardi nian lingvon kontraŭ anarĥio de la flanko de apartaj personoj, nia lingvo havas sian plej senpartie elektitan kaj el plej kompetentaj personoj konsistantan kaj konsistentan Lingvan Komitaton, kiu, dependante de neniu mastro, havas plenan rajton kaj plenan povon esplori kaj prezenti al la sankcio de la Esperantistaro ĉion, kion ĝi volos.

La Bulonja Deklaracio malpermesas nur, ke apartaj personoj rompu la lingvon arbitre, ĝi estas kreita nur, por gardi la ekstreme necesan kontinuecon en nia lingvo. Se iu el vi trovas, ke ni devas fari tion aŭ alian, prezentu vian deziron al la Lingva Komitato.

Se tiu Komitato ŝajnos al vi tro konservativa, tiam memoru, ke ĝi ekzistas ne por la plenumado de diversaj personaj kapricoj, sed por la gardado de la interesoj de la tuta Esperantistaro; ke pli bone estas, ke la Komitato faru tro malmulte, ol ke ĝi facilanime faru ian paŝon, kiu povus malutili al nia tuta afero.

Ĉar vi ĉiuj konfesas, ke la esenco de nia lingvo estas ĝusta kaj oni povas disputi nur pri detaloj, tial ĉio bona kaj ĉio efektive necesa povas facile esti farata en ĝi per vojo lojala, en harmonio kaj paco.

La personoj, kiuj volas altrudi al la tuta Esperantistaro siajn dezirojn, diras ordinare, ke ili havas la plej bonajn

keit ihres Angriffes bestand darin, daß dieser Angriff nicht offen und von außen kam, sondern daß er heimlich im Innern unseres Lagers vorbereitet und ganz unerwartet veranstaltet wurde.

Es ist eine Geschichte, über die ich nicht sprechen will. Ich will jetzt nur folgendes sagen: Wir alle sind Vertreter der Idee einer zwischenvölkischen Sprache; machen wir damit was wir wollen, aber handeln wir ehrlich und gedenken wir, daß für unsere Handlungen die künftige Zeit strenge mit uns ins Gericht gehen wird.

Gedenken Sie, daß Esperanto niemandes Eigentum ist, daß die Esperantisten das volle Recht haben, damit zu machen, was sie nur wollen, wenn sie es nur vorsichtig, rechtschaffen und einverständlich tun.

Nur um unsere Sprache vor Anarchie seitens einzelner Personen zu bewahren, hat sie ihren auf die unparteiischste Art gewählten Sprachausschuß, der aus den Sachkundigsten besteht und auch in Zukunft bestehen soll, der, von keinem Gebieter abhängig, das volle Recht und die volle Macht hat, alles was er will, zu prüfen und der Genehmigung der Esperantistenschaft vorzulegen.

Die Boulogner Erklärung verbietet nur, daß einzelne die Sprache willkürlich zertrümmern; sie wurde einzig und allein dazu geschaffen, um die äußerst notwendige Fortentwicklung unserer Sprache zu schützen. Wenn irgend einer von Ihnen findet, daß wir das eine oder das andere tun sollen, dann legen Sie Ihren Wunsch dem Sprachausschusse vor.

Wenn Ihnen dieser Ausschuß allzu konservativ erscheint, dann erinnern Sie sich, daß er nicht dazu da ist, um verschiedene persönliche Launen zu befriedigen, sondern um die Interessen der ganzen Esperantistenschaft zu wahren; daß der Ausschuß lieber zu wenig tun möge, als daß er leichtsinnig einen Schritt tue, der unserer ganzen Sache schaden könnte.

Denn Sie alle geben zu, daß das Wesen unserer Sprache richtig ist und daß man nur über Einzelheiten streiten kann; deshalb kann alles Gute und alles wirklich Notwendige auf rechtschaffenem Wege, im Einvernehmen und in Frieden getan werden.

Diejenigen, welche der ganzen Esperantistenschaft ihre Wünsche aufdrängen wollen, sagen gewöhnlich, daß sie die

? *Zuführung, Patroliert*

ideojn, kiujn la plimulto da Esperantistoj certe aprobus, sed iaj ĉefoj ne volas ilin aŭskulti kaj ne permesas al ili, prezenti siajn ideojn por esplorado. Tio estas ne vera.

Vi scias, ke laŭ la nova ordo, kiun per komuna voĉdonado akceptis por si nia Lingva Komitato, ĉiu homo ne sole havas la rajton prezenti al la Komitato siajn proponojn, sed se la propono havas eĉ nur plej malgrandan ŝajnon de seriozeco, se inter la cent membroj de la Komitato la propono akiris por si eĉ nur la aprobon de kvin personoj, tio jam sufiĉas, ke la Lingva Komitato estu devigata esplori tiun proponon. Vi vidas sekve, ke neniu povas plendi, ke oni lin ne aŭskultas aŭ ke iaj ĉefoj prezentas al voĉdonado nur tion, kion ili deziras.

Se in diras al vi, ke oni devas ĉion krude rompi, se oni per ĉiuj fortoj kaj per ĉiuj eblaj rimedoj penas malkontentigi vin; se de la vojo de severa unueco, de tiu sola vojo, kiu povas konduki nin al nia celo, oni penas forlogi vin, — tiam gardu vin! tiam sciu, ke tio kondukas al malordigo de ĉio, kion multaj miloj da personoj atingis por la granda ĉiuhoma ideo per multejara pacienca laborado.

Mi finis. Pardonu al mi la malagrablan temon, kiun mi elektis. Ĝi estas la unua kaj espereble ankaŭ la lasta fojo en la historio de niaj kongresoj. Kaj nun ni ĉion forgesu; ni komencu la grandan feston, por kiu ni ĉiuj kunvenis el la diversaj landoj de la mondo; ni ĝoje pasigu nian grandan ĉiujaran semajnon de la pure homara festo.

Ni memoru pri tio, ke niaj kongresoj estas ekzercanta kaj edukanta antaŭparolo por la historio de la estonta interfratigita homaro. Por ni estas gravaj ne iaj bagatelaj eksteraj detalaĵoj de nia lingvo, sed ĝia esenco, ĝia ideo kaj

allerbesten Einfälle haben, Einfälle, welche die Mehrzahl der Esperantisten gewiß billigen würde, aber gewisse Anführer wollen sie nicht anhören und erlauben ihnen nicht, ihre Ideen zur Prüfung vorzulegen. Das ist nicht wahr.

Sie wissen, daß nach der neuen Ordnung, welche unser Sprachausschuß zufolge gemeinsamer Abstimmung für sich angenommen hat, nicht nur jeder das Recht hat, dem Ausschusse seine Vorschläge vorzulegen, sondern daß, wenn der Vorschlag auch nur den kleinsten Anschein von Ernsthaftigkeit hat, wenn er sich unter den hundert Ausschußmitgliedern auch nur die Billigung von fünf Personen errungen hat, dies schon genügt, um den Sprachausschuß zur Prüfung dieses Vorschlages zu verhalten. Sie sehen demnach, daß sich niemand beklagen kann, daß man ihn nicht anhöre oder daß irgend welche Führer nur das zur Abstimmung bringen, was sie wünschen.

Wenn Ihnen jemand sagt, daß man alles in roher Weise zertrümmern solle, wenn man mit aller Macht und mit allen möglichen Mitteln sich bemüht, Sie unzufrieden zu machen; wenn man sich anstrengt, Sie vom Wege strenger Einigkeit, jenem einzigen Wege, der uns zu unserem Ziele führen kann, wegzulocken, — dann mögen Sie sich in Acht nehmen! Dann mögen Sie wissen, daß dies dazu führt, all das über den Haufen zu werfen, was viele Tausende von Menschen durch vieljährige geduldige Arbeit für die große Menschheitsidee erreicht haben.

Ich bin zu Ende. Verzeihen Sie mir das unerfreuliche Thema, das ich wählte. Es ist das erste und hoffentlich auch das letzte Mal in der Geschichte unserer Kongresse. Und nun lassen Sie uns all das vergessen; lassen Sie uns das große Fest beginnen, um dessentwillen wir alle aus den verschiedenen Ländern der Welt zusammengekommen sind: lassen Sie uns die Woche unseres alljährlich wiederkehrenden, ausschließlich der Menschheit geweihten Festes fröhlich verbringen.

Gedenken wir, daß unsere Kongresse ein der Übung und der Erziehung dienendes Vorwort zur Geschichte der verbrüdeten Menschheit der Zukunft bilden. Für uns sind nicht irgend welche nebensächliche äußerliche Einzelheiten unserer

celo, tial ni antaŭ ĉio devas zorgi pri ĝia seninterrompa viva do, pri ĝia senhalta kreskado.

Granda estas la diferenco inter homo-infano kaj homoviro; granda eble estos la diferenco inter la nuna Esperanto kaj la evoluciinta Esperanto de post multaj jarcentoj; sed dank' al nia diligenta gardado la lingvo fortike vivos, malgraŭ ĉiuj atencoj, ĝia spirito fortiĝos, ĝia celo estos atingita, kaj niaj nepoj benos nian paciencon.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Kvina Kongreso Esperantista en Barcelona, la 6^{an} de septembro 1909. *)

Karaj samideanoj kaj amikoj!

Ĉiufoje kiam komenciĝas nova interkongresa jaro, ĉiu Esperantisto, kiu antaŭvidas por si iom da libera tempo kaj povas ŝpari iom da mono, komencas prepariĝadi al la estonta kongreso Esperantista, al la plej proksima granda komuna festo de la popolo Esperantista.

Amikoj, kiujn ligas la sama ideo, la samaj aspiroj kaj esperoj, kortuŝite diris al si reciproke „ĝis la revido“, kaj kun ĝojo ili atendas tiun revidon.

Kiel reciproke sin amantaj gefratoj, kiuj nur de tempo al tempo povas kuniĝi en la domo de siaj gepatroj, tiel la Esperantistoj sopire atendas tiun momenton, kiam ili povos renkontiĝi en la centro de Esperantujo, ame saluti sin reciproke,

*) La Va kongreso, de la 5^a ĝis la 11^a de septembro 1909 en Barcelona (Hispanujo). Ĉirkaŭ 1300 partoprenantoj. Prezidis Pujolà y Valles. Deziresprimo pri fondo de Internacia Konsilantaro, por zorgi pri la financaj rimedoj de niaj oficialaj institucioj. Krom la ĝeneralaj okazis 15 fakaj kunsidoj. 4 ŝtatoj oficiale reprezentitaj. Protektoro: la Hispana reĝo. Teatraĵo: Mistero de Doloro (Gual). Floraj ludoj. Ekskursoj al monto Tibidabo, Montserrat, Valencia.

Sprache wichtig, sondern ihr Wesen, ihre Idee, ihr Ziel; deshalb sollen wir vor allem für ihr ungestörtes Leben, für ihr unaufhaltsames Wachstum sorgen.

Groß ist der Unterschied zwischen Kind und Mann; groß wird vielleicht der Unterschied zwischen dem jetzigen Esperanto und dem Esperanto nach seiner Entwicklung in vielen Jahrhunderten sein; allein dank unserer eifrigen Wacht wird die Sprache trotz aller Anschläge unerschüttert fortleben; ihr Geist wird erstarren, ihr Ziel wird erreicht werden und unsere Enkel werden unsere Geduld segnen.

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Fünften Kongresses in Barcelona am 6. September 1909*).

Liebe Gesinnungsgenossen und Freunde!

Jedesmal, wenn ein neues Jahr zwischen zwei Kongressen anfängt, beginnt jeder Esperantist, der etwas freie Zeit für sich voraussieht und ein wenig Geld ersparen kann, sich auf den künftigen Esperantistenkongress, auf das nächste gemeinsame Fest des Esperantistenvolkes vorzubereiten.

Freunde, welche durch dieselbe Idee, dieselben Bestrebungen und Hoffnungen verbunden sind, hatten einander gerührten Herzens ein „Auf Wiedersehen“ zugerufen und mit Freude erwarten sie dieses Wiedersehen.

Wie sich liebende Geschwister, die nur von Zeit zu Zeit im Hause ihrer Eltern zusammenkommen können, so erwarten die Esperantisten sehnsüchtig den Augenblick, wo sie wieder im Mittelpunkt des Esperantoreiches zusammentreffen, sich

*) Der 5. Kongreß, vom 5. bis 11. September 1909 in Barcelona (Spanien). Ungefähr 1300 Teilnehmer. Den Vorsitz führte Pujulà y Valles. Entschließung betreffs Gründung eines internationalen Beirates, der für die Geldmittel der esperantistischen offiziellen Einrichtungen zu sorgen hätte. Außer den allgemeinen fanden 15 Fachsitzungen statt. Vier Staaten offiziell vertreten. Ehrenschatz: der König von Spanien. Theaterstücke: Das Mysterium des Schmerzes (Gual). „Blumenspiele“. Ausflüge nach dem Berge Tibidabo, nach Montserrat, Valencia.

varme premi al si la manojn kaj diri al si: „ni vivas, ni honeste laboris en la daŭro de la jaro, ni gardis honeste la honoron de nia domo, ni povas kun pura konscienco partopreni en la komuna festo de nia familio“.

Sed dum ĉiu el vi prepariĝas al nia komuna festo kun koro tute ĝoja, mi faras tion saman ĉiam kun koro iom peza, ĉar en niaj kongresoj la sorto donis al mi rolon, kvankam tre flatan, tamen samtempe ankaŭ tre ŝarĝan: mi estas devigata akceptadi honorojn, kiuj apartenas ne al mi.

Prave aŭ malprave la mondo vidas en mi ĉiam la naturan reprezentanton de la anaro Esperantista, la simbolon de la Esperantismo, de la Esperantista lojaleco kaj unueco; kaj ĉar la homoj ne povas esprimi siajn sentojn al io abstrakta, tial ĉiuj esprimoj de simpatio kaj entuziasmo por la Esperantismo direktiĝas sub mia adreso.

Ekzistas tamen personoj, kiuj tion ne komprenas aŭ ne volas kompreni; ili enbias la flagon pro la honoroj, kiuj estas farataj al ĝi; ili vidas en mi personon, kiu kvazaŭ ludas la rolon de ia reĝo. Jen estas la kaŭzo, pro kiu mi ĉiam kun peza koro veturas al niaj kongresoj. Forte, tre forte mi dezirus forrifuzi mian por mi tro turmentan rolon, kaj stari ne antaŭ vi, sed inter vi; sed la afero ne dependas de mia volo, ĝi depehdas de diversaj cirkonstancoj, antaŭ kiuj mi devas min klini, se mi ne volas malutili al nia movado.

Tial ankaŭ hodiaŭ mi staras antaŭ vi kiel simbolo de via afero kaj de via unueco, kiel via konkreta reprezentanto; mi akceptas ĉion, kio estas destinata por vi, kaj mi ĉion fidele transdonas al vi, popolo Esperantista.

En ĉi tiu mia rolo de via reprezentanto, mi antaŭ ĉio atentigas vin pri la granda honoro, kiun faris al ni lia reĝa moŝto la reĝo Alfonso XIII^a, afable akceptinte la honoran prezidantecon de nia kongreso. Mi esprimas en via nomo nian plej respektan dankon al lia reĝa moŝto. La reĝo Alfonso XIII^a longe vivu!

liebevoll begrüßen, einander warm die Hände drücken und zu einander sagen können: „Wir leben, wir haben das Jahr hindurch ehrlich gearbeitet, wir haben rechtschaffen die Ehre unseres Hauses gehütet, wir können mit reinem Gewissen an dem gemeinsamen Feste unserer Familie teilnehmen.“

Allein während jeder von Ihnen sich auf unser gemeinsames Fest mit durchaus frohem Herzen vorbereitet, tue ich dasselbe stets etwas schweren Herzens, denn das Los hat mir eine zwar sehr schmeichelhafte, aber gleichzeitig sehr drückende Rolle bei unseren Kongressen zugeteilt; ich bin nämlich gezwungen, fortwährend Ehren anzunehmen, die nicht mir zukommen.

Mit Recht oder mit Unrecht sieht die Welt in mir immer den natürlichen Vertreter der Esperantistengemeinde, das Sinnbild des Esperantismus, der esperantistischen Treue und Einigkeit; und weil die Menschen ihre Gefühle nicht etwas Abstraktem gegenüber äußern können, deshalb richten sich alle Ausdrücke der Neigung und der Begeisterung für den Esperantismus an mich.

Es gibt jedoch Leute, die das nicht verstehen oder nicht verstehen wollen; sie neiden der Flagge die ihr geleisteten Ehrenbezeugungen; sie sehen in mir einen, der gewissermaßen die Rolle eines Königs spielt. Das ist der Grund, weshalb ich immer schweren Herzens zu unseren Kongressen fahre. Gerne, sehr gerne möchte ich die für mich nur allzuquälende Rolle zurückweisen und nicht vor Ihnen, sondern mitten unter Ihnen stehen; allein dies ist eine Sache, die nicht von meinem Willen abhängt, sie hängt von verschiedenen Umständen ab, vor denen ich mich beugen muß, wenn ich unserer Bewegung nicht schaden will.

Deshalb stehe ich auch heute vor Ihnen als Sinnbild Ihrer Sache und Ihrer Einigkeit, als Ihr greifbarer Vertreter; ich übernehme alles, was für dich, Esperantistenvolk, bestimmt ist und ich gebe alles getreulich an dich weiter.

In dieser meiner Rolle Ihres Vertreters, mache ich Sie vor allem auf die große Ehre aufmerksam, die uns Seine Majestät, König Alfons XIII. erwiesen hat, indem er gütigst den Ehrenvorsitz unseres Kongresses übernahm. Ich drücke Seiner Königlichen Majestät in Ihrem Namen unseren ehrfurchtvollsten Dank aus. Lang lebe König Alfons XIII.!

Mi atentigas vin pri la granda simpatio, kiun montris al nia afero la registoj de tiu lando, en kiu ni nun troviĝas; ne sole ĉiuj ministroj prenis sur sin la patronecon de nia kongreso, sed la registaro de la lando en sia propra nomo per siaj ambasadoroj oficiale invitis la registarojn de aliaj landoj, ke ili sendu delegitojn al nia kongreso. Por ĉi tiu granda kaj tre grava servo mi esprimas en via nomo plej varman dankon al la registaro de la Hispana regno.

Vi scias, kiel energie kaj zorge la loka organiza komitato laboris por belega kaj plej fruktoporta preparado de nia nuna kongreso. Vi scias, ke ili ne perdis la kuraĝon, eĉ malgraŭ la malfeliĉaj Barcelonaj okazintaĵoj, kiuj ĉiun el ni devigis pensi, ke la kongreso en Barcelono estas jam absolute nefarebla. Parton de tio, kion la komitato faris, vi jam vidis, la ceteran parton vi vidos dum la kongreso mem kaj en la postkongresaj tagoj.

Al ĉi tiu multe laborinta komitato, kaj precipe al ĝia kara prezidanto, mi esprimas en la nomo de ni ĉiuj nian plej koran dankon.

Vi vidis, kian eksterordinare honoran kaj simpatiplenan akcepton preparis por ni la urbo Barcelono. Vi scias, ke nur apartaj, neantaŭviditaj cirkonstancoj malhelpis la urbon, montri kun plena entuziasmo kaj en sia plena amplekso sian grandan estimon, sian plej vivan simpatian al vi, popolo Esperantista, al via penado kaj laborado, al via celo kaj espero. En via nomo mi esprimas al la urbo nian plej profundan kaj sinceran dankon.

En la ĝisnunaj kongresoj mi havis ion por diri al vi, tial ĉe la malfermo de la kongreso mi parolis longe; hodiaŭ mi havas nenion gravan por diri, tial mi parolos mallonge. Vi scias, kia estas nia celo; vi scias, kia estas la sola vojo, per kiu ni povas atingi tiun celon; ni marŝu do antaŭen diligente kaj harmonie.

Ich weise auf die große Teilnahme hin, welche die Regierenden des Landes, in dem wir uns jetzt befinden, unserer Sache bezeigt haben; nicht nur, daß sämtliche Minister dieses Landes den Schutz unseres Kongresses übernommen haben, die Regierung des Landes hat auch in ihrem eigenen Namen und durch ihre Gesandten die Regierungen anderer Länder eingeladen, Abgeordnete zu unserem Kongreß zu entsenden. Für diesen großen und sehr wichtigen Dienst drücke ich in Ihrem Namen der Regierung des Spanischen Reiches den wärmsten Dank aus.

Sie wissen, wie tatkräftig und sorgfältig der hiesige Organisationsausschuß für eine prächtige und äußerst fruchtbare Vorbereitung unseres jetzigen Kongresses gearbeitet hat. Sie wissen, daß seine Mitglieder nicht den Mut verloren haben, auch trotz der unglückseligen Barcelonaer Ereignisse, die jeden von uns denken ließen, daß der Kongreß in Barcelona absolut nicht mehr durchführbar sei. Einen Teil von dem, was der Ausschuß leistete, haben Sie bereits gesehen, das übrige werden Sie während des Kongresses selbst und in den Tagen des Nachkongresses sehen.

Diesem Ausschuß, der so viel gearbeitet hat, und insbesondere seinem lieben Vorsitzenden drücke ich in unser aller Namen unseren herzlichsten Dank aus.

Sie sehen, welch ungemein ehrenden und teilnahmevollen Empfang uns die Stadt Barcelona bereitet hat. Sie wissen, daß nur besondere, unvorhergesehene Umstände die Stadt verhindert haben, dir Esperantistenvolk, deinem Mühen und deiner Arbeit, deinem Ziele und deinen Hoffnungen ihre große Achtung und lebhafteste Neigung mit voller Begeisterung und in ihrem vollen Umfange zu zeigen. Ich drücke der Stadt in deinem Namen unseren tiefstempfundenen und aufrichtigen Dank aus.

Auf den bisherigen Kongressen hatte ich Ihnen etwas zu sagen und so fiel meine Rede bei der Eröffnung des Kongresses lang aus; heute habe ich Ihnen nichts Wichtiges zu sagen und darum werde ich mich kurz fassen.

Sie wissen, wie unser Ziel beschaffen ist; sie wissen, welches der einzige Weg ist, auf dem wir dieses Ziel erreichen können; marschieren wir also fleißig und einträchtig vorwärts.

Se ni demandos nin, kion ni faris en la ĵus finiĝinta interkongresa jaro, ni povos respondi: „Ni same vivis, ni kreskis, ni fortiĝis en ĉiuj rilatoj.“ Kian grandan signifon tio havas, tion povas kompreni nur tiuj, kiuj komprenas la tutan gravecon kaj malfacilecon de nia afero, kaj kiuj mem laboris por ĝi. Kiel en la jaroj pasintaj, tiel ankaŭ en la jaro ĵus finiĝinta, multaj el vi laboris por nia komuna afero kun granda fervoro kaj sindoneco; al ili la Esperantistaro esprimas sian koran dankon.

Sed dum la Kongreso, ni ne sole rakontos al ni reciproke pri la laboroj faritaj, ni devos plenumi ankaŭ kelkajn laborojn komunajn, kiuj postulas komunan interkonsiliĝon kaj interkonsenton.

Ni komencu en feliĉa horo niajn kongresajn laborojn kaj festojn, al la unuaj ni penu doni la plej bonan sukceson, en la duaj ni ĉerpu kuraĝon kaj forton por la laboroj de la jaro venonta.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Sesa Kongreso Esperantista en
Washington, la 15^{an} de aŭgusto 1910. *)

Lando de libereco, lando de estonteco, mi vin salutas!
Lando, pri kiu revis kaj nun ankoraŭ revas multaj suferantoj kaj senkulpaj persekutatoj, mi vin salutas! Regno de homoj, kiu apartenas ne al tiu aŭ alia gento aŭ eklezio, sed al ĉiuj siaj honestaj floj, mi klinas min antaŭ vi, kaj mi estas feliĉa,

*) La VI^a kongreso, de la 14^a ĝis la 20^a de aŭgusto 1910 en Washington (Usono). Partoprenis 357 personoj. Prezidis J. J. Barrett. Internacia Konsilantaro definitive fondita. Krom la ĝeneralaj okazis 11 fakaj kunsidoj. 16 ŝtatoj oficiale reprezentitaj. Diservoj. Teatraĵo: Kiel plaĉas al vi (Shakespeare). Vespera akceptado en la palaco de la paco. Pilkludo „Baseball“. Ekskursoj sur Potomak, al Mt. Vernon.

Wenn wir uns fragen, was wir in dem eben abgelaufenen Jahre zwischen den beiden letzten Kongressen getan haben, so können wir antworten: „Wie bisher lebten wir, wuchsen wir, kräftigten uns in jeder Hinsicht.“ Welch große Bedeutung dies hat, das können nur diejenigen verstehen, welche die ganze Wichtigkeit und die ganze Schwierigkeit unserer Sache erfassen und welche selbst für sie gearbeitet haben. Wie in den früheren Jahren, so haben auch in dem eben verflissenen viele von Ihnen mit großem Eifer und großer Hingabe gearbeitet; ihnen drückt die Esperantistenschaft ihren herzlichen Dank aus.

Allein, während des Kongresses werden wir einander nicht nur von geleisteter Arbeit erzählen, wir werden auch einige gemeinsame Arbeiten auszuführen haben, welche eine gemeinsame Beratung und gegenseitiges Einverständnis erfordern.

Mögen wir denn zu glücklicher Stunde unsere Kongreßarbeiten und Festlichkeiten beginnen; bemühen wir uns, den ersteren den besten Erfolg zu verschaffen, aus den letzteren lassen Sie uns Mut und Kraft schöpfen für die Arbeiten des kommenden Jahres.

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Sechsten Kongresses in Washington am 15. August 1910 *).

Land der Freiheit, Land der Zukunft, ich begrüße dich!
Land, von dem viele Leidende und unschuldig Verfolgte träumten und noch heute träumen, ich grüße dich! Reich von Menschen, das nicht einem oder dem andern Volksstamm, nicht einer oder der anderen Kirche angehört, sondern allen

*) Der 6. Kongreß, vom 14. bis 20. August 1910 in Washington (U.S.A.). Es nahmen 357 Personen teil. Den Vorsitz führte J. J. Barret. Der internationale Beirat endgültig gegründet. Außer den allgemeinen fanden 11 Fachsitzungen statt. 16 Staaten waren offiziell vertreten. Gottesdienste. Theaterstücke: Wie es euch gefällt (Shakespeare). Abendempfang im Friedenspalast. Ballspiel „Baseball“. Ausflüge auf dem Potomac, nach ~~St. Vernon.~~

Δ de Henry George.

ke la sorto permesis al mi, vin vidi kaj spiri almenaŭ dum kelka tempo vian liberan, de neniu monopoligitan aeron. *parol.*

30 jaroj post, progreso kaj malriĉeco "Δ"

Saluton al vi, Usono, plej potenca reprezentanto de la nova mondo. Ni, filoj de la malnova kaj maljuna kontinento, venis al vi kiel gastoj; sed ne vidama turismo enŝipigis nin, ne la espero de ia komerca akiro pelis nin al via bordo: ni venis, por alporti al vi novan senton kaj novan ideon, ni venis, por alporti novan kuraĝon al tiuj niaj samideanoj kaj samidealanoj, kiuj ĝis nun laboris inter vi kaj kies vortoj pri ia nova popolo eble ŝajnis al vi tro fabelaj.

Peco de tiu miksdevena kaj tamen lingve kaj kore unuigita popolo nun staras antaŭ vi reale kaj vivante. Rigardu nin, aŭskultu nin, kaj konvinkigu, ke ni ne estas fabelo.

Ni estas diversgentanoj, kaj tamen ni sentas nin kiel samgentanoj, ĉar ni komprenas nin kiel samgentanoj, havante nenian bezonon humiligi aŭ fremdlingve balbutigi unu la alian.

Ni esperas, ke dank' al nia laborado pli aŭ malpli frue la tuta mondo similigos al ni kaj fariĝos unu granda homa gento, konsistanta el diversaj familioj, interne apartlingvaj kaj apartmoraj, sed ekstere samlingvaj kaj sammoraj.

Al tiu nia laborado, kiu celas krei iom post iom unuigitan, sekve fortigitan kaj spirite altigitan homaron, ni nun invitas vin, filoj de Usono. Kaj ni esperas, ke nia voko ne restos vana, sed ĝi baldaŭ eĉe resonos en ĉiuj anguloj de via lando kaj tra tuta via kontinento.

Nur tre malmultaj el ni povis veni en vian landon, ĉar ni, Esperantistoj, ne estas homoj riĉaj; de nia nuna kongreso ni

seinen rechtschaffenen Söhnen, ich neige mich vor dir und bin glücklich, daß es mir vom Schicksal gegönnt ist, dich zu sehen und wenigstens eine Zeitlang deine freie, von niemand monopolisierte Luft zu atmen.

Gruß euch, Vereinigte Staaten, mächtigste Vertreter der Neuen Welt. Wir Söhne des alten und gealterten Erdteiles sind als Gäste zu euch gekommen; aber nicht schaulustiger Reisesport schiffte uns ein, nicht die Hoffnung auf irgend einen Handelsgewinn trieb uns an eure Küste; wir sind gekommen, um euch eine neue Empfindung, eine neue Idee zuzuführen, wir sind gekommen, um neuen Mut zuzuführen, jenen unserer Gesinnungsgenossen und Anhänger des gleichen Ideals, die bisher unter euren Bewohnern arbeiteten und deren Reden von einem neuen Volk euch vielleicht allzu märchenhaft erschienen.

Ein Stück von diesem Volke, das gemischter Herkunft und dennoch der Sprache und dem Herzen nach vereinigt ist, steht nun wirklich und lebendig vor Ihnen. Betrachten Sie uns, hören Sie uns zu und überzeugen Sie sich, daß wir nicht dem Fabelreiche angehören.

Wir sind verschiedener Abstammung und doch fühlen wir uns als Stammesgenossen, weil wir uns wie solche verstehen, weil wir in keiner Weise das Bedürfnis haben, eines das andere zu demütigen oder zum Stottern in einer fremden Sprache zu veranlassen.

Wir hoffen, daß dank unserer Arbeit früher oder später die ganze Welt uns gleichen und zu einer einzigen großen Menschensippe werden wird, die aus verschiedenen nach innen verschiedensprachigen und verschiedenen Bräuchen huldigenden Familien bestehen, welche nach außen jedoch dieselbe Sprache und dieselben Sitten haben.

Zu dieser unserer Arbeit, welche darauf abzielt, nach und nach eine geeinigte, folglich gestärkte und geistig emporgehobene Menschheit zu schaffen, laden wir Sie, Söhne der Vereinigten Staaten, nun ein. Und wir hoffen, daß unser Ruf nicht vergeblich bleiben, sondern bald in allen Ecken Ihres Landes und durch Ihren ganzen Erdteil widerhallen wird.

Nur sehr wenige von uns konnten in Ihr Land kommen, denn wir Esperantisten sind keine reichen Leute. Wir können

sekve ne povas atendi gravajn decidojn, kiuj havus signifon por la tuta Esperantistaro.

Ni venis al vi, Usonanoj, precipe por pasigi en via mezo kaj antaŭ viaj okuloj unu semajnon de nia Esperantista vivo, por montri al vi almenaŭ malgrandan pecon de tiu vivo, por alporti al vi semon; kaj ni esperas, ke post nia foriro tiu semo potence ĝermos kaj kreskos, kaj en via lando nia afero baldaŭ havos siajn plej fervorajn kaj plej gravajn apostolojn.

En via lando, Usonaj samideanoj, nia afero estas ankoraŭ tro juna, kaj multaj el vi ne ellaboris al si ankoraŭ tute klaran juĝon pri ĝi; tial permesu, ke mi almenaŭ iom esploru antaŭ vi la vojon, kiun ni iras.

Kion celas la Esperantista movado? Ĝi celas atingi reciprokman komprenadon inter ĉiuj homoj kaj popoloj. Por kio ni bezonas tian reciprokman komprenadon? Kiaj estas la sekvoj, kiujn ni atendas de ĝi? Kial ni deziras, ke ĝi estu nepre sur fundamento neŭtrala? Kial ni tiel persiste laboras por ĝi? Kia estas la spirito, kiu nin ĉiujn ligas inter ni?

Pri ĉio ĉi tio mi jam multe parolis, kaj mi ne volas nun ripeti miajn vortojn, des pli, ke ĉiu el vi post kelka meditado facile mem trovos la respondojn. Antaŭ vi, praktikaj Amerikanoj, mi volas analizi alian demandon, nome: ĉu ni kun nia laborado staras sur vojo tute certa, aŭ ĉu ni povas timi, ke iam nia tuta laborado montriĝos vana? Nur plena konscio pri la irota vojo donas al la marŝantoj sufiĉe da energio, por kontraŭbatali ĉiujn malfacilaĵojn, kiuj troviĝas sur la vojo.

La celo, por kiu ni laboras, povas esti atingita per du vojoj: aŭ per laborado de homoj privataj, t. e. de la popolaj amasoj, aŭ per dekreto de la registaroj. Plej kredeble nia afero estos atingita per la vojo unua, ĉar al tia afero, kiel nia, la registaroj venas kun sia sankcio kaj helpo ordinare nur tiam, kiam ĉio estas jam tute preta.

daher von unserem gegenwärtigen Kongresse keine gewichtigen Beschlüsse erwarten, welche für die ganze Esperantisten-schaft von Bedeutung wären.

Wir kamen zu Ihnen, Bürger der Vereinigten Staaten, vor allem, um in Ihrer Mitte und vor Ihren Augen eine Woche unseres Esperantistenlebens zu verbringen, um Ihnen wenigstens einen kleinen Ausschnitt dieses Lebens zu zeigen, um einen Samen zu Ihnen zu tragen; und wir hoffen, daß, wenn wir gegangen, dieser Same mächtig keimen und wachsen wird und daß unsere Sache in Ihrem Lande bald die eifrigsten und bedeutendsten Apostel haben wird.

In Ihrem Land, Gesinnungsgenossen der Vereinigten Staaten, ist unsere Sache noch zu jung und viele von Ihnen haben sich noch kein ganz klares Bild darüber herausgearbeitet; gestatten Sie daher, daß ich vor Ihnen den Weg, welchen wir gehen, wenigstens einigermaßen prüfe.

Was bezweckt die esperantistische Bewegung? Sie bezweckt ein gegenseitiges Verstehen unter allen Menschen und Völkern. Wozu bedürfen wir eines solchen gegenseitigen Verstehens? Welches sind die Folgen, die wir uns davon erwarten? Warum wünschen wir, daß es unbedingt auf neutraler Grundlage beruhe? Warum arbeiten wir so beharrlich dafür? Welches ist der Geist, der uns alle untereinander verbindet?

Über all das habe ich schon viel gesprochen und ich will jetzt meine Worte nicht wiederholen, um so mehr, als jeder von Ihnen nach einiger Überlegung mit Leichtigkeit die Antworten selbst finden wird. Vor Ihnen, den praktischen Amerikanern, will ich eine andere Frage zergliedern, nämlich die: Steht unsere Arbeit auf ganz sicherer Bahn oder haben wir zu befürchten, daß sich dereinst unsere Arbeit als vergeblich erweisen wird? Nur das volle Sichbewußtsein des zu gehenden Weges verleiht den Marschierenden ein hinreichendes Maß von Tatkraft, um gegen all die Schwierigkeiten anzukämpfen, die sich auf ihrem Wege finden.

Der Zweck, für den wir arbeiten, kann auf zwei Wegen erreicht werden: entweder durch die Arbeit von Privatpersonen, das heißt der Volksmassen oder durch einen Beschluß der Regierungen. Am wahrscheinlichsten ist es, daß unsere Sache auf dem ersten Wege erreicht werden wird, denn zu einer Sache, wie der unseren, kommen die Regierungen mit

Kia devas esti la karaktero de la unua vojo, pri tio neniu povas dubi; pri afero, kies tuta esenco kaj vivo estas bazita sur interkonsento, ĉiu komprenas tre bone, ke laborado de amasoj povas ĝin konduki al celo nur tiam, se ĉiuj laboras unuanime. En tia afero, se ĝi per si mem montriĝis vivipova, konkordo estas la plej certa garantio de senduba sukceso, malkonkordo signifas la morton.

Tion komprenas tre bone niaj samideanoj, kaj tial ili kun indigno forpuŝas ĉiu, kiu volas delogi ilin de la komuna vojo.

Sed iufoje en la kapo de tiu aŭ alia samideano aperas la sekvanta demando: kio estos la sekvo, se la solvon de la internacilingva problemo volos iam preni sur sin ia granda *forto*, kontraŭ kiu ni ĉiuj estas tro senfortaj, ekzemple la registaroj de la mondo? Ĉu ni devas timi, ke ili eble elektos alian solvon, ol ni elektis, kaj tiamaniere nia tuta laborado fariĝos vana?

Por trovi klaran respondon al tiu demando, ni prezentu al ni, ke la registaroj de la mondo aŭ iaj aliaj grandaj kaj influaj potencoj starigis aŭtoritatan komitaton, kiu devas decidi, kia lingvo devas fariĝi internacia.

En la artikolo „Esenco kaj estonteco“, kiun multaj el vi legis en la „Fundamenta Krestomatio“, mi analizis tiun demandon detale, kaj mi montris tute klare tion, pri kio en la nuna tempo jam neniu esploranto dubas, nome, ke tia komitato, pri kiu mi parolis, neniel povus elekti ian lingvon nacian, nek ian lingvon mortintan, nek ian lingvon kun plene elpensita vortaro, sed ĝi devus nepre elekti nur aŭ Esperanton en ĝia nuna formo, aŭ Esperanton iom ŝanĝitan.

Se la komitato kontraŭ ĉiuj postuloj de la prudento volus

ihrer Genehmigung und Hilfe gewöhnlich erst dann, wenn alles schon ganz fertig ist.

Darüber, wie dieser erste Weg beschaffen sein soll, kann wohl niemand im Zweifel sein; wenn es um eine Sache geht, deren ganzes Wesen und Bestand auf gegenseitiges Einverständnis gestellt ist, begreift jeder sehr gut, daß eine Arbeit von Massen nur dann zum Ziele führen kann, wenn alle einmütig an der Arbeit sind. In einer solchen Sache ist, wenn sie an und für sich ihre Lebensfähigkeit erwiesen hat, Eintracht die sicherste Gewähr eines zweifellosen Erfolges, Uneinigkeit bedeutet da den Tod.

Das verstehen unsere Gesinnungsgenossen sehr gut und deshalb weisen sie mit Entrüstung jeden ab, der sie von dem gemeinsamen Wege weglocken will.

Manchmal jedoch taucht in dem Kopfe des einen oder des anderen Gesinnungsgenossen die folgende Frage auf: Was wäre die Folge, wenn einmal irgend eine große Macht die Lösung des zwischenvölkischen Sprachproblems auf sich nehmen wollte, eine Macht, gegen die wir alle zu schwach sind, zum Beispiel die Regierungen der Welt? Haben wir zu befürchten, daß diese vielleicht eine andere als die von uns gewählte Lösung wählen würden und daß auf diese Art unsere ganze Arbeit vergeblich wäre?

Um eine klare Antwort auf diese Frage zu finden, stellen wir uns vor, daß die Regierungen der Welt oder irgendwelche andere große und einflußreiche Mächte einen bevollmächtigten Ausschuß aufgestellt hätten, der nun zu entscheiden hat, was für eine Sprache international werden soll.

In der Abhandlung „Wesen und Zukunft“, die viele von Ihnen in der „Grundlegenden Chrestomathie“ gelesen haben, zergliederte ich diese Frage genau und zeigte klar und deutlich das auf, worüber heutzutage kein Erforscher der Frage mehr im Zweifel ist, nämlich, daß ein Ausschuß wie der, von dem ich sprach, keinesfalls irgendeine völkische Sprache, noch eine tote Sprache, noch eine Sprache mit völlig ausgedachtem Wortschatz wählen könnte, daß er vielmehr unbedingt entweder Esperanto in seiner jetzigen Form oder ein etwas abgeändertes Esperanto wählen müßte.

Wenn der Ausschuß entgegen allen Geboten der Vernunft

fari ian alian decidon, ĝia decido restus nur decido papera kaj praktike absolute senvalora.

Nun ni rigardu, kia estas la sola maniero, en kiu la komitato povus solvi la lastan alternativon.

Plej nature kaj plej kredeble estas, ke la komitatoj rezonados simple en la sekvanta maniero: „Ekzistas lingvo artefarita, kiu montriĝis tute vivipova, bonege funkcias, bonege sin tenas jam multe da jaroj, kreis grandan literaturon, ellaboris sian spiriton kaj vivon, k. t. p.; sekve anstataŭ fari tute senbezone kaj sencele riskajn novajn eksperimentojn, ni simple akceptu tion, kio jam ekzistas; ni donu al ĝi la aŭtoritatan apogon de la registaroj, kiujn ni reprezentas, kaj tiam la tuta eterna problemo estos tuj plene solvita, kaj de morgaŭ la tuta civilizita homaro reciproke sin komprenos“.

Tia, mi ripetas, estas la plej natura decido, kiun ni povas atendi de la registare elektota komitato. Sed ni supozu, ke la komitato trovos, ke diversaj ŝanĝoj en Esperanto estas efektive necesaj. Kiel do ĝi agos?

Antaŭ ĉio ĝi sin demandos, ĉu ĝi estas sufiĉe forta, por altrudi sian teorion volon al tiuj multaj miloj da homoj, kiuj ĝis nun estis la solaj laborantoj en la afero.

La esperantistoj laboris dum longa vico da jaroj, multe laboris, multe oferis kaj kun tre granda malfacileco fine akiris tion, kio dum multaj miljaroj ŝajnis neakirebla kaj kio, unu fojon perdita, neniam plu reakiriĝus, ĉar la mondo perdis la tutan konfidon al la internacilingva ideo.

Sekve ĉiu prudenta komitato dirus al si: „Ni devas esti tre singardaj, por ke, anstataŭ akceli la aferon, ni ĝin ne pereigu por ĉiam“.

irgend eine andere Entscheidung treffen wollte, so würde diese nur auf dem Papier und praktisch durchaus wertlos bleiben.

Schauen wir nun, wie es mit der einzigen Art steht, auf welche der Ausschuß die Frage der letzten Zwangswahl lösen könnte.

Am natürlichsten und wahrscheinlichsten ist, daß die Ausschußmitglieder einfach auf die folgende Weise zu ihren Schlüssen gelangen werden: „Es gibt bereits eine künstliche Sprache, die sich als durchaus lebensfähig erwiesen hat, vorzügliche Dienste leistet, sich seit vielen Jahren glänzend bewährt, ein großes Schrifttum geschaffen hat, seinen Geist und sein Leben ausgearbeitet hat usw.; folglich, anstatt uns ganz ohne Notwendigkeit und ohne jeden Zweck auf gewagte neue Experimente einzulassen, übernehmen wir einfach das, was bereits vorhanden ist; geben wir ihm die maßgebende Unterstützung der Regierungen, welche wir vertreten, und dann wird das ganze urewige Problem sofort und vollständig gelöst sein und von morgen an wird die gesamte gesittete Menschheit sich untereinander verstehen.“

Solcherart ist, ich wiederhole es, der natürlichste Beschluß, den wir von einem, von den Regierungen zu wählenden Ausschusse erwarten können. Setzen wir jedoch den Fall, der Ausschuß fände, daß verschiedene Abänderungen an Esperanto wirklich sehr notwendig seien. Wie wird er denn vorgehen?

Vor allem wird er sich fragen, ob er stark genug sei, um seinen theoretischen Willen jenen vielen Tausenden von Menschen aufzudrängen, die bisher als die einzigen in der Sache gearbeitet haben.

Die Esperantisten haben eine lange Reihe von Jahren hindurch gearbeitet, viel gearbeitet, viel geopfert und unter großen Schwierigkeiten schließlich das erreicht, was viele Jahrtausende hindurch unerreichbar schien und was, einmal verloren, nie wiederzuerlangen wäre, denn die Welt würde ihr ganzes Vertrauen in die Idee einer zwischenvölkischen Sprache verlieren.

Folglich würde jeder vernünftige Ausschuß sich sagen: „Wir müssen sehr vorsichtig sein, damit wir die Sache, anstatt sie zu fördern, nicht für immer verderben.“

Se la komitato scius, ke ĝin elektis ekzemple nur ia unu tre malgranda kaj malgrava landeto, ke la elekto estis nur tute senvalora formalajo, ke la elektintoj tute sin ne interesas pri la afero kaj ne havas eĉ la plej malgrandan intencon ĝin subteni, nek la forton por tio, tiam prudentaj komitatoj nur simple esprimus sian opinion kaj dezirojn pri diversaj farindaj ŝanĝoj en Esperanto kaj lasus la akceptadon aŭ neakceptadon al la decido de la Esperantistoj mem, sed neniam komencus konkuradon kontraŭ la Esperantistaro; ĉar ili komprenus, ke morale tio estus nur peko kontraŭ la internacilingva ideo kaj praktike ĝi pli aŭ malpli frue kondukus nur al flasko.

Nun ni supozu, ke por la decido de la demando pri lingvo internacia estas kreita komitato, kiu havas forton ne fikcia n sed efektiva n kaj grandan.

Antaŭe mi jam montris, ke se tia komitato ne volos, ke ĝia decido restu praktike absolute senvalora, ĝi povos preni nur aŭ Esperanton, aŭ ion tre similan al Esperanto.

Mi diris jam, ke plej kredeble ĝi akceptos simple Esperanton en ĝia nuna formo. Sed ni supozu, ke ĝi tion ne volos fari; kiel do ĝi agos?

krei

Ĉar ĝi komprenos tre bone, ke por laŭvivipovan lingvon, tute ne sufiĉas esti instruita homo kaj diri al si „mi kreos“; ke oni ne povas tion fari laŭ mendo en la daŭro de kelke da semajnoj; ke tio postulas tre longan, fervoran, sindoneman, amoplenan laboradon, elprovadon, trasentadon, k. t. p.; kaj ĉar ĝi scios, ke ekzistas jam lingvo, super kiu multe da homoj tre longe laboris, kiu havas multejaran historion kaj tutan vivon, ke tiu lingvo bonege funkcias, kaj nur malmultaj punktoj povas en ĝi esti disputeblaj: tial estas tute kompreneble, ke se la komitato traktos sian taskon serioze, ĝi ne riskos preni sur sin mem la kreadon de tute nova lingvo, nek prenos alian lingvan projekton, kiun la vivo ankoraŭ ne sufiĉe elprovis, ne komencos tute senbezzone,

Wenn der Ausschuß beispielsweise wüßte, daß ihn nur ein sehr kleines und unbedeutendes Ländchen gewählt hatte, daß diese Wahl nur eine ganz wertlose Formsache gewesen ist, daß ihre damaligen Wähler sich für die Sache gar nicht interessieren, und auch nicht die geringste Absicht haben, sie zu unterstützen, noch die Macht dazu, dann würden vernünftige Ausschußmitglieder bloß ihre Meinung und ihre Wünsche bezüglich verschiedener an Esperanto vorzunehmender Abänderungen äußern und die Annahme oder Nichtannahme der Entscheidung den Esperantisten selbst überlassen, niemals aber in einen Wettbewerb gegen die Esperantistenschaft eintreten, denn sie würden begreifen, daß dies in moralischer Hinsicht nichts als eine Sünde gegen die Idee einer zwischenvölkischen Sprache wäre, praktisch aber früher oder später nur zu einem schmachvollen Mißerfolg führen würde.

Nun setzen wir den Fall, daß zur Entscheidung der Frage betreffs einer zwischenvölkischen Sprache ein Ausschuß gewählt würde, der nicht eine eingebil dete, sondern eine wirkliche und große Macht besäße.

Schon vorher zeigte ich, daß wenn ein solcher Ausschuß nicht will, daß sein Beschluß praktisch gänzlich wertlos bleibe, er nur nach Esperanto oder etwas sehr Ähnlichem greifen können wird.

Ich sagte bereits, daß er am wahrscheinlichsten einfach Esperanto in seiner jetzigen Form annehmen werde. Nehmen wir aber an, daß er dies nicht tun wolle; wie wird er denn handeln?

Da er sehr gut verstehen wird, daß, um eine lebensfähige Sprache zu schaffen, es nicht genügt, ein gelehrter Mann zu sein und sich zu sagen „ich werde schaffen“; daß man dies nicht auf Bestellung und im Laufe einiger Wochen tun kann; daß dies eines sehr langen eifrigen, hingebenden, liebevollen Arbeitens, Erprobens, Durchführens usw. bedarf; und da er wissen wird, daß bereits eine Sprache vorhanden ist, an der viele Menschen sehr lange arbeiteten, die auf eine vieljährige Geschichte und ein ganzes Leben zurückblickt, daß diese Sprache vorzügliche Dienste leistet und daß nur wenige Punkte in ihr strittig sein können; darum ist es ganz begreiflich, daß wenn der Ausschuß seine Aufgabe ernsthaft behandelt, er es nicht wagen wird, die Erschaffung einer ganz

sekve neprudente bataladon kontraŭ tiuj, kiuj ĝis nun laboris en la afero, sed ĝi prenos Esperanton kaj faros en ĝi tiujn ŝanĝojn, kiujn ĝi trovos necesaj.

Al kiu la komitato komisius la faradon de la ŝanĝoj? En la tempo prepara, kiam estus necese esplori principe la demandon, kiam lingvon oni devas elekti, la komitato povus komisi la laboron al kiu ajn, zorgante nur, ke la elektitoj estu homoj prudentaj kaj senpartiaj kaj komprenu la tutan respondecon, kiun ili prenas sur sin.

Sed kiam la lingvo estus jam elektita kaj oni decidus fari en ĝi ŝanĝojn, kun kiu oni konsiliĝus pri tiu laborado? La plej simpla prudento kaj la plej simpla komprenado de sciencaj metodoj diras, ke pri tia laboro oni devus konsiliĝi ne kun personoj, kiuj konas la lingvon de ekstere, sed antaŭ ĉio kun personoj, kiuj plej bone konas la lingvon interne, kiuj plej multe laboris por ĝi, plej multe praktike ĝin uzis kaj sekve havas en ĝi plej grandan sperton kaj plej bone konas ĝiajn mankojn efektivajn.

Ĉiu komprenas tre bone, ke fari ŝanĝojn en iu lingvo, gvidante sin nur per ekstera ŝajno kaj ne konsiliĝinte kun personoj, kiuj plej bone konas tiun lingvon, estus tia infanaĵo, kiun certe nenia komitato povus fari, se ĝi traktus sian taskon serioze kaj ne estus sugestiata de personoj, kiuj havas ian kaŝitan celon.

Kaj se la komitatoj decidus fari ŝanĝojn en Esperanto, kion ili povos ŝanĝi? Se ili ekzemple volos diri, „tiu vorto estas prenita el lingvo, kiun parolas cent milionoj, tial ni elĵetu ĝin kaj prenu vorton el lingvo, kiun parolas cent dudek milionoj“, aŭ se ili dirus, „al ni ne plaĉas la praktike tute bona vorto „estas“, ni preferas „esas“, k. t. p., tio estas ja

neuen Sprache selbst auf sich zu nehmen, noch nach einem anderen Sprachprojekt zu greifen, welches das Leben noch nicht genug erprobt hat, daß er nicht ganz unnötiger- und daher unvernünftigerweise einen Kampf gegen diejenigen beginnen wird, die bis nun in der Sache arbeiteten, daß er vielmehr Esperanto nehmen und an ihm jene Änderungen vornehmen wird, die er notwendig findet.

Wen wird der Ausschuß mit der Vornahme der Änderungen beauftragen? In der Zeit der Vorbereitung, wo es nötig sein wird, hauptsächlich die Frage zu untersuchen, welche Sprache man wählen soll, könnte der Ausschuß die Arbeit wem immer übertragen, wobei er nur dafür zu sorgen hätte, daß die Gewählten vernünftige und unparteiische Menschen sein und die ganze Verantwortlichkeit erfassen mögen, die sie auf sich nehmen.

Doch wenn die Sprache bereits gewählt wäre und man sich entschieden hätte, Änderungen daran vorzunehmen, mit wem würde man sich dann über diese Arbeit beraten? Die einfachste Vernunft und das einfachste Verständnis für wissenschaftliche Methoden sagt, daß man sich über eine solche Arbeit nicht mit Personen beraten dürfe, welche die Sprache nur von außen kennen, sondern vor allem mit solchen, welche am besten die Sprache von innen kennen, die am meisten dafür gearbeitet, sie am meisten praktisch verwendet haben und daher die meiste Erfahrung darin besitzen und am besten ihre wirkliche Unzulänglichkeiten kennen.

Jeder versteht sehr wohl, daß Änderungen an irgend einer Sprache vorzunehmen, indem man sich nur vom äußeren Scheine leiten läßt und ohne daß man sich vorher mit Personen beraten hat, welche diese Sprache am besten kennen, eine derartige Kinderei wäre, daß sicherlich kein Ausschuß sie begehen könnte, vorausgesetzt, daß er seine Aufgabe ernsthaft behandeln würde und nicht von Leuten beeinflusst wäre, die irgend einen versteckten Zweck im Auge haben.

Und falls die Ausschußmitglieder beschließen sollten, Abänderungen an Esperanto vorzunehmen, was würden sie daran ändern können? Wenn sie zum Beispiel sagen wollten: „Dieses Wort ist aus einer Sprache genommen, welche hundert Millionen sprechen, verwerfen wir es daher und nehmen wir eines aus einer Sprache, die hundertzwanzig Millionen

simpla infanaĵo, kiun seriozaj homoj certe ne permesus al si, ĉar ili komprenus, ke en lingvo, kiu havas jam multejaran vivon, ŝanĝi grandan amason da vortoj pro simpla kaprico, pro ia pure teoria kaj praktike absolute senvalora motivo estus sensecaĵo.

Memorante, ke oni atendas de ili ne ian teorian filologian amuziĝon, sed laboron praktikan, ili kompreneble ŝanĝus nur tiujn vortojn aŭ formojn, kiuj montriĝis kiel malbonaj per si mem, malbonaj absolute, grave maloportunaj por la uzantoj de la lingvo.

Sed se vi trarigardos ĉiujn kritikojn, kiuj estis faritaj kontraŭ Esperanto en la daŭro de dudektri jaroj — kaj Esperanton ja kritikis jam multaj miloj da homoj, kaj certe neniu eĉ plej malgranda el ĝiaj mankoj restis kaŝita —, vi trovos, ke la grandega plimulto el tiuj kritikoj estas simple personaj kapricoj.

La nombro de tiuj ŝanĝaj proponoj, kiuj efektive povus havi ian praktikan valoron, estas tiel malgranda, ke ili ĉiuj kune okupus ne pli ol unu malgrandan folieton, kiun ĉiu povus ellerni en duonhoro; sed eĉ inter tiuj tre malmultaj supozeblaj ŝanĝoj la plej gravaj estas nur plibonigo ŝajna, sed en efektiveco ili post pli matura pripenso montriĝus eble nur kiel malplibonigo.

Tiel ekzemple la forigo de la supersignoj kaj de la akuzativo, kion mi antaŭ dek ses jaroj proponis, por liberiĝi de la turmentantoj kaj faciligi la propagandon, kaj kion postulas la plimulto de la reformistoj, tiu ŝanĝo en la nuna tempo, kaj tiom pli antaŭ la okuloj de registare starigota kaj sekve forton havanta komitato, devas aperi kiel tute ne akceptebla; ĉar ĝi prezentus kripligon de la interna valoro de la lingvo, por plaĉi al ĝiaj eksteraj rigardantoj, forigon de necesaj gravaj sonoj el la lingvo kaj de libera vortordo kaj klareco por... ke la presistoj ne bezonu elspezi kelke da

sprechen“ oder wenn sie sagen würden: „Uns gefällt das praktisch ganz gute Wort ‚estas‘ nicht; wir ziehen ‚esas‘ vor“ u. dgl. m., so wäre das doch eine bloße Kinderei, die sich ernste Menschen sicherlich nicht erlauben würden, denn sie würden begreifen, daß in einer Sprache von vieljährigem Bestand aus bloßer Laune, aus irgend einem rein theoretischen und praktisch ganz wertlosen Beweggrund eine große Masse von Wörtern zu ändern, ein Unsinn wäre.

Eingedenk dessen, daß man von ihnen nicht etwa eine theoretische sprachwissenschaftliche Spielerei, sondern praktische Arbeit erwartet, würden sie natürlich nur jene Wörter und Formen ändern, die sich als schlecht an sich, und zwar als unbedingt schlecht, als ernstlich unbequem für die Gebraucher der Sprache erwiesen haben.

Allein, wenn Sie sämtliche Kritiken durchsehen, die an Esperanto durch dreiundzwanzig Jahre vorgenommen wurden — und Esperanto ist ja schon von vielen Tausenden beurteilt worden und es ist sicherlich auch nicht der geringfügigste seiner Fehler verborgen geblieben —, so werden Sie finden, daß die erdrückende Mehrzahl von diesen Kritiken einfach persönliche Launen sind.

Die Zahl jener Änderungsvorschläge, welche tatsächlich irgend einen praktischen Wert haben könnten, ist so gering, daß sie alle miteinander nicht mehr als ein kleines Blättchen einnehmen würden, das jeder in einer halben Stunde erlernen könnte; doch auch unter diesen sehr wenigen vermutlichen Abänderungen wären die wichtigsten nur eine scheinbare Verbesserung, in Wirklichkeit würden sie sich nach reiflicher Überlegung nur als Verschlechterung herausstellen.

So zum Beispiel die Abschaffung der Überzeichen und des Wenfalles, die ich vor sechzehn Jahren vorschlug, um mich von den Quälern zu befreien und die Werbetätigkeit zu erleichtern und welche die Mehrzahl der Neuerer fordert; diese Änderung muß in der gegenwärtigen Zeit als ganz unannehmbar erscheinen und dies um so mehr in den Augen eines von Regierungswegen aufzustellenden und daher mit Machtvollkommenheit ausgestatteten Ausschusses; denn eine solche würde nur eine Verkrüppelung des inneren Wertes der Sprache vorstellen, damit diese denen gefalle, die sie von

spesmiĵoj *) kaj la komencantoj ne havu kelkan malfacilaĵon.

Se vi prenos ian artikolon Esperantan, prezentitan de niaj kontraŭuloj, por senkreditigi Esperanton, vi preskaŭ ĉiam trovos nur unu aferon: grandan amasigon de la plurala finiĝo „j“; tiu malfeliĉa „j“, kiun neniu tamen kuraĝas kritiki en la bela greka lingvo, estas la kvintesenco de ĉiuj teruraĵoj, kiujn niaj kontraŭuloj montras en Esperanto!

Unuvorte, ĉiu el vi povas facile konvinkiĝi, ke se iam registare starigota komitato decidus fari ŝanĝojn en Esperanto kaj se tiu komitato traktos sian taskon serioze, ĝi povos ŝanĝi en Esperanto nur tre, tre malmulte; la postkomitata Esperanto restos tute la sama lingvo, kiel la Esperanto antaŭkomitata, nur eble kelkaj nunaj formoj fariĝos arĥaismoj kaj cedos sian lokon al pli oportunaj formoj, neniel rompante la kontinuecon de la lingvo kaj neniel ruinigante la valoron de tio, kion ni ĝis nun akiris.

Tio estas ne nia pia deziro, sed tion plene certigas al ni simpla logiko kaj prudento, kontraŭ kiu certe nenia serioza komitato volos peki, se ĝi ne volos, ke ĝiaj laboroj restu absolute sen ia praktika rezultato.

Nun mi resumos ĉion, kion mi diris. Logika esploro de la afero montras al ni, ke:

1. Lingvo internacia ne povas esti alia ol Esperanto.
2. La evoluado de la lingvo fariĝos plej kredeble nur per tiu sama natura vojo, per kiu ĝi fariĝis en ĉiu alia lingvo, t. e. per la senrompa vojo de neologismoj kaj arĥaismoj.

*) Spesmilo estas la nomo de teoria internacia mon-unuo en la valoro de proksimume du germanaj markoj.

außen betrachten, eine Abschaffung notwendiger, wichtiger Laute aus der Sprache sowie der freien Wortstellung und Deutlichkeit damit . . . die Buchdrucker nicht einige Spesmille*) auszugeben brauchen und den Anfängern eine kleine Schwierigkeit erspart bleibe.

Wenn Sie irgend einen Artikel über Esperanto nehmen, der von unseren Gegnern vorgebracht wurde, um das Ansehen des Esperanto herabzusetzen, werden Sie fast immer nur eine Sache finden: die große Anhäufung der Mehrzahlendung „j“; dieses unglückselige „j“, das jedoch niemand an der schönen griechischen Sprache zu kritisieren wagt, das ist der Inbegriff aller Greuel, die unsere Gegner an Esperanto aufzeigen!

Mit einem Worte, jeder von Ihnen kann sich davon überzeugen, daß, falls jemals ein von Regierung wegen aufzustellender Ausschuß sich zu Änderungen in Esperanto entschließt und dieser Ausschuß seine Aufgabe ernsthaft behandelt, er nur sehr, sehr wenig an Esperanto ändern können wird; das Esperanto nach Gründung des Ausschusses wird ganz die nämliche Sprache bleiben wie das Esperanto vor Gründung des Ausschusses, nur daß vielleicht einige von den jetzigen Formen veralten und ihren Platz gelegeneren Formen abtreten werden, womit in keiner Weise die Einheitlichkeit der Sprache leiden oder keinesfalls der Wert dessen, was wir bis nun erreicht haben, zerstört würde.

Das ist nicht ein frommer Wunsch von uns, sondern das sichert uns voll und ganz die einfache Logik und Vernunft zu, gegen die gewiß kein ernst zu nehmender Ausschuß wird sündigen wollen, wenn er nicht will, daß seine Arbeiten unbedingt ohne jedes praktische Ergebnis bleiben.

Nun werde ich alles von mir Gesagte zusammenfassen. Eine logische Untersuchung der Sache zeigt uns:

1. Zwischenvölkische Sprache kann keine andere als Esperanto sein.

2. Die Entwicklung der Sprache wird am wahrscheinlichsten auf demselben natürlichen Wege vor sich gehen, wie es bei jeder anderen Sprache geschehen ist, das heißt auf dem

*) Spesmilo ist der Name einer theoretischen internationalen Geldeinheit im Werte von ungefähr zwei deutsche Mark.

3. Se iam aperos la neceso, fari en Esperanto ian ŝanĝon, tion povas fari nur aŭ la Esperantistoj mem, per komuna interkonsento, aŭ ia grandega forto, sed nepre en plena interkonsento kun la tuta Esperantistaro.

4. Se iam la Esperantistoj mem aŭ ia granda ekstera forto decidus fari en Esperanto iajn ŝanĝojn, tiuj ŝanĝoj povas esti nur ekstreme malgrandaj; neniam rompos la kontinuecon kun tio, kion ni ĝis nun havis kaj neniam senvalorigos tion, kion ni ĝis nun faris, faras aŭ poste faros.

Tio estas la sole ebla natura irado de la aferoj. Ĉiu, kiu volos kontraŭbatali tiun naturan iradon, nur perdos senbezone siajn fortojn. La Esperantaj radikoj de la arbo internacilingva jam tiel profunde penetris en la teron de la vivo, ke ne povas jam ĉiu deziranto ŝanĝi la radikojn aŭ ŝovi la arbon laŭ sia bontrovo.

Karaj kongresanoj! Ĉio, kion mi diris, ne estas ia aŭtora memfido, ĉar mi plene konsentas kaj konfesas malkaŝe, ke, por ŝanĝi ion en la natura irado de la internacilingva afero, mi estas tiel same senpova, kiel ĉin alia persono.

Mi defendas fervore nian nunan vojon nur tial, ke la nerefuteblaj leĝoj de la logiko diras al mi, ke tio estas la sola vojo, kiu kun plena certeco alkondukos nin al nia celo.

Kiu ajn volus ŝanĝi la naturan iradon de la internacilingva afero — tute egale, ĉu li estas malamiko de Esperanto aŭ ĝia plej flama amiko, ĉu li estas senfamulo aŭ eminentulo, ĉu li agas per vortoj aŭ per mono kaj ruzaĵoj, ĉu li estas plej fanatika konservemulo aŭ plej facilanima eksperimentisto de novaĵoj, ĉu li estas plej pura idealisto aŭ plej profitama egoisto, ĉu li bruas kaj malbenas aŭ kaŝite laboras sub la

ununterbrochenen Wege der Neubildungen und der Ausscheidung der veralteten Formen.

3. Wenn sich je die Notwendigkeit zeigen sollte, an Esperanto irgend eine Veränderung vorzunehmen, so können dies nur die Esperantisten selbst, und zwar im allgemeinen gegenseitigen Einvernehmen tun oder aber irgend eine gewaltige Macht, jedoch unbedingt in vollem Einverständnis mit der gesamten Esperantistenschaft.

4. Wenn jemals die Esperantisten selbst oder irgend eine große äußere Macht beschließen sollte, an Esperanto irgendwelche Veränderungen vorzunehmen, so können dies nur äußerst geringfügige sein; niemals werden sie den Zusammenhang mit dem, was wir bis nun hatten, unterbrechen, niemals das, was wir bis nun geschaffen haben, was wir jetzt schaffen oder später schaffen werden, entwerten.

Das ist der einzig mögliche natürliche Gang der Dinge. Jeder, der gegen diesen natürlichen Gang ankämpfen will, wird nur unnötigerweise seine Kräfte vergeuden. Die esperantischen Wurzeln des Baumes der zwischenvölkischen Sprache sind bereits so tief in die Erde des Lebens eingedrungen, daß nicht mehr jeder, der es wünscht, die Wurzeln ändern, oder den Baum nach seinem Gutdünken verschieben kann.

Liebe Kongreßteilnehmer! Aus allem von mir Gesagten spricht nicht etwa das Selbstvertrauen des Verfassers, denn ich gebe es uneingeschränkt zu und gestehe es offen, daß um etwas an dem natürlichen Gang der internationalen Sprachangelegenheit zu ändern, ich ebenso machtlos bin wie jede andere Person.

Ich verteidige unseren jetzigen Weg nur deshalb so eifrig, weil die unwiderlegbaren Gesetze der Logik mir sagen, daß dies der einzige Weg sei, der uns mit voller Gewißheit unserem Ziele zuführen werde.

Wer auch immer den natürlichen Gang der internationalen Sprachangelegenheit ändern möchte, ganz gleichgültig, ob er ein Feind des Esperanto ist, oder sein glühendster Freund, ob er ein Unbekannter oder eine hervorragende Größe ist, ob er mit Worten oder mit Geld und Listen arbeitet, ob er der fanatischste Anhänger des Althergebrachten ist oder in der leichtsinnigsten Weise Versuche mit Neuerungen macht, ob

tero — li neniam sukcesos; li povos nur krei kelktempan skismon kaj akiri la malĝojan gloron de malhelpanto kaj subfosanto, sed neniam li povos devigi ĉiujn amikojn de la internacilingva ideo, pro iaj sensignifaj bagateloj forĵeti tion, kion ili posedas, kio montriĝis plene vivipova, en kion estas jam enmetita tia multego da laboroj kaj da vivo kaj kio per natura vojo devas iom post iom konstante ensorbi novajn sukojn. Tion devas bone memori ĉiuj, kiuj laboras sur la kampo de lingvo internacia, kaj se ili tion ne memoros, la vivo mem donos al ili la necesan instruon.

Ni povas sekve labori trankvile; ni ne devas malĝoji, se nia laborado estas iafoje tre malfacila kaj sendanka; sur nia flanko estas ne sole la fajro de niaj sentoj, sur nia flanko estas ankaŭ la nerefuteblaj leĝoj de la logiko kaj prudento.

Pacience ni semu kaj semu, por ke niaj nepoj iam havu benitan rikolton. Al la Sesa Esperantista Kongreso, kiu sendube enĵetos multe da semoj en la teron Amerikan, mi eldiras mian koran saluton.

er der reinste Idealist oder der gewinnsüchtigste Egoist ist, ob er lärmt und flucht oder verstohlen unter der Erde wühlt — es wird ihm nie und nimmer gelingen; er wird höchstens eine zeitweilige Spaltung hervorrufen und den traurigen Ruhm eines Störenfriedes und Wühlers erwerben können, aber nie wird er alle Freunde der Idee einer zwischenvölkischen Sprache dazu zwingen können, daß sie um irgendwelcher unbedeutender Kleinlichkeiten willen das von sich werfen, was sie besitzen, was sich als völlig lebensfähig erwiesen hat, in das schon so eine Unmenge von Arbeit und Lebenskraft gelegt wurde und was auf natürlichem Wege nach und nach beständig neue Säfte aufsaugen muß. Dessen mögen diejenigen wohl eingedenk sein, die auf dem Gebiete der zwischenvölkischen Sprache arbeiten, und wenn sie es nicht tun werden, so wird ihnen das Leben selbst die nötige Lehre erteilen.

Wir können also ruhig arbeiten; wir dürfen nicht trauern, wenn unsere Arbeit manchmal sehr schwierig und undankbar ist; auf unserer Seite haben wir nicht nur das Feuer unserer Gefühle, auf unserer Seite haben wir auch die unwiderlegbaren Gesetze der Denklehre und Vernunft.

Laßt uns geduldig säen und immer wieder säen, damit unsere Enkel dereinst eine gesegnete Ernte haben. Und so entbiete ich denn dem Sechsten Esperantisten-Kongreß, der zweifelsohne viele Samen in die amerikanische Erde versenken wird, meinen herzlichen Gruß.

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Sepa Kongreso Esperantista en Antwerpen, la 21^{an} de aŭgusto 1911. *)

Kiel tradicia malfermanto de la kongresoj Esperantistaj, mi permesas al mi esprimi en la nomo de ĉiuj kongresanoj nian respektan kaj sinceran dankon al lia reĝa moŝto Alberto por la granda honoro, kiun li faris al nia afero, prenante sur sin la protektantecon super nia kongreso. Mi esperas, ke mi esprimos la deziron de ĉiuj kongresanoj, se mi proponos, ke ni sendu telegrafe nian diversgentan saluton al la regnestro de la lando, kies gastoj ni estas, kaj nian dankon al nia alta protektanto. Mi esprimas ankaŭ en la nomo de la kongresanoj nian koran dankon al la urbestro de Antverpeno, kiu afable donis al ni sian helpon kaj moralan apogon. Fine mi esprimas nian koran fratan dankon al tiuj niaj Belgaj samideanoj, kiuj tiel laboreme kaj zorge pretigis nian grandan feston.

Mi uzas ankaŭ la okazon de nia festo, por revoki en vian memoron la nomon de unu viro, kiu havas grandegajn meritojn en nia afero. La prelato Johann Martin Schleyer, kies nomon ĉiu el vi konas tre bone, la aŭtoro de Volapük,

*) La VII^a kongreso, de la 20^a ĝis la 27^a de aŭgusto 1911 en Antwerpen (Belgujo). Partoprenis 2107 personoj. Prezidis Van der Biest. Regularo pri Rajtigitaj Delegitoj akceptita, studkomisiono pri Internacia organizado de Esperanto decidita. Krom la ĝeneralaj okazis 14 fakaj kunsidoj. 14 ŝtatoj oficiale reprezentitaj. Diservoj protestantaj (Griethuysen, A. Rust, Soham) kaj katolikaj (abato Richardson, Parker). Teatraĵoj: Kaatje (Spaak), Devo de Reĝo (De Tière), Por kvietaj personoj (Van Driessche); Revuo de la Sepa (Jan). Ekskursoj sur Schelde, al Charleroi, Dinant, Liège, Spaa, Ostende, Brügge, Gent, Bruxelles. D-ro Zamenhof ricevis la ordenon de Isabella la Katolika.

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Siebenten Esperantisten-Kongresses
in Antwerpen am 21. August 1911*).

Als traditioneller Eröffner der Esperantistenkongresse erlaube ich mir im Namen aller Kongreßteilnehmer, Seiner königl. Majestät Albert, unseren ehrfurchtsvollen und aufrichtigen Dank für die Ehre auszudrücken, die er unserer Sache zuteil werden ließ, indem er unseren Kongreß unter seinen Schutz nahm. Ich hoffe, daß ich den Wunsch aller Kongreßteilnehmer ausdrücke, wenn ich vorschlage, daß wir telegraphisch den Gruß der verschiedenen hier vertretenen Volksstämme dem Herrscher des Landes senden, dessen Gäste wir sind und unseren Dank unserem hohen Schutzherrn. Auch der Stadtverwaltung von Antwerpen, die uns in zuvorkommender Weise ihre Hilfe und moralische Unterstützung angedeihen ließ, drücke ich im Namen der Kongreßteilnehmer unseren herzlichen Dank aus. Schließlich spreche ich unseren herzlichen brüderlichen Dank allen jenen unserer belgischen Gesinnungsgenossen aus, die unser großes Fest so fleißig und sorgsam vorbereitet haben.

Ich nehme weiters unser Fest zum Anlaß, um Ihnen den Namen eines Mannes ins Gedächtnis zu rufen, der sich um unsere Sache ungemein verdient gemacht hat. Der Prälat Johann Martin Schleyer, dessen Namen jeder von

*) Der 7. Kongreß, vom 20. bis 27. August 1911 in Antwerpen (Belgien). Es nahmen 2107 Personen teil. Den Vorsitz führte Van der Biest. Angenommen wurden die Satzungen für die „Bevollmächtigten (Esperanto-) Vertreter“, beschlossen eine Studienkommission für die internationale Organisation des Esperanto. Außer den allgemeinen fanden 14 Fachsitzungen statt. 14 Staaten waren offiziell vertreten. Protestantische Gottesdienste (Griethuysen, A. Rust, Soham) und katholische (Abt Richardson, Parker). Theaterstücke: Kaatje (Spaak), Königspflicht (De Tière), Für gelassene Leute (van Driessche), Rundschau des Siebenten Kongresses (Jan). Ausflüge auf der Schelde, nach Charleroi, Dinant, Liège, Spaa, Ostende, Brügge, Gent, Brüssel. Dr. Zamenhof erhielt den Orden Isabellas der Katholischen.

antaŭ nelonge festis la okdekjaran datrevenon de sia naskiĝo, kaj estus nepardoninde, se ni ne uzus la okazon de nia nuna ĝenerala kuneestado, por esprimi al li tiujn sentojn, kiujn ni ĉiuj havas por li.

Li estas la vera patro de la tuta internacilingva movado. Antaŭ li oni ankaŭ revis pri lingvo internacia, oni provis labori por ĝi; sed tio estis nur teoriaj skizoj, palaj senkorpaj fantomoj en la regiono de revoj. Li estis la unua, kiu diris al si: Por lingvo internacia mi volas ne revii, sed labori; dum ĉio ĉirkaŭe dormis, li estis la unua, kiu praktike kreis la internacilingvan movadon.

Volapük ne estis venkita de Esperanto, kiel multaj personoj pensas tute erare; ĝi pereis per si mem en tiu tempo, kiam la trankvile kaj senartifike laboranta Esperanto estis ankoraŭ tro malforta, por iun venki; ĝi pereis ne pro sia stranga sonado aŭ pro aliaj similaj kaŭzoj, ĉar al ĉio oni povas alkitimiĝi, kaj kio hieraŭ ŝajnis sovaĝa, tio morgaŭ aperas kiel io tute natura kaj bela; per longa kaj multespeca uzado eĉ la plej sovaĝa idiomo de la plej barbara gento iom post iom fariĝas riĉa, eleganta kaj oportuna lingvo.

Volapük pereis ĉefe pro unu grava eraro, kiun ĝi bedaŭrinde enhavis: absoluta manko de natura evoluipovo; kun ĉiu nova vorto aŭ formo la lingvo devis konstante dependi de la decidoj de unu persono aŭ de facile inter si malpaconta personaro.

Kiel sur bastono plantita en teron, novaj branĉoj kaj folioj ne povis nature kreski sur ĝi, sed devis esti konstante skulptataj kaj algluataj.

Ihnen sehr gut kennt, der Urheber des Volapük, feierte unlängst seinen achtzigsten Geburtstag, und es wäre unverzeihlich, wollten wir nicht die Gelegenheit, da wir jetzt in großer Zahl beisammen sind, dazu benützen, um ihm die Gefühle zum Ausdrucke zu bringen, die wir alle für ihn hegen.

Er ist der eigentliche Vater der ganzen Bewegung für eine zwischenvölkische Sprache. Auch vor ihm träumte man wohl von einer zwischenvölkischen Sprache, man versuchte dafür zu arbeiten; allein das waren nur theoretische Entwürfe, bleiche körperlose Geister im Reiche der Träume. Er war der erste, der sich sagte: „Nicht träumen, sondern arbeiten will ich für eine zwischenvölkische Sprache“; während alles ringsum schlief, war er der erste, der praktisch die Bewegung im Interesse einer internationalen Sprache schuf.

Volapük ist nicht, wie viele Leute ganz irrtümlich glauben, von Esperanto besiegt worden; es ist an sich selbst zugrunde gegangen und das zu einer Zeit, da das ruhig und ohne Ränke arbeitende Esperanto noch zu schwach war, um jemanden zu besiegen; es ging nicht wegen seines sonderbaren Klanges unter oder aus anderen ähnlichen Ursachen, denn an alles kann man sich gewöhnen, und was gestern rauh schien, das erscheint morgen als etwas ganz Natürliches und Schönes; durch langen und mannigfachen Gebrauch kann nach und nach selbst die rauheste Mundart des rohesten Volksstammes zu einer reichen, gefälligen und gut verwendbaren Sprache werden.

Volapük ging hauptsächlich an einem großen Fehler zugrunde, den es leider an sich hatte, nämlich den gänzlichen Mangel an natürlicher Entwicklungsfähigkeit; hinsichtlich jedes neuen Wortes oder jeder neuen Form mußte die Sprache beständig von den Entscheidungen einer Person oder einer Anzahl von Personen abhängen, die in der Zukunft leicht miteinander in Streit geraten würden.

Ebensowenig wie auf einem in die Erde gepflanzten Stock konnten hier neue Zweige und Blätter auf natürliche Weise auf dieser wachsen, sondern mußten beständig geschnitzt und angeklebt werden.

Se ne ekzistus tiu eraro, kiun korekti oni bedaŭrinde ne povis, Volapük neniam pereus kaj ni ĉiuj nun verŝajne parolus Volapüke. Sed tiu bedaŭrinda eraro, kiun kaŭzis ne manko de talento kaj de laboremeco, sed nur tro rapida publikigo de la lingvo, sen sufiĉe matura elprovado, — tiu eraro, kiu pereigis Volapükon, neniel malgrandigas la meritojn de ĝia aŭtoro, kiu la unua potence skuis la mondon por nia ideo; la grandaj meritoj de Schleyer en la internacilingva historio neniam malaperos.

Mi proponas al vi, ke okaze de la festo de Schleyer ni telegrafe sendu al li en la nomo de la tuta Esperantistaro nian koran gratulon, nian dankon por lia granda laboro kaj nian deziron, ke li vivu ankoraŭ longe kaj havu la konscion, ke la fruktoj de lia laboro neniam pereos.

Karaj amikoj! Mi staras hodiaŭ antaŭ vi ne esperinte. Ĉar dum la lasta tempo la stato de mia sano estis tro malbona, mi decidis ne veturi al la kongreso en ĉi tiu jaro. Tamen en la lasta momento mi devis ŝanĝi mian decidon, ĉar mi rimarkis, ke la projekto, kiun mi prezentis por diskutado dum la sepa kongreso, ne de ĉiuj estas ĝuste komprenita kaj eble bezonos klarigojn de mia flanko.

Tial ne miru, ke mi ne prepariĝis paroli antaŭ vi pri ia speciala temo, sed mi tuŝos nur per nemultaj vortoj tiun demandon, kies pridiskutadon dum la kongreso mi proponis al vi. Mi ne antaŭvenos vian decidon por aŭ kontraŭ la diskutota projekto, mi volas nur diri kelkajn ĝeneralajn vortojn, por instigi vin bone kaj senpartie prepariĝi por la venontaj diskutoj.

Ekzistas en nia afero demandoj, kiuj povas esti solvataj ne de iu aparta persono, ne de iu aparta nacia asocio, ne de iu aparta institucio, sed nur de la tuta Esperantistaro;

Wäre dieser Fehler nicht gewesen, der leider nicht gutzumachen war, dann wäre Volapük nie untergegangen und wir alle würden jetzt wahrscheinlich volapükisch sprechen. Allein dieser bedauerliche Irrtum, dessen Ursache nicht Mangel an Begabung und Fleiß waren, sondern nur die allzu rasche Veröffentlichung der Sprache, ohne vorherige, genügend reife Erprobung — dieser Irrtum, der den Untergang des Volapük verursachte, schmälert keineswegs die Verdienste seines Urhebers, der als erster die Welt für unsere Idee gewaltig aufrüttelte; die großen Verdienste Schleyers in der Geschichte der zwischenvölkischen Sprache werden niemals verloren gehen.

Ich schlage Ihnen vor, daß wir Schleyers Fest zum Anlasse nehmen, um ihm drahtlich im Namen der ganzen Esperantistenschaft unseren herzlichen Glückwunsch zu senden, unseren Dank für seine große Arbeit wie auch unseren Wunsch, daß er noch lange und in dem Bewußtsein leben möge, daß die Früchte seiner Arbeit niemals vergehen werden.

Liebe Freunde! Ich hatte mir nicht erhofft, heute vor Ihnen zu stehen. Da in der letzten Zeit mein Gesundheitszustand zu schlecht gewesen ist, hatte ich beschlossen, in diesem Jahre nicht zum Kongreß zu fahren. Im letzten Augenblicke jedoch mußte ich meinen Entschluß ändern, weil ich merkte, daß der Plan, welchen ich zur Besprechung während des Siebenten Kongresses einbrachte, nicht von allen richtig verstanden worden ist und vielleicht einiger Aufklärungen meinerseits bedürfen wird.

Wundern Sie sich daher nicht, daß ich mich nicht darauf vorbereitete, über irgendein besonderes Thema mit Ihnen zu sprechen, sondern nur mit wenigen Worten die Frage berühren werde, deren Erörterung während des Kongresses ich Ihnen vorschlug. Ich werde Ihrer Entscheidung für oder gegen den zu besprechenden Vorschlag nicht zuvorkommen, sondern nur einige allgemein gehaltene Worte sagen, um Sie zu einer guten und unparteiischen Vorbereitung auf die kommenden Erörterungen anzuregen.

Es gibt in unserer Sache Fragen, die nicht von einer einzelnen Person, noch von irgendeinem gesonderten völkischen Verband, nicht von irgendeiner einzelnen Institution,

ekzemple la demandoj pri nia Lingva Komitato, Konstanta Kongresa Komitato, k. t. p.

Se iu volas fari simple konsilajn proponojn pri la interna agado de tiuj institucioj, li povas prezenti siajn proponojn al la estroj de la diritaj institucioj; sed se oni faras plendojn, se oni postulas reorganizon, anstataŭigon aŭ eĉ forigon de tiuj institucioj, — tiam al kiu oni devas sin turni?

Aŭ se aperas iaj demandoj, kiuj koncernas la tutan Esperantistaron, sed apartenas nek al la Lingva Komitato, nek al la Komitato de la Kongresoj, — tiam kiu havas la rajton ilin solvi?

En sia privata Esperantista vivo ĉiu persono aŭ grupo aŭ asocio estas kompreneble tute liberaj kaj povas agi, kiel ili volas kaj povoscias; sed pri ĉiuj demandoj, duboj aŭ entreprenoj, kiuj koncernas la tutan Esperantan aferon, estas nepre necese, ke ni havu la eblon, ĉiam scii la veran opinion aŭ deziron de la tuta Esperantistaro.

Esperanto ne estas ankoraŭ en tia feliĉa stato, ke ĉiu povu nur tiri el ĝi profiton, ne zorgante pri la bonstato de la afero mem: ni devas kaj dum longa tempo ankoraŭ devos propagandi ĝin, kreskigi ĝin, defendi ĝin kontraŭ malamikoj; sed se ni ne havas la eblon regule interkonsiliĝadi, aŭ se niaj interkonsiliĝoj, farataj ne en orda parlamenta maniero, ne havos moralan valoron por la Esperantistoj, ni similos organizon sen kapo kaj sen manoj, ni nenion povos entrepreni, ni staros senmove kaj malpacos inter ni mem.

Mi ne volas en la nuna momento defendi la projekton, pri kiu vi en la plej proksimaj tagoj diskutos; tre povas esti, ke la projekto havas gravajn erarojn, kiujn via pridiskutado forigos; tre povas esti, ke la tuta projekto montriĝos neakcep-

sondern einzig und allein von der gesamten Esperantistenschafft gelöst werden können; so zum Beispiel die unseren Sprachausschuß, unseren Ständigen Kongreßausschuß betreffenden Fragen u. dgl. m.

Wenn jemand bloß beratende Vorschläge hinsichtlich der inneren Tätigkeit dieser Institutionen machen will, so kann er diese seine Vorschläge den Vorständen der besagten Institutionen vorlegen; wenn man jedoch Beschwerden vorbringt, wenn man eine Neuorganisation, einen Ersatz für diese Einrichtungen oder gar deren Abschaffung fordert — an wen soll man sich dann wenden?

Oder aber es erscheinen irgendwelche Fragen, welche die ganze Esperantistenschafft angehen, jedoch weder Sache des Sprachausschusses noch des Kongreßausschusses sind — wer hat in diesem Falle das Recht, sie zu lösen?

In ihrem Privatleben als Esperantist ist selbstverständlich jede Person, jede Gruppe, jeder Verband ganz frei und sie können handeln, wie sie wollen und wie sie vermögen; allein hinsichtlich aller Fragen, Zweifel oder Unternehmungen, welche die ganze Esperantosache angehen, ist es unbedingt nötig, daß wir die Möglichkeit haben, immer die wahre Meinung oder den wahren Wunsch der ganzen Esperantistenschafft zu wissen.

Esperanto befindet sich noch nicht in einer so glücklichen Lage, daß jeder nur Nutzen daraus ziehen könnte, ohne sich um das Wohl der Sache selbst zu kümmern: wir müssen — und zwar noch auf lange Zeit hinaus — für sie werben, ihr zum Wachstum verhelfen, sie gegen Feinde verteidigen. Wenn wir jedoch nicht die Möglichkeit haben, uns immer wieder und regelmäßig untereinander zu beraten oder wenn unsere Beratungen dadurch, daß sie nicht in ordentlicher parlamentarischer Weise abgehalten werden, keinen moralischen Wert für die Esperantisten haben, so werden wir einem Organismus ohne Kopf und ohne Hände gleichen, wir werden nichts unternehmen können, nicht vom Fleck kommen und zwischen uns selbst wird Unfriede herrschen.

Ich will im gegenwärtigen Augenblicke den Vorschlag, welchen Sie in den nächsten Tagen erörtern werden, nicht verteidigen. Es ist sehr leicht möglich, daß dieser Plan schwerwiegende Irrtümer enthält, welche Ihre Erörterung

tinda, kaj tiam — vi scias tion tre bone — mi ne penos altrudi ĝin al vi, kiel mi neniam ion al vi altrudis.

Nur pri unu afero mi kore vin petas: kion ajn vi decidus, — ni ne fermu nian kongreson, antaŭ ol ni en tia aŭ alia formo faros ian aranĝon, kiu donos al ni la eblon, almenaŭ unu fojon en jaro solvi ĉiujn kolektiĝintajn disputojn aŭ dubojn en lojala interkonsento kaj konforme al la vera deziro de la tuta Esperantistaro.

La aranĝo de regula kaj rajtigita kongresa voĉdonado, kiun mi proponis al vi, aŭ ia alia simila aranĝo, kiu eble rezultos el via diskutado, ne estos ia nova institucio kaj per si mem ne ŝanĝos la iradon de nia afero; sed ĝi donos al ni la forton de ordo kaj de solidareco.

La institucioj, kiujn ni kreis, aŭ eble ankoraŭ kreos, ĉesos havi la karakteron de ia privataĵo, kiun neniu subtenas kaj multaj atakas. Ili havos rajton diri al la Esperantistaro: se ni estas bonaj, respektu nin kaj subtenu nin; se ni estas malbonaj, reorganizu nin aŭ forigu nin.

Ĉiu Esperantisto scios, al kiu plej alta instanco li devas sin turni, se tio aŭ alia en la komun-esperantistaj aferoj ne plaĉas al li, kaj oni ĉesos konstante sin turnadi al mi, kiu hodiaŭ vivas kaj morgaŭ povas ne vivi, kaj kiu cetere havas nek rajton nek deziron, solvi ĉiujn disputojn propradecide.

Ni komencu nian feston kaj ankaŭ niajn laborojn, al kiuj ni dediĉu nian plenan atenton kaj senpartiecon. Se el niaj laboroj rezultos la enkonduko de preciza ordo en nian aferon, tiam la kongreso Antverpena estos unu el la plej gravaj inter niaj kongresoj. Tion ni esperu! Ĉiu el ni havu la firman decidon, helpi per ĉiuj fortoj al la enkonduko de ordo kaj

wegschaffen wird; sehr leicht möglich ist es ferner, daß sich der ganze Vorschlag als unannehmbar erweisen wird und dann — Sie wissen es sehr wohl — werde ich mich nicht bemühen, Ihnen denselben aufzudrängen, wie ich Ihnen ja niemals irgend etwas aufgedrängt habe.

Nur um eines bitte ich Sie herzlich: Was immer Sie auch beschließen mögen — lassen Sie uns unseren Kongreß nicht schließen, ehe wir nicht in der einen oder der anderen Form irgendeine Einrichtung getroffen haben, die es uns ermöglicht, wenigstens einmal im Jahre alle sich angesammelten Streitigkeiten oder Zweifel in redlichem Einvernehmen und gemäß dem wahren Wunsche der gesamten Esperantisten-schaft zu lösen.

Die Einrichtung einer regelmäßigen und bevollmächtigten Abstimmung beim Kongresse, die ich Ihnen vorgeschlagen habe, oder irgendeine andere ähnliche Einrichtung, die sich vielleicht aus Ihrer Erörterung ergeben wird, wird nicht etwa eine neue Institution sein und wird an und für sich nicht den Gang unserer Sache ändern; aber sie wird uns die Macht der Ordnung und der Einmütigkeit verleihen.

Die Institutionen, welche wir schufen und vielleicht noch schaffen werden, werden aufhören, den Charakter einer Privatgründung zu haben, die niemand unterstützt und viele angreifen. Sie werden das Recht haben, zur Esperantisten-schaft zu sagen: Wenn wir gut sind, achtet und unterstützt uns; wenn wir schlecht sind, organisiert uns neu oder schafft uns ab.

Jeder Esperantist wird wissen, an welche höchste Instanz er sich zu wenden hat, wenn ihm an den gemeinsam-esperantistischen Angelegenheiten dieses oder jenes nicht gefällt, und man wird aufhören, sich beständig an mich zu wenden, der heute lebt und morgen vielleicht nicht mehr und der im übrigen weder das Recht noch auch den Wunsch hat, alle Meinungsverschiedenheiten eigenmächtig zu entscheiden.

Beginnen wir nun unser Fest und auch unsere Arbeit, der wir uns mit voller Aufmerksamkeit und Unparteilichkeit widmen wollen. Sollte aus unserer Arbeit, die Einführung einer genauen Ordnung in unsere Sache hervorgehen, dann wird der Antwerpener Kongreß einer der wichtigsten unserer Kongresse sein. Hoffen wir es! Möge jeder von uns fest ent-

forigo de ĉiu malpaco en nia afero. Kun tiu firma kaj solena decido en la koro ni krii: Vivu, kresku kaj floru nia afero!

Parolado de D-ro L. L. Zamenhof

ĉe la malfermo de la Oka Kongreso Esperantista en Kraków, la 11^{an} de aŭgusto 1912. *)

La unuaj vortoj, kiujn mi volas hodiaŭ eldiri al vi, karaj samideanoj, estas vortoj de kora gratulo, ĉar ni havas hodiaŭ grandan feston. Ĵus finiĝis dudek kvin jaroj de la tempo, kiam — post longa naska preparado — aperis publike la lingvo, kiu nin ĉiujn unuigas, por kiu ni ĉiuj laboras kaj kiu enkorpiĝas en si tiun homofratigan ideon, kiun la plimulto el ni havas en sia koro kaj kiu dum dudek kvin jaroj flame instigadis nin labori, malgraŭ ĉia malfacileco kaj ĉiuj malhelpoj.

Dudek kvin jaroj da laborado por Esperanto kaj por ĝia ideo! Tion povas plene kompreni nur tiuj personoj, kiuj partoprenis en tiu laborado de la komenco ĝis nun. Bedaŭrinde tre nemultaj estas tiuj personoj. El la laborantoj de la unua tempo tre multaj jam delonge plu ne vivas, aliajn lacigis la

*) La VIII^a kongreso (Jubilea kongreso de Esperanto), de la 11ª ĝis la 18^a de aŭgusto 1912 en Kraków (Aŭstria Galicio). Partoprenis ĉirkaŭ 1000 personoj. Prezidis D-ro Mikolajski. Regularo pri la kunsidoj de la kongresoj akceptita, internacia organizo de Esperanto diskutita, sed decidoj prokrastitaj. Krom la ĝeneralaj okazis 16 fakaj kunsidoj. Diservoj protestanta (Michejda), katolika (Szurek), hebrea (Saphra). Teatraĵoj: Mazepa (Slovacki), Urso (Ĉeĥov), opero Halka (Moniuszko). Ekskursoj al la salminejoj de Wieliczka, al Zakopane.

schlossen sein, mit allen Kräften an der Einführung von Ordnung und Beseitigung jedes Unfriedens in unserer Sache mitzuwirken. Mit diesem festen und feierlichen Entschluß im Herzen lassen Sie uns ausrufen: Es lebe, es wachse und blühe unsere Sache!

Dr. L. L. Zamenhofs Rede

bei der Eröffnung des Achten Esperantistenkongresses in Krakau am 11. August 1912 *).

Die ersten Worte, die ich heute vor Ihnen, liebe Gesinnungsgenossen, aussprechen will, sind Worte der herzlichen Beglückwünschung, denn wir haben heute ein großes Fest. Es sind nun gerade fünfundzwanzig Jahre verflossen seit der Zeit, da nach langwierigen ersten Vorbereitungen die Sprache das Licht der Öffentlichkeit erblickte, die uns alle nun vereinigt, für die wir alle arbeiten und die in sich jene menschenverbrüdernde Idee verkörpert, welche die Mehrzahl von uns im Herzen trägt, und welche während fünfundzwanzig Jahren uns dazu anspornte, mit flammender Begeisterung zu arbeiten, trotz Schwierigkeiten aller Art, trotz aller Hindernisse.

Fünfundzwanzig Jahre der Arbeit für Esperanto und für seine Idee! Völlig erfassen können das nur jene, die an dieser Arbeit vom Anfang bis zum heutigen Tage teilgenommen haben. Leider sind das sehr wenige. Von denen, die in der ersten Zeit dafür arbeiteten, leben sehr viele nicht mehr,

*) Der 8. Kongreß (Kongreß des 25jährigen Jubiläums des Esperanto), vom 11. bis 18. August 1912 in Krakau (Österreichisch-Galizien). Es nahmen ungefähr 1000 Personen teil. Den Vorsitz führte Dr. Mikolajski. Angenommen wurden die Satzungen für die Kongreßsitzungen, besprochen die internationale Organisation des Esperanto, Beschlüsse aber aufgeschoben. Außer den allgemeinen fanden 16 Fachsitzungen statt. Gottesdienste: protestantisch (Michejda), katholisch (Szurek), hebräisch (Saphra). Theaterstücke: Mazepa (Slowacki), Bär (Tschechow), Oper Halka (Moniuszko). Ausflüge ins Salzbergwerk von Wieliczka, nach Zakopane.

malfacila, grandan paciencon kaj persistecon postulanta vojo, kaj ili malaperis el nia anaro.

El tiuj personoj, kiuj troviĝas nun en ĉi tiu ĉambrego, la grandega plimulto en la unuaj jaroj de Esperanto nenion sciis pri ĝi aŭ neklare aŭdis pri ĝi nur kiel pri ia freneza, mokinda kuriozaĵo; tre multaj el vi en la momento de la apero de Esperanto estis ankoraŭ infanoj; multaj, kaj certe ne la malplej fervoraj el vi, en tiu tempo eĉ tute ne ekzistis ankoraŭ en la mondo.

La grandega plimulto el vi aliĝis al nia afero nur tiam, kiam ĝi estis jam sufiĉe forta kaj elprovita. Tre kaj tre malgranda, facile kalkulebla per la fingroj, estas la nombro de tiuj personoj, kiuj iris kun Esperanto de la momento de ĝia naskiĝo ĝis la nuna tempo.

Kortuŝite ili povas nun rememori, kiel terure malfacila estis ĉiu paŝo en la komenco, kiam ĉiu aludo pri Esperanto postulis specialan kuraĝon, kiam el ĉiu milo da semoj, kiujn ni en plej primitiva maniero, sen helpo kaj sen rimedoj, paciencie ĵetadis en la teron, apenaŭ unu ricevis radikojn.

Dudek kvin jaroj! Grandegan gravecon havas tia peco da tempo en la historio de lingvo artefarita. Lingvoj naturaj kreskas tute trankvile, ĉar kun tia lingvo neniu kuraĝas fari iajn eksperimentojn aŭ fleksi ĝin laŭ sia gusto; sed pri lingvo artefarita ĉiu opinias, ke li bavas rajton de voĉo, ke li povas aŭ eĉ devas direkti la sorton de la lingvo laŭ sia kompreno.

En lingvo natura ĉiu eĉ plej granda efektiva malbonaĵo neniun incitas, eĉ neniun meditigas, kaj estas akceptata kun plena kontenteco aŭ rezignacio; en lingvo artefarita ĉio ŝajnas al ni kritikinda, ĉiu bagatelo, kiu ne estas konforma al nia gusto, pikas al ni la okulojn kaj vekas deziron de refarado.

Lingvo artefarita dum longa tempo estas elmetata al senĉesaj ventoj, al senĉesa tirado kaj puŝado. Kiom da ventoj,

andere wieder ermüdete der schwierige, große Geduld und Ausdauer erfordernde Weg, und sie verschwanden aus der Schar unserer Anhänger.

Von denen, die sich nun in diesem Saale befinden, wußte die überwiegende Mehrzahl in den ersten Jahren des Esperanto nichts davon oder hatte darüber nur unklar als von irgendeiner verrückten, lächerlichen Sonderbarkeit gehört; sehr viele von Ihnen waren zur Zeit, als Esperanto erschien, noch Kinder; viele, und sicherlich nicht die am wenigsten Eifrigen unter Ihnen, waren zu jener Zeit noch nicht einmal auf der Welt.

Die überwiegende Mehrzahl von Ihnen schloß sich unserer Sache erst dann an, als sie bereits genügend stark und erprobt war. Sehr, sehr klein, an den Fingern leicht zu berechnen, ist die Zahl jener, die mit Esperanto gingen vom Augenblick seiner Geburt an bis zur heutigen Zeit.

Gerührten Herzens können sie sich nun erinnern, wie schrecklich schwierig jeder Schritt im Anfang war, als jeder Hinweis auf Esperanto besonderen Mut erforderte, als aus jedem Tausend von Samen, die wir auf die primitivste Art, ohne Beistand und ohne Hilfsmittel, geduldig und unablässig in die Erde streuten, kaum einer Wurzel faßte.

Fünfundzwanzig Jahre! Eine ungeheuerere Bedeutung hat ein solches Stück Zeit in der Geschichte einer künstlichen Sprache. Natürliche Sprachen wachsen ganz ruhig, denn niemand wagt es, mit einer solchen Sprache Versuche anzustellen oder sie nach seinem Geschmack zu biegen; doch hinsichtlich einer künstlichen Sprache meint jeder, ein Stimmrecht zu haben, meint, daß er das Schicksal der Sprache nach seiner Auffassung lenken könne oder sogar müsse.

An einer natürlichen Sprache reizt kein Übelstand, und wäre es auch der größte, irgend jemanden oder veranlaßt ihn auch nur zum Nachdenken, er wird vielmehr mit voller Zufriedenheit oder Ergebung hingenommen; an einer künstlichen Sprache scheint uns alles wert, bekrittelt zu werden, jede Kleinigkeit, die unserem Geschmack nicht entspricht, sticht uns in die Augen und erweckt den Wunsch nach einer Umarbeitung.

Eine Kunstsprache ist lange Zeit hindurch unaufhörlichen Stürmen ausgesetzt, einem unausgesetzten Hin- und Herziehen

kiom da senĉesa tirado nia lingvo devis suferi dum sia dudekkvinjara vivo! Se ĝi tamen ĉion sane eltenis, se malgraŭ ĉiuj ventoj kaj puŝoj ĝi dum dudek kvin jaroj vivis kaj kreskis regule kaj rekte, ĉiam pli fortigante kaj riĉigante, neniam fleksiĝante aŭ kripliĝante, neniam minacante disfali en dialektojn, sed ĉiam pli kaj pli fortikigante sian tute difinitan, ĉie egalan spiriton, neniam perdante hodiaŭ, kion ĝi akiris hieraŭ, — ni povas pri tio sincere nin gratuli.

Antaŭ dudek kvin jaroj mi timeme demandis min, ĉu post dudek kvin jaroj iu en la mondo scios ankoraŭ, ke ekzistis iam Esperanto, kaj — se Esperanto vivos — ĉu oni tiam povos ankoraŭ kompreni ion, kio estis skribita en Esperanto en ĝia unua jaro, kaj ĉu Angla Esperantisto povas kompreni Esperantiston Hispanan.

Nun pri ĉi tio la historio donis jam plenan kaj perfekte trankviligan respondon. Ĉiu el vi scias, ke verko, skribita en bona Esperanto antaŭ dudek kvin jaroj, en plena mezuro konservas sian bonecon ankaŭ nun, kaj la legantoj eĉ ne povas diri, ke ĝi estas skribita en la unua jaro de ekzistado de nia lingvo; ĉiu el vi scias, ke inter la stilo de bona Angla Esperantisto kaj la stilo de bona Hispana Esperantisto en la nuna tempo ekzistas absolute neniu diferenco.

VTC
 Nia lingvo konstante progresas kaj riĉiĝas, kaj tamen, dank' al la reguleco de sia progresado, ĝi neniam ŝanĝiĝas, neniam perdas la kontinuecon kun la lingvo de tempo pli frua. Kiel la lingvo de homo matura estas multe pli riĉa kaj pli elasta, ol la lingvo de infano, kaj tamen la lingvo de ĝuste parolanta infano neniom diferencas de la lingvo de homo matura, tiel verko, skribita en Esperanto antaŭ dudek kvin jaroj ne estas tiel vortoriĉa, kiel verko, skribita en la nuna tempo, kaj tamen la lingvo de tiu tempo perdis absolute nenion el sia valoro ankaŭ en la nuna tempo.

und Stoßen. Wie viele Stürme, wie viel unaufhörliches Hin- und Herziehen mußte nicht unsere Sprache während ihres fünfundzwanzigjährigen Lebens erdulden! Wenn sie trotzdem alles ertrug, aushielt und dabei gesund blieb, wenn sie allen Stürmen und Stoßen zum Trotz fünfundzwanzig Jahre lebte und regelmäßig und aufrecht wuchs und dabei immer kräftiger und reicher wurde, ohne sich jemals zu verbiegen oder zu verkrüppeln, ohne daß sie jemals in Mundarten zu zerfallen drohte, sondern vielmehr ihren ganz bestimmten, überall gleichen Geist immer mehr und mehr in sich befestigte, wenn es nie geschah, daß sie heute einbüßte, was sie gestern gewann, — dann können wir uns dazu aufrichtig beglückwünschen.

Vor fünfundzwanzig Jahren, da fragte ich mich schüchtern, ob wohl nach fünfundzwanzig Jahren noch irgend jemand auf der Welt wissen würde, daß es einmal ein Esperanto gab und — falls Esperanto leben sollte — ob man dann wohl noch etwas von dem verstehen würde, was in Esperanto in seinem ersten Jahre geschrieben wurde, und ob ein englischer Esperantist einen spanischen Esperantisten würde verstehen können.

Darauf hat nun die Geschichte bereits eine vollständige und vollkommen beruhigende Antwort gegeben. Jeder von Ihnen weiß, daß ein in gutem Esperanto vor fünfundzwanzig Jahren geschriebenes Werk seine Güte in vollem Maße auch heute noch bewahrt und die Leser nicht einmal sagen können, daß es im ersten Jahre des Bestandes unserer Sprache geschrieben wurde; jeder von Ihnen weiß, daß zwischen der Schreibweise eines guten englischen Esperantisten und der eines guten spanischen Esperantisten heutzutage nicht der geringste Unterschied besteht.

Unsere Sprache schreitet ständig fort und bereichert sich und doch ändert sie sich, dank der Gesetzmäßigkeit ihres steten Fortschrittes, niemals, verliert niemals den Zusammenhang mit der Sprache einer früheren Zeit. So wie die Sprache eines reifen Menschen viel reicher und geschmeidiger ist als die Sprache eines Kindes, und dennoch die Sprache eines richtig sprechenden Kindes sich nicht im geringsten von der Sprache eines reifen Menschen unterscheidet, ebenso ist ein in Esperanto vor fünfundzwanzig Jahren geschriebenes Werk nicht so wortreich wie ein in der Jetztzeit geschrie-

Lingvo, kiu eltenis la provon dum dudek kvin jaroj, kiu en plej bona kaj ĉiam pli floranta stato travivis jam tutan homan generacion kaj estas jam pli maljuna, ol multaj el ĝiaj uzantoj, kiu kreis jam grandan, potence kreskantan literaturon, kiu havas sian historion kaj siajn tradiciojn, sian tute precizan spiriton kaj siajn tute klarajn idealojn, — tia lingvo ne bezonas jam timi, ke io pereige depuŝos ĝin de tiu natura kaj rekta vojo, laŭ kiu ĝi evoluas.

La vivo kaj la tempo garantiis al nia lingvo naturan forton, kiun neniu el ni povas senpune malrespekti. La hodiaŭa jubileo estas festo de tiu vivo kaj tempo!

Por ke ni, vivantoj, povu festi la hodiaŭan jubileon, fervore kaj sindone laboris multaj personoj, kiuj nun jam ne vivas. Nia morala devo estus rememori ilin en la nuna solena momento. Sed ho ve! ilia nombro estas tro granda, por ke ni povu ilin ĉiujn citi; kaj krom tio la pli granda parto el ili laboris tiel modeste, ke ni eĉ ne scias iliajn nomojn. Tial, por ne fari maljustan apartigon inter eminentuloj kaj ne- eminentuloj, mi citos neniun nomon.

Mi devas fari escepton nur por nia kamarado Van der Biest, kies nomo estas ankoraŭ tro freŝa en la memoro de ni ĉiuj, kiu en la pasinta jaro aranĝis kaj prezidis nian grandan ĉiujaran feston, kaj kies morto estas sendube ligita kun tiuj grandaj laboroj kaj malagrabloj, kiujn li prenis sur sin por ni ĉiuj.

En via nomo mi esprimas funebran saluton al la ombroj de ĉiuj niaj karaj kamaradoj, kiujn dum la pasintaj dudek kvin jaroj forŝiris de ni la morto. Iliaj ombroj staru nun antaŭ niaj okuloj, kvazaŭ partoprenante en tiu granda festo,

benes, und dennoch hat die Sprache jener Zeit in der Gegenwart nichts von ihrem Werte verloren.

Eine Sprache, welche eine fünfundzwanzigjährige Probezeit bestanden hat, welche im besten und immer blühenderen Zustand schon ein ganzes Menschengeschlecht durchlebt hat und schon älter ist, als viele von denen, die sie gebrauchen, eine Sprache, welche bereits ein großes, mächtig anwachsendes Schrifttum geschaffen hat, welche ihre Geschichte und ihre Überlieferung, ihren ganz bestimmten Geist und ihre ganz klaren Ideale hat — eine solche Sprache braucht nicht mehr zu fürchten, daß irgend etwas sie in verderblicher Weise von dem natürlichen und geraden Wege abbringen würde, demgemäß sie sich entwickelt.

Das Leben und die Zeit haben unserer Sprache eine natürliche Kraft gesichert, die niemand von uns ungestraft mißachten darf. Das heutige Jubelfest ist eine Feier dieses Lebens und dieser Zeit!

Damit wir, die Lebenden, das heutige Jubelfest feiern können, haben viele, die nun nicht mehr am Leben sind, eifrig und hingebungsvoll gearbeitet. Es wäre unsere moralische Pflicht, uns in diesem feierlichen Augenblicke ihre Namen ins Gedächtnis zurückzurufen. Doch, ach, ihre Zahl ist zu groß, als das wir sie alle anführen könnten; außerdem wirkte der größere Teil von ihnen so bescheiden, daß wir nicht einmal ihre Namen wissen. Deshalb, um keine ungerechte Scheidung zwischen bekannten und unbekanntem Größen vorzunehmen, werde ich keinen Namen anführen.

Eine Ausnahme muß ich nur hinsichtlich unseres Kameraden Van der Biest machen, dessen Name noch zu frisch in unser aller Gedächtnis lebt, der im Vorjahre unser großes alljährliches Fest veranstaltete und den Vorsitz dabei führte und dessen Tod zweifellos im Zusammenhange mit den großen Arbeiten und Unannehmlichkeiten steht, die er um unser aller Willen auf sich nahm.

In Ihrem Namen entbiete ich einen Trauergruß den Schatten aller unserer lieben Gefährten, die uns der Tod während der verflossenen fünfundzwanzig Jahre entriß. Mögen ihre Schatten uns nun so vor Augen stehen, als ob

kiun ili preparis, sed ne ĝisvivis. Mi proponas al vi, ke ni honoru ilian memoron per leviĝo de niaj seĝoj. —

Nun, kiam la matureco de nia afero estas jam tute eksterduba, mi turnas min al vi, karaj samideanoj, kun peto, kiun mi jam antaŭ longe volis direkti al vi, sed kiun mi ĝis nun prokrastis, ĉar mi timis fari ĝin tro frue. Mi petas, ke vi liberigu min de tiu rolo, kiun mi, pro kaŭzoj naturaj, okupis en nia afero dum dudek kvin jaroj. Mi petas vin, ke de la nuna momento vi ĉesu vidi en mi „majstron“, ke vi ĉesu honori min per tiu titolo.

Vi scias, ke tuj en la komenco de nia movado mi deklaris, ke mi ne volas esti mastro de Esperanto, sed ke la tutan mastron pri Esperanto mi en tuta pleneco transdonis al la Esperantistoj mem. Vi scias ankaŭ, ke de tiu tempo mi ĉiam lojale agadis aŭ almenaŭ penis agadi konforme al tiu deklaro.

Mi donadis al vi konsilojn, kiel mi povis, sed neniam vi aŭdis de mi la vortojn: „tion mi postulas“ aŭ „tion mi deziras“. Neniam mi provis altrudi al vi mian volon. Tamen, konsciante, ke ĝis sia plena fortikiĝo nia afero bezonas ian enkorpigitan standardon, mi — laŭ via deziro — dum dudek kvin jaroj plenumadis tiun rolon, kiel mi povis, kaj mi permesadis, kvankam tre nevolonte, ke vi vidu en mi ĉefon kaj majstron.

Kun ĝojo kaj flereco mi konstatas, ke vi ĉiam montris al mi sinceran konfidon kaj amon, kaj pro tio mi eldiras al vi mian plej koran dankon.

Sed nun permesu al mi, ke mi fine formetu de mi mian rolon. La nuna kongreso estas la lasta, en kiu vi vidas min antaŭ vi; poste, se mi povos veni al vi, vi ĉiam vidos min nur inter vi.

Jen estas la kaŭzo, kiu devigis min fari la nunan decidon:

La ekzistado de ia natura konstanta ĉefo, eĉ se tiu ĉefo havas nur la karakteron de unuiganta standardo, prezentas gravan maloportunaĵon por nia afero, ĉar ĝi donas al la afero kvazaŭ personan karakteron. Se al in ne plaĉas mia persono,

sie an diesem großen Feste, das sie bereitet, aber nicht erlebt haben, teilnehmen würden. Ich schlage Ihnen vor, daß wir ihr Andenken durch Erheben von den Sitzen ehren.

Nun, da die Reife unserer Sache bereits außer jedem Zweifel steht, wende ich mich an Sie, liebe Gesinnungsgenossen, mit einer Bitte, die ich schon lange an Sie richten wollte, die ich aber stets aufschob, weil ich fürchtete, sie zu früh zu tun. Ich bitte, daß Sie mich von der Rolle befreien, die ich aus natürlichen Gründen fünfundzwanzig Jahre hindurch inne hatte. Ich bitte Sie, daß Sie von diesem Augenblicke an aufhören mögen, in mir den „Meister“ zu sehen, daß Sie aufhören mögen, mir diesen Ehrentitel beizulegen.

Sie wissen, daß ich gleich im Anfang unserer Bewegung erklärte, daß ich nicht Herr über Esperanto sein wolle, daß ich vielmehr die Herrschaft über Esperanto voll und ganz den Esperantisten selbst übergeben habe. Sie wissen, daß ich seit jener Zeit stets getreulich nach dieser Erklärung gehandelt habe oder wenigstens zu handeln bemüht gewesen bin.

Ich gab Ihnen nach bestem Können immer wieder Ratschläge, doch niemals hörten Sie von mir die Worte „das verlange ich“ oder „das wünsche ich“. Niemals versuchte ich, Ihnen meinen Willen aufzudrängen. Allein, in dem Bewußtsein, daß unsere Sache bis zu ihrer völligen Festigung irgendeine verkörperte Fahne braucht, führte ich — Ihrem Wunsche gemäß — fünfundzwanzig Jahre lang nach bestem Können diese Rolle durch und ich gab, wenn auch sehr ungern, zu, daß Sie in mir den Führer und Meister sahen.

Mit Freude und Stolz stelle ich fest, daß Sie mir stets aufrichtiges Vertrauen und Liebe zeigten, und dafür spreche ich Ihnen meinen herzlichsten Dank aus.

Doch nun gestatten Sie mir, daß ich endlich meine Rolle zurücklege. Der gegenwärtige Kongreß ist der letzte, bei dem Sie mich v o r sich sehen; nachher werden Sie mich, wenn ich zu Ihnen kommen kann, immer nur in Ihrer Mitte sehen.

Der Grund, welcher mich zu diesem Entschlusse zwang, ist der folgende:

Das Vorhandensein eines natürlichen ständigen Oberhauptes, auch wenn dieses nur den Charakter eines einigen Banner hat, bietet für unsere Sache eine schwere Ungelegenheit, denn es verleiht ihr gewissermaßen einen per-

aŭ miaj politike-religiaj principoj, li fariĝas malamiko de Esperanto. Ĉion, kion mi persone diras aŭ faras, oni ligas kun Esperanto.

La tro honora titolo de majstro, kiun vi donadis al mi, kvankam ĝi en efektiveco koncernis nur la aferon de la lingvo, fortendis de Esperanto multajn personojn, al kiuj mi pro ia kaŭzo ne estis simpatia kaj kiuj timis, ke, fariĝante Esperantistoj, ili devus rigardi min kiel sian moralan ĉefon. Ĉiu, kies opinio pri aferoj Esperantistaj estas alia ol mia, ofte sin ĝenas, eldiri libere sian opinion, por ne kontraŭbatali publike tiun, kiun la Esperantistoj nomas sia majstro. Se ies opinio la Esperantistoj ne volas akcepti, li vidas en tio nur la ĉiopovan influon de la majstro.

Nun, kiam nia afero estas jam sufiĉe forta, estas necese, ke ĝi fine fariĝu absolute libera, ne sole libera de ĉiuj personaj dekretoj, kia ĝi fariĝis jam antaŭ dudek kvin jaroj, sed ankaŭ de ĉia efektiva aŭ ŝajna persona influo. Estas necese, ke la mondo sciiĝu tute klare, ke Esperanto povas havi aŭ ne havi siajn libere elektitajn gvidantojn, sed ke ĝi posedas nenian konstantan majstron.

Nomu min per mia nomo, nomu min fondinto de la lingvo, aŭ kiel vi volas, sed mi petas vin, ne nomu min plu „majstro“, ĉar per tiu morale tro liganta nomo vi malliberigas nian aferon.

Multaj el vi portas en sia koro la samajn idealojn, kiel mi, kvankam ne ĉiuj en tute egala formo; sed la mondo devas scii, ke tiu spirita parenceco inter mi kaj vi estas laŭvola, ke la Esperantismo ne povas esti responda pri miaj personaj ideoj kaj aspiroj, kiuj por neniu el vi estas devigaj.

Se mi ion diras aŭ faras, kio ne estas konforma al la gusto aŭ konvinkoj de tiu aŭ alia el vi, mi deziras, ke tio neniu el vi ĝenu kaj ĉiu el vi havu la rajton diri: tio estas tute privata

sönlichen Charakter. Wenn jemandem meine Person nicht gefällt, oder meine politisch-religiösen Grundsätze, so wird er ein Feind des Esperanto. Alles, was ich persönlich rede oder tue, bringt man mit Esperanto in Verbindung.

Der all zu ehrende Titel eines Meisters, den Sie mir zu geben pflegten, hat, obwohl er in Wirklichkeit nur die Angelegenheit der Sprache betraf, viele Personen von Esperanto ferngehalten, denen ich aus irgendeinem Grunde nicht sympathisch bin und welche fürchteten, daß sie, wenn sie Esperantisten würden, mich als ihren moralischen Führer ansehen müßten. Jeder, dessen Ansicht über esperantistische Angelegenheiten eine andere als die meine ist, fühlt sich oftmals in seiner freien Meinungsäußerung gehemmt, weil er nicht jenen öffentlich bekämpfen will, den die Esperantisten ihren Meister nennen. Wenn die Esperantisten jemandes Meinung nicht annehmen wollen, so sieht dieser darin nur den allmächtigen Einfluß des Meisters.

Nun, da unsere Sache bereits hinlänglich stark ist, ist es nötig, daß sie endlich durchaus frei werde, und zwar frei nicht nur von allen persönlichen Verordnungen, wie sie es schon vor fünfundzwanzig Jahren wurde, sondern auch von jedem wirklichen oder scheinbaren persönlichen Einfluß. Es ist notwendig, daß die Welt klar und deutlich erfahre, daß Esperanto seine frei gewählten Führer haben kann oder auch nicht, daß es aber keineswegs einen ständigen Meister hat.

Nennen Sie mich bei meinem Namen, nennen Sie mich Begründer der Sprache, oder wie Sie wollen, aber ich bitte Sie, nennen Sie mich nicht mehr „Meister“, denn durch diesen moralisch zu sehr bindenden Namen machen Sie unsere Sache unfrei.

Viele von Ihnen tragen im Herzen dieselben Ideale wie ich, obschon nicht alle in genau derselben Form; doch die Welt soll es wissen, daß der Bestand dieser geistigen Verwandtschaft zwischen mir und Ihnen von Ihrem Willen abhängt, daß der Esperantismus für meine persönlichen Ideen und Bestrebungen, die für keinen von Ihnen verpflichtend sind, nicht verantwortlich sein kann.

Wenn ich etwas sage oder tue, was dem Geschmacke oder den Überzeugungen des einen oder des anderen unter Ihnen nicht entspricht, so wünsche ich, daß dies keinen von Ihnen

ideo aŭ frenezaĵo de Zamenhof, kaj ĝi havas nenion komunan kun la Esperanta movado, en kiu li estas nun persono tute privata.

La interna ideo de Esperanto, kiu havas absolute nenian devigon por ĉiu Esperantisto aparta, sed kiu, kiel vi scias, plene regas kaj ĉiam devas regi en la Esperantaj kongresoj, estas: sur neŭtrala lingva fundamento forigi la murojn inter la gentoj kaj al kutimigadi la homojn, ke ĉiu el ili vidu en sia proksimulo nur homon kaj fraton.

Ĉio, kio estas super tiu interna ideo de Esperanto, estas nur privataĵo, kiu povas eble esti bazita sur tiu ideo, sed neniam devas esti rigardata kiel identa kun ĝi. —

Antaŭ ol mi formetas de mi ĉian oficialan rolon en nia afero, mi ankoraŭ la lastan fojon admonas vin: laboru ĉiam en plena unueco, en ordo kaj konkordo! Ĉiujn dubajn demandojn kiuj koncernas la tutan Esperantan aferon kaj kiuj ne tuŝas la personan liberecon de ĉiu aparta Esperantisto, solvu ĉiam pace, per regula interkonsiliĝo de viaj egalrajte elektitaj delegitoj kaj per disciplina cedo de la malplimulto al la plimulto!

Demokratio

Neniam permesu, ke en nia afero regu la principo: „kiu pli laŭte krias, tiu estas prava“! Per unueco ni pli aŭ malpli frue certe venkos, eĉ se la tuta mondo batalus kontraŭ ni; per interna malpaco ni ruinigus nian aferon pli rapide, ol tion povus fari ĉiuj niaj malamikoj kune.

Ne forgesu, ke Esperanto estas ne sole simpla lingvo, kiun ĉiu el ni uzas nur por siaj propraj bezonoj, sed ke ĝi estas grava socia problemo, ke, por atingi nian celon, ni devas konstante propagandi nian aferon kaj zorgi pri tio, ke la mondo havu estimon kaj konfidon por ĝi.

störe, und daß jeder von Ihnen das Recht habe, zu sagen: dies ist eine ganz private Idee oder eine Verrücktheit von Zamenhof und sie hat nichts gemein mit der Esperantobewegung, in der er nun ausschließlich Privatperson ist.

Die interne Idee des Esperanto, die für den einzelnen Esperantisten keinesfalls und in keiner Weise verpflichtend ist, die aber, wie Sie wissen, bei den Esperantokongressen uneingeschränkt herrscht und immer herrschen soll, ist: auf Grundlage einer neutralen Sprache, die Mauern zwischen den Völkern wegzuräumen und die Menschen daran zu gewöhnen, daß jeder von ihnen in seinem Nächsten nur einen Menschen und Bruder erblicke.

Alles, was über diese interne Idee des Esperanto hinausgeht, ist nur eine Privatsache, die vielleicht diese Idee zur Grundlage haben mag, die aber nie als mit ihr identisch betrachtet werden darf.

Bevor ich jegliche amtliche Rolle in unserer Sache zurücklege, ermahne ich Sie noch zum letzten Male: Arbeiten Sie stets in völliger Einigkeit, in Ordnung und Eintracht! Alle Fragen betreffs welcher Zweifel herrscht, welche die ganze Esperantosache angehen, und welche die persönliche Freiheit jedes einzelnen Esperantisten nicht berühren, lösen Sie stets auf friedlichem Wege durch regelrechte Beratung Ihrer von Ihnen nach gleichem Rechte gewählten Abgeordneten und durch ein Nachgeben der Minderheit gegenüber der Mehrheit nach dem Gebote der Selbstzucht!

Lassen Sie niemals zu, daß in unserer Sache der Grundsatz herrsche, „wer lauter schreit, der hat recht!“ Durch Einigkeit werden wir früher oder später gewiß siegen, auch wenn die ganze Welt gegen uns kämpfen sollte; durch Unfrieden im Innern würden wir unsere Sache schneller zugrunderichten, als dies alle unsere Feinde zusammen vermöchten.

Vergessen Sie nicht, daß Esperanto nicht allein nur eine Sprache ist, die jeder von uns nur für seine eigenen Bedürfnisse verwendet, sondern daß sie ein wichtiges soziales Problem ist; daß, um unseren Zweck zu erreichen, wir beständig für unsere Sache werben und dafür sorgen müssen, daß die Welt ihr Achtung und Vertrauen schenke.

Se en nia afero aperas io, kio ŝajnas al ni malbona, ni povas trankvile ĝin forigi per komune interkonsentita decido; sed ni neniam semu en nia tendaro reciprokan malamon kaj malpacon, kiu nur ĝojigas kaj triumfigas niajn malamikojn.

En la unuaj jaroj de nia laborado sur nia standardo estis skribitaj la vortoj „espero, obstino kaj pacienco“; tio tute suffiĉis, ĉar ke ni, samideanoj, devas reciproke nin estimi kaj helpi, tio por ĉiu estis komprenebla per si mem.

En la lastaj jaroj ni bedaŭrinde ofte forgesis tiun devon; tial nun, transirante en la duan gravan periodon de nia historio, en la duan kvaronjarcenton, ni skribu sur nia standardo novan vorton, kaj ĉi tiun vorton ni ĉiam respektu kiel sanktan ordonon; tiu vorto estas: „konkordo“.

Mi finis tion, kion mi intencis diri al vi, karaj amikoj. Mi scias tre bone, ke multajn el vi mia nuna parolo malagrabla seniluziigos. Kun maldolĉa sento de neplenumita espero vi eble demandos: „ĉu en sia lasta kongresa parolo, en sia „kanto de cigno“, li nenion pli havis por diri al ni? ĉu en la grava tago de la jubileo de la Esperantismo, de tiu jubileo, kiun ni atingis post tiom multe da laboroj kaj suferoj, li nenion pli havis por diri al ni? ĉu en la unua kaj eble ankaŭ la lasta fojo, en kiu ni el ĉiuj partoj de la mondo alproksimiĝis, kiom ni povis, al tiu loko, kie Esperanto naskiĝis kaj kie la atmosfero, saturita de intergenta malpaco, per neevitebla natura reago naskis la Esperantisman movadon, — ĉu en ĉi tiu grava kaj solena momento li nenion pli havis por diri al ni?

Ho ne, miaj karaj amikoj, miaj karaj samideanoj kaj kunlaborantoj! Multe, multe, tre multe mi volus hodiaŭ diri al vi, ĉar mia koro estas plena; en la jubilea momento de la Esperantismo mi volus paroli al vi pri tio, kio naskis la Esperantismon, pri ĝia esenco kaj espereblaj sekvoj; sed hodiaŭ mi staras antaŭ vi ankoraŭ en rolo oficiala, kaj mi ne

Wenn in unserer Sache etwas vorkommt, das uns schlecht scheint, so können wir es in Ruhe mittels gemeinsamen einverständlichen Beschlusses abschaffen; säen wir aber niemals in unserem Lager gegenseitigen Haß und einen Unfrieden, der unseren Feinden nur Freude macht und sie triumphieren läßt.

In den ersten Jahren unserer Arbeit, da standen auf unserer Fahne die Worte „Hoffnung, Beharrlichkeit und Geduld“. Das genügte vollständig, denn daß wir, Gesinnungsgenossen, einander achten und helfen müssen, das war für jeden selbstverständlich.

In den letzten Jahren haben wir diese Pflicht leider oft vergessen; darum schreiben wir nun, da wir in den zweiten wichtigen Zeitabschnitt unserer Geschichte, in das zweite Vierteljahrhundert eintreten, ein neues Wort auf unsere Fahne und achten wir es stets als heiliges Gebot; dieses Wort, es heißt „Eintracht“.

Ich bin mit dem, was ich Ihnen zu sagen beabsichtigte, zu Ende, liebe Freunde. Ich weiß sehr wohl, daß meine jetzige Rede viele von Ihnen unangenehm enttäuschen wird. Mit dem bitteren Gefühl unerfüllter Hoffnung werden Sie vielleicht fragen: „Hat er in seiner letzten Kongreßrede, in seinem ‚Schwanengesang‘ uns nichts mehr zu sagen gehabt? Hat er an dem bedeutsamen Tage, da der Esperantismus sein Jubelfest begeht, dieses Jubelfest, das wir nach so viel Arbeit und Leiden erreichten, uns nichts mehr zu sagen? Beim ersten und vielleicht auch letzten Male, da wir uns aus allen Teilen der Welt so viel als möglich dem Orte näherten, wo Esperanto das Licht der Welt erblickte und wo die vom Unfrieden zwischen den Volksstämmen gesättigte Atmosphäre zufolge unvermeidlicher natürlicher Rückwirkung die Bewegung des Esperantismus gebar, in diesem wichtigen und feierlichen Augenblicke hat er uns nichts mehr zu sagen gehabt?“

O nein, meine lieben Freunde, meine lieben Gesinnungsgenossen und Mitarbeiter! Viel, viel, sehr viel möchte ich Ihnen heute sagen, denn mein Herz ist voll; in dem Augenblicke, da Esperanto seine Jubelfeier begeht, möchte ich zu Ihnen darüber sprechen, was dem Esperantismus das Leben gab, über sein Wesen und die von ihm zu erhoffenden Folgen;

deziras, ke mia privata kredo estu rigardata kiel deviga kredo de ĉiuj Esperantistoj. Tial pardonu min, ke mi pli ne parolas.

Kio estas la esenco de la Esperantisma ideo kaj al kia estonteco alkondukos iam la homaron la interkompreniĝado sur neŭtrale-homa, sengenta lingva fundamento, — tion ni ĉiuj sentas tre bone, kvankam ne ĉiuj en tute egala formo kaj grado. Ni donu do hodiaŭ plenan regadon al tiu silenta, sed solena kaj profunda sento, ni ne profanu ĝin per teoriaj klarigoj.

Samideanoj! La antikva pola ĉefurbo, en kiu ni kunvenis, pretigis por ni gastaman akcepton, faris multe, por honori nian aferon kaj por agrabligi al ni nian restadon dum la kongreso.

Mi esperas, ke, revenante en sian hejmon, ĉiu el vi kunportos kun si plej bonan rememoron pri tiu lando kaj urbo, kiujn la plimulto el vi ĝis nun verŝajne tre malmulte konis.

Al la regno kaj lando, kiuj montris al ni sian amikecon, sed precipe al la estraro de la gastama Krakovo kaj al ĉiuj institucioj kaj personoj, kiuj donis al nia kongreso sian moralan kaj materialan subtenon, mi esprimas en via nomo la plej koran dankon. Plej koran kamaradan dankon ni esprimas kompreneble antaŭ ĉio al la senlaca loka organiza komitato, kiu ne ŝparis laboron por la plej bona aranĝo de nia kongreso.

Kaj nun mi deziras al vi ĉiuj gajan feston kaj sukcesan laboron!

allein, heute stehe ich vor Ihnen noch in einer amtlichen Rolle und ich wünsche nicht, daß mein privater Glaube als ein für alle Esperantisten verpflichtender Glaube angesehen werde. Verzeihen Sie mir daher, daß ich nicht mehr sage.

Was das Wesen der esperantistischen Idee ist und zu welcher Zukunft dereinst die Verständigung auf Grundlage einer neutral-menschlichen, nichtvölkischen Sprache führen wird, das fühlen wir alle sehr wohl, wenn auch nicht alle in derselben Form und im selben Maße. Räumen wir also heute diesem verschwiegenen, aber feierlichen und tiefen Gefühl uneingeschränkte Herrschaft ein, entweihen wir es nicht durch theoretische Erklärungen.

Gesinnungsgenossen! Die alte polnische Hauptstadt, in der wir zusammengekommen sind, hat uns einen gastfreundlichen Empfang bereitet, hat viel getan, um unsere Sache zu ehren und unseren Aufenthalt während des Kongresses angenehm zu gestalten.

Ich hoffe, daß jeder von Ihnen, wenn er in seine Heimat zurückkehrt, die beste Erinnerung an dieses Land und diese Stadt, welche die Mehrzahl von Ihnen wahrscheinlich bisnun sehr wenig kannte, mit sich nehmen wird.

Dem Reiche und dem Lande, die uns ihre Freundschaft gezeigt haben, doch besonders dem Vorstand des gastfreundlichen Krakau, sowie allen Institutionen und Persönlichkeiten, die unserem Kongresse ihre moralische und materielle Unterstützung zuteil werden ließen, drücke ich in Ihrem Namen den herzlichsten Dank aus. Herzlichen Dank sagen wir natürlich vor allem dem unermüdlichen örtlichen Organisationsausschuß, der keine Arbeit sparte, um unseren Kongreß aufs beste zu veranstalten.

Und nun wünsche ich Ihnen allen ein frohes Fest und erfolgreiche Arbeit!

Esperantaj

Lernolibroj kaj Vortaroj de Tagblatt-Biblioteko

verkitaj de D-ro EMIL PFEFFER

GIS NUN APERIS:

Esperanto en 10 lecionoj.

Metoda lernolibro por germanoj, por ellerni dum mallonga tempo ĝuste paroli kaj skribi Esperante. Enhavas elparoladon, gramatikon, ekzercetojn, poemojn, traduk-ĝlosilon ktp. Por meminstruo kaj kursoj. 10-a ĝis 15-a milo. Gmk —'30

Unua Esperanta legolibro por komencantoj kaj kursoj.

Elektita prozo kaj poezio kun laŭvorta germana interlinia traduko kiel ankaŭ lingvaj kaj literaturaj klarigoj. — Serĉado en vortaroj superflua! — 6-a ĝis 10-a milo. Gmk —'30

Vortaro Esperanta-Germana.

Enhavas ĉiujn de la Akademio akceptitajn vortradikojn kiel ankaŭ la plej komun-uzajn fak-esprimojn. — 6-a ĝis 10-a milo. Gmk —'30

Vortaro Germana-Esperanta.

180 paĝoj da teksto kun pli ol 20.000 germanaj vortoj kaj 30.000 Esperantaj tradukoj. (Kvarobla numero.) — 6-a ĝis 10-a milo. Gmk 1'20

Ĉu vi parolas Esperante?

Enkonduko en la Esperantan konversacion. — Esperantaj dialogoj pri diversaj temoj de l'vivo kaj sekto kun akompananta germana traduko kaj lingvaj klarigoj. Gmk —'30

Esperanta Komerca Korespondo.

Komercistaj modelleteroj en Esperanto pri la plej gravaj okazajoj de l'negoca vivo kun akompananta germana teksto kaj fakaj klarigoj. (Duobla numero.) Gmk —'60

Humor' de l'mondo en Esperanto.

(Dulingva Libraro de Tagblatt-Biblioteko.) La serco, sprito kaj anekdoto de diversaj popoloj en Esperanto kun akompananta germana teksto kaj lingvaj klarigoj. (Duobla numero.) Gmk —'60

Fabeloj de l'Oriento en Esperanto.

(Dulingva Libraro de Tagblatt-Biblioteko.) Fabeloj kaj legendoj el Azio kaj Afriko en Esperanto kun akompananta germana teksto kaj lingvaj klarigoj. (Duobla numero.) Gmk —'60

Zamenhofaj Esperanto-Paroladoj.

Faritaj ĉe la malfermo de universalaj kongresoj de Esperanto (1905—1912). Kun Bulonja deklaro, letero pri la deveno de Esperanto kaj „Mia penso“. Originala teksto kun akompananta germana traduko kaj rimarkoj. (Kvarobla numero, ĉirkaŭ 170 paĝoj) Gmk 1'20

Fabeloj de malproksimaj popoloj.

(Dulingva Libraro de Tagblatt-Biblioteko.) Fabeloj kaj legendoj de diversaj malmulte konataj gentoj el Turkeŝtano, Sudano, Kameruno k. t. p. en Esperanto kun akompananta germana teksto kaj klarigoj. (Duobla numero, en preso.) Gmk —'60

Prezoj en germanaj markoj — Unuobla numero ampleksas 50 paĝojn da teksto

CENTRA ELLIVEREJO:

WIEN I, WOLLZEILE 20

ELLIVEREJO POR GERMANUJO:

Leipzig C 1: F. Volkmar, Hospitalstraße 10

Por Esperantujo:

Libroservo de Universala Esperanto-Asocio

Genève, 12 Boulevard du Théâtre

Libreja fako de „Heroldo de Esperanto“, Köln-Horrem

Administracio de „Sennacieca Asocio Tutmonda“, Richard Lerchner,

Leipzig O-27, Colmstraße 1

Prezo de l'unuobla numero 40 svlsaj centimoj

Por Britlando kaj kolonioj 3 penco

Por Amerika Unio 6 cendoj

DER BUND DER ESPERANTO-FREUNDE

ist eine freie Arbeitsgemeinschaft aktiver Esperantisten und Freunde der Esperantobewegung.

Er bietet Einzelesperantisten wie Ortsgruppen Vorteile bei der Erlernung, Verwendung und Verbreitung der Welthilfssprache; Preisermäßigung bei Bücherbezug, Rat und Unterstützung in allen Fragen.

Das Organ des Bundes

„DIE WELTSPRACHE“

Schriftleiter: Dr. EMIL PFEFFER

Monatsblatt zur Verbreitung des Esperanto in deutscher Sprache, ist für jedes Bundesmitglied unentgeltlich; es wird außerdem als Pressedienst und Nachrichtenblatt an 3000 deutsche Zeitungen, Schulbehörden und Kulturorganisationen im ganzen deutschen Sprachgebiete unentgeltlich versendet.

Um jedermann, der mithelfen und mitfördern will, es zu ermöglichen, als Mitglied beizutreten und so eine ideelle Sache nach seinen Kräften zu unterstützen, ist für die Bundesmitgliedschaft die breiteste Grundlage dadurch geschaffen, daß der jährliche Mindestbeitrag nur mit 1 Reichsmark festgesetzt ist. (Für Österreich 1 Schilling, Tschechoslowakische Republik 5 Kč, Schweiz 1 Fr.)

Auskunft jederzeit gegen Rückporto.

ANSCHRIFT:

ESPERANTO-FREUNDE
WIEN, POSTAMT 34

Österreichisches Postsparkassenkonto Nr. D-93.989

Senpage

estas sendataj al vi, laŭ via peto, specimenoj de

Heroldo de Esperanto

la neŭtrala organo de la Esperanto-movado, aperanta ĉiusemajne en granda formato kaj ilustrita

Verda Stelo

la plej malkara gazeto esperantista, aperanta monate
Jarabono nur svis. fr. 2.— ĉe kolektiva abono nur svis.
fr. 1'80 ĝis svis. fr. 1'10

Libro-Katalogo

enhavanta la plimulton de la nun havebla Esperanto-
literaturo

H

Skribu al la Administracio de

Heroldo de Esperanto

Köln am Rhein, Brüsseler Straße 94

E

La plej malnova esperantlingva,
la plej riĉe ilustrita kaj enhava revuo estas

ESPERO KATOLIKA

Internacia duonmonata Gazeto
16—32 paĝa, 27×18,5. Jarabono 25 fr. Fr.
55, rue de Vaugirard, Paris VI
Specimeno kontraŭ respondkupono

K

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO
DE SAT
(SENNACIECA
ASOCIO TUTMONDA)
APERAS SEMAJNE

TUTMONDA
INFORMSERVO

UNUA LABORISTA GAZETO EN ESPERANTO KUN INTERESA SOCIAL-POLITIKA ENHAVO, RAPORTOJ PRI VIVO KAJ BATALOJ DE LA LABORISTARO EN ĈIUJ LANDOJ. — DIVERSAJ RUBRIKOJ: RADIO, SPORTO, TRA ESPERANTIO, STUDENTA PAĜO KTP. ĈIUMONATA ALDONO "LA LERNANTO" POR PERFEKTIĜANTOJ. — POSTULU PROVNUMERON ĈE ADMINISTRACIO DE SAT, LEIPZIG O 27, COLMSTRASSE 1 (GERM.)

Se vi bezonas Esperantajojn bonvolu turni vin al ni

kaj postulu nian

Esperanto-Katalogon

Krom tre granda kolekto de propraj eldonaĵoj ĉiuspecaj ni havas en nia stoko ĉiujn verkojn el diversaj eldonejoj.

Ni rekomendas la plej malnovan el ĉiuj nun ekzistantaj, multe ŝatatan gazeton (redaktatan ĉefe en Esperanto)

Germana Esperantisto

Monata gazeto por la disvastigo de la lingvo Esperanto.

Esperanto-Praktiko

Instrua kaj literatura gazeto por perfektigo en la Lingvo Internacia.
Ĉefredaktoro: Friedrich Ellersiek. Respondeca redaktoro: Arnold Behrendt. Specimena numero kontraŭ unu respondkupono.

Esperanto-Verlag

Ellersiek & Borel, G. m. b. H.
Berlin SW 61 (Germanujo) **Wilmsstraße 5**

LA MOVADO

monata gazeto fondita en 1909. Oficiala Organo da la „Societo Franca por la Propagando da Esperanto“ kaj de la Asocio „Esperanta & Commerce“. Enhavo: Intervjuoj kun plej famaj homoj - Literaturo - Rakontoj - Spritaĵoj - Aktualajoj - Scienca Movado - La Modo - Esperanto-Movado Komerco kaj Industrio, ktp, - Belaspekta, riĉen - hava, ilustrita, sur 20 paĝoj granda formato, La Movado estas plej vivanta gazeto. Abonprezo: Francujo: Fk. 20.— Aliando: Fk. 24.— aŭ Fk. 30.— Unu ekzemplero: Fk. 2.— Poŝtekoj: Paris 708-95. 97, RUE St-LAZARE, PARIS IX.

INSTRUISTOJ VIA GAZETO ESTAS INTERNACIA PEDAGOGIA REVUO

oficiala organo de
Tutmonda Asocio de Geinstruistoj Esperantistaj (TAGE)
Gazetabono: 2,50 mk. g. — Kotizo al TAGE: 0,50 mk. g.
Specimenon petu de M. GOLDBERG,
Frohburger Str. 68, p., Leipzig S 3 (Germ.)

Samideano!

Kiam vi eklernis Esperanton, vi certe havis la ideon praktike uzi la lingvon. Varia estas la ebleco de tia „*praktika uzo*“ kaj dependas de vi mem, trovi la plej konvenan. Interrilato, korespondado, interŝango, perfektigo de profesia kaj ĝenerala scioj, jen kelkaj el la plej proksimaj eblecoj. Aliflanke vi ŝatas Esperanton kiel lingvon kaj deziras, ke ĝi estu propraĵo de la tuta homaro. Unuvorte: vi volas kontribui laŭpove al la efektiviĝo de la genia ideo de nia Majstro. Ne sufiĉas ĝin *deziri* en entuziasma momento dum kortuŝa parolado kaj poste lasi la plenumon al la kara proksimumo. Ne, ĉiu unuopulo kunhelpu! Tia kunhelpo povas esti diversa. Antaŭ ĉio la plej elementa estas la aparteno al internacia organizaĵo. „Bone“, vi respondas, „mi jam estas ano de la grupo kaj de nia landa societo; ĉu tio ne sufiĉas?“ Ĝi ne sufiĉas! Esperanto estas lingvo internacia; ĝin vi ne bezonas por interkompreniĝi kun enlandano samlingva, sed ekskluzive por eksterlanda rilato. Por ke vi povu apliki la lingvon necesas aparteni al la internacia organizaĵo esperantista, la

Universala Esperanto - Asocio.

Kion celas UEA?

Laŭ ĝia statuto UEA celas:

Disvastigi la uzadon de la internacia helplingvo Esperanto.

Pilfaciligi la ĉiuspecajn moralajn kaj materiajn rilatojn inter la homoj sen diferenco pri raso, nacieco, religio aŭ lingvo.

Krei internaciajn servojn uzeblajn de ĉiuj homoj, kies intelektaj aŭ materiaj interesoj celas trans la limojn de ilia genta aŭ lingva teritorio.

Kreskigi inter siaj membroj fortikan ligilon de solidareco kaj disvolvi ĉe ili la komprenon por fremdaj popoloj.

Kiel UEA efektivas tion?

Per kreo de forta centra organizaĵo, atentata de la publiko kaj konsiderata de aŭtoritatoj.

Per regula eldono de monata gazeto kun varia enhavo esperantista, literatura kaj scienca.

Per starigo de praktikaj servoj por doni konkretan avantaĝon al la membraro.

Resume UEA estas utila al ĉiu. Por ke ĝi povu vastigi sian agadkampon, pliriĉigi la gazeton „*ESPERANTO*“, pliiĝigi la Jarlibron kaj etendi la praktikajn servojn, necesas, ke ĉiu konscia esperantisto estu ano.

Ankaŭ vi estas vokata!

Nenon superhoman ĝi postulas. Eta sumo permesas aliĝi kaj profiti de ĝiaj aranĝoj:

Kvin frankoj sufiĉas por esti *Membro* kaj ricevi membrokarton, 400-paĝan Jarlibron.

Dekdu frankoj 50 centimoj por esti *Membro-Abonanto* kaj krome ricevi dum tuta jaro la gazeton „*ESPERANTO*“.

Dudekkvin frankoj por esti *Subtenanto* kaj ricevi krome belan premion de valora literaturo esperanta laŭ elekto.

Tricent frankoj por esti *Dumviva membro* kaj ricevi dumvive Jarlibron kaj gazeton sen alpage estonta.

Ne hezitu kaj aliĝu!

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO

12, Boulevard du Théâtre, Genève Svislando.

**Fremdsprachige
Lehr- und Sprachbücher
der
Tagblatt-Bibliothek**

Englisch

in 30 Lektionen
von Josef Welei

Französisch

in 30 Lektionen
von Josef Welei

Preis S 3·50 pro Band

**Ausgezeichnet zum Selbst-
unterricht in knapper, leicht-
faßlicher Methode, mit ge-
nauem Aussprachesystem
und guten Sprechbeispielen**

Steyrermühl-Verlag, Wien

Fremdsprachige Lehr- und Sprachbücher der Tagblatt-Bibliothek

Esperanto :

- Pfeffer, Dr. Emil. Esperanto in 10 Unterrichtsstunden. Nr. 230 S —50
- Pfeffer, Dr. Emil. Esperanto-Lesebuch. Nr. 283 —50
- Pfeffer, Dr. Emil. Esperanto-Handelskorrespondenz. Nr. 500/501 " 1'—
- Pfeffer, Dr. Emil. Esperanto-Deutsch. (Wörterbuch) Nr. 335 —50
- Pfeffer, Dr. Emil. Deutsch-Esperanto. Wörterverzeichnis. Nr. 385/388 2'—
- Pfeffer, Dr. Emil. Sprechen Sie Esperanto? Nr. 426 " —50

Italienisch :

- Latterer F. Italo-Sprachführer, mit Wörterbuch. Nr. 679/685 S 3'50

Anerkannt die besten und
billigsten Lehr- und Übungsbücher zum Selbststudium

Steyrermühl-Verlag, Wien

75.000,-

Biblioteka Główna UMK

300001779963

Exch. P60

✓

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

702784